

Začuđujuća akademikova stajališta o Saboru

Pripadnici udruge građana s naslovom Alijansa pojavili su se na hrvatskoj političkoj sceni kao žestoki kritičari političkih stranaka u kojima vide utočište političara za unosne prihode. Predsjednik udruge akademik Ivan Supek pojašnjava njene ciljeve u svom razgovoru za Novi list (30. srpnja).

Govoreći o Hrvatskom saboru i saborskim zastupnicima akademik Supek se zalaže da zastupnici ne budu plaćeni, već da ostanu na svojim prijašnjim radnim mjestima. Današnji Sabor smatra sramotom za Hrvatsku zbog "beskrajnih i glupih diskusija".

Začuđujući su ovakvi stavovi Ivana Supeka. On bi, dakle, vrhovno predstavničko tijelo koje ima bitnu zakonodavnu funkciju i nadzor nad izvršnom vlasti prepustio ljudima koji bi to obavljali volonterski uz svoj redovni rad. Je li on svjestan opsežnosti parlamentarnog rada, višetjednih, cjelodnevnih sjednica, rada odbora, međuparlamentarne suradnje?

Kako bi Supekovi zastupnici održavali vezu sa svojim izbornim jedinicama i kako bi se temeljito pripremali za sjednice?

U svezi s ovim drugim pitanjem akademik Supek iznosi da zastupnici uopće ne moraju proučavati zakonske prijedloge, već se trebaju osloniti na stručna vijeća.

Tako bi, prema akademikovom stajalištu, zastupnici postali puki glasnogovornici stručnjaka. Valja istaći da u redovima saborskih zastupnika ima mnogo istaknutih stručnjaka, a uz to u rad saborskih odbora uključene su istaknute osobe iz znanosti i civilnih udruga.

Intervju akademika Ivana Supeka pokazuje nepoštivanje izborne volje građana, nerazumijevanje parlamentarne demokracije koju u nas svakako valja uzdići, ali nikako ne svesti na paravan iza kojeg bi vladali neki vrhunski stručnjaci.

Politiku vode političari, a u svojim odlukama moraju se rukovoditi savjetima vrsnih stručnjaka.

Alijansa se suprotstavlja političkim strankama, a najavljujući izlazak na izbore pretvara se i sama u političku stranku.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi; Izvješće o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi, s prijedlogom mjera za poboljšanje i ubrzanje razvoja ovog područja	3
- Konačni prijedlog zakona o strateškim robnim zalihama	23
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje izgradnje autoceste Zagreb-Rijeka	23
- Prijedlog zakona o meteorološkoj i hidrološkoj djelatnosti	24
- Prijedlog zakona o zaštiti od buke	25
- Godišnje financijsko izvješće Hrvatske narodne banke za obnovu i razvitak (HBOR) za 2001. godinu	26
- Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja	29
- Naknadno glasovanje - Konačni prijedlog zakona o pravima prognanika i izbjeglica	30
- Odgovori na zastupnička pitanja	32

PRIKAZ RADA:

- 23. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 12, 13, 14, 19, 20, 21, 26, 27. I 28. LIPNJA, TE 3, 4, 5, 10, 11. I 12. SRPNJA 2002.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA POSEBNE DRŽAVNE SKRBI; IZVJEŠĆE O SOCIJALNOM STANJU NA PODRUČJIMA POSEBNE DRŽAVNE SKRBI, S PRIJEDLOGOM MJERA ZA POBOLJŠANJE I UBRZANJE RAZVOJA OVOG PODRUČJA

Povrat oduzete imovine i rješavanje stambenih problema

Većinom glasova zastupnici su prihvatili predloženi zakonski tekst, kao i podnijeto Izvješće. Predstavnik predlagatelja, Vlada Republike Hrvatske ponudio je rješenja kojima se vraća oduzeta imovina vlasnicima i istovremeno nudi pravni okvir oko stambenog zbrinjavanja ratnih stradalnika. Zastupnici oporbe upozoravali su na nestabilne zakonske propise koji sve više motiviraju prognane Hrvate na trajno iseljavanje u prekomorske zemlje, ocjenjujući da ovaj proces ima dalekosežne, loše posljedice. Zakonskim se mjerama također određuju i temeljni kriteriji za određivanje treće skupine područja posebne državne skrbi.

O PRIJEDLOGU I IZVJEŠĆU

Podnositelj oba zakonska prijedloga je Vlada Republike Hrvatske. Većinom glasova na početku rasprave prihvaćen je prijedlog da se provede objedinjena rasprava o: Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi i o Izvješću o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi s prijedlogom mjera za poboljšanje i ubrzanje razvoja ovog područja.

U uvodnim dijelovima prvog zakonskog prijedloga navodi se da je temeljni razlog donošenja Zakona novi pristup i razrada kriterija za

određivanje treće skupine područja posebne državne skrbi. Hrvatski je sabor na svojoj 6. izvanrednoj sjednici održanoj 14. srpnja 2000. godine usvojio Zaključak kojim je obvezao Vladu RH na izradu analize sociološkoga i gospodarskog stanja za sva područja RH koja nisu obuhvaćena Zakonom o područjima posebne državne skrbi, a u cilju izrade novog Prijedloga zakona o područjima posebne državne skrbi. Uvrštenje i razrada kriterija za određivanje treće skupine područja posebne državne skrbi time je u potpunosti opravdana. Definiranje prostornog obuhvata treće skupine temelji se na znanstvenoj analizi, izrađenoj od stručnog tima, koja je rezultirala definiranjem kriterija te postupaka odabira i kombinacija pokazatelja koji ih najbolje oslikavaju, a za potrebe definiranja i izdvajanja područja koja zaostaju u razvoju i za koja je državna skrbi više nego nužna.

Polazna točka pri određivanju kriterija za izradu sustava bili su kriteriji koji se primjenjuju kod provođenja strukturne politike Europske unije. Sukladno spomenutom, a s druge strane imajući u vidu hrvatske specifičnosti, ekspertna je skupina definirala četiri kriterija razvijenosti općina. Riječ je o: ekonomskoj nerazvijenosti, strukturnim poteškoćama, demografskom, te posebnom kriteriju.

Na temelju tih kriterija definirat će se prostor primjene odredaba iz

rečenog zakonskog akta, ali i onih koji su predviđeni u drugim zakonima. Ovakav način određivanja područja o kojima država mora posebno skrbiti trebalo bi biti tehničko polazište za početak procesa modernijeg i sustavno osmišljenog pristupa regionalnog razvoja Republike Hrvatske. Drugi bitan razlog donošenja ovog Zakona jest ubrzanje povratka imovine fizičkih osoba dodijeljene privremeno u posjed i na korištenje sukladno Zakonu o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom.

Predloženim se zakonom uređuje ujednačeno i javno razvrstavanje općina i gradova u predviđene tri skupine područja posebne državne skrbi. Primjenom četiri kriterija za utvrđivanje razine razvijenosti lokalnih jedinica, uvažavaju se kriteriji koji se primjenjuju na razini Europske unije. Utvrđivanjem gospodarskih i socijalnih mjera hrvatski državljani ostvaruju pravo na pomoć države u vezi s naseljavanjem, ostankom i povratkom na područja od posebne državne skrbi. Ujedno je ocijenjeno da će i treća skupina područja posebne državne skrbi biti uključena u sustav korištenja socijalnih i gospodarskih mjera razvoja.

Ovim će se aktom urediti postupak povrata privremeno preuzete imovine te postupak rješavanja slučajeva nastalih u vezi ranije izdanih rješenja o smještaju osoba kada korisnici nisu ispunili obveze propisane zakonom.

U Izvješću o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi, s prijedlogom mjera za poboljšanje i ubrzanje razvoja ovog područja, najprije se daje analiza postojećeg stanja. Navodi se da je socijalna, demografska i gospodarska situacija na područjima posebne državne skrbi daleko lošija od one u ostalom dijelu Hrvatske. Neki od problema s kojima se suočavaju stanovnici tih područja su specifični i uglavnom su vezani uz direktne i indirektna posljedice rata. To se odnosi na: miniranost zemljišta, razrušenost kuća i infrastrukture, te prekinute socijalne i poslovne veze i odnose. Drugi problemi slični su kao i u ostalom dijelu Hrvatske, ali u pravilu puno su dublji, poput nezaposlenosti i smanjenja gospodarskih aktivnosti. Zaostajanje u socijalnom, gospodarskom i ukupnom razvoju područja rezultat je mnogobrojnih čimbenika i njihovog vrlo složenog međusobnog utjecaja, a primarni je razlog ratna razaranja i teške ljudske, socijalne i gospodarske posljedice okupiranosti.

Iz toga proizašli negativni i blokirajući učinci za ukupni razvoj ovog područja bili su u proteklom razdoblju dodatno multiplicirani djelovanjem i drugih dugoročnih čimbenika. Što se tiče ekonomskih potencijala, na ovom je području došlo do propasti gotovo svih značajnijih poduzeća iz predratnog razdoblja. Vrlo se sporo obnavljaju i otvaraju novi obrti i mala poduzeća, a poljoprivredna i prerađivačka djelatnost sporo se revitalizira. Jedna od karakteristika odnosi se i na nedostatak lokalnih poduzetničkih inicijativa, neobnovljene poslovne i socijalne veze, te nedovoljne atraktivnosti za nova ulaganja.

Uz gospodarske probleme, postoje i strukturne poteškoće koje se većinom manifestiraju u velikoj nezaposlenosti u gospodarstvu kao i u dominantnom zapošljavanju u javnom sektoru, odnosno u negospodarskim aktivnostima.

Demografska stagnacija očituje se u sporom povratku radno sposobnog stanovništva, prirodnoj depopulaciji, odljevu stručnjaka te nepovoljnoj dobnjoj strukturi stanovništva.

Premda se radi o zemljopisno jako diferenciranom području, koje obuhvaća krajeve od Baranje do Prevlake, danas to područje karakterizira jedno zajedničko obilježje - značajno razvojno zaostajanje za ostalim dijelovima Hrvatske. Ovi su

razlozi potaknuli Hrvatski sabor da na svojoj sjednici održanoj 3. svibnja 2001. godine, nakon Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi, donese zaključak kojim se zadužuje Vlada Republike Hrvatske da izradi i dostavi Izvješće o socijalnom stanju na navedenim područjima s predviđenim mjerama za poboljšanje i ubrzanje razvoja tog područja.

Izvješće koje slijedi odnosi se na realizaciju navedenog zaključka Sabora, a temelji se na dostupnim statističkim pokazateljima demografskog i socijalno - ekonomskog stanja na područjima posebne državne skrbi, te njihovoj usporedbi u odnosu na prosjek Hrvatske. Prostorni je obuhvat definiran Zakonom o područjima posebne državne skrbi donesenim 1996. godine, od kada je Zakon pretrpio nekoliko izmjena i dopuna. Te su godine u Zakonu nabrojane općine i gradovi, te pojedina naselja koja su prema kriteriju okupiranosti, udaljenosti od državne granice i demografskom obilježju, stekli status prve i druge skupine područja posebne državne skrbi. Do 2000. godine promjene Zakona odnosile su se isključivo na usklađivanje teritorijalnog obuhvata gradova i općina. U 2000. godini prvi je put došlo do promjene teritorijalnog obuhvata područja od posebne državne skrbi koji je tada proširen na treću skupinu, tako da danas važeća odredba ovog zakona utvrđuje da treću skupinu čine područja općina, gradova i naselja pograničnog područja Republike Hrvatske s Republikom Slovenijom. Analitički postupak korišten je u granicama mogućnosti, jer u pravilu nedostaju statistički podaci na nivou općina. U ovom se Izvješću uspoređuju vrijednosti demografskih i socijalno - ekonomskih pokazatelja za područja posebne državne skrbi, s vrijednostima tih pokazatelja za cijelo područje Hrvatske ili usporedbom s ostalim dijelom Hrvatske. Time se željelo pokazati ne samo kakvo je socijalno stanje već i kvantificirati demografske i socijalno-ekonomske razlike u odnosu na prosjek Hrvatske.

S obzirom na to da dostupnih relevantnih podataka na nivou naselja gotovo i nema (osim broja stanovnika), bilo je nužno kao osnovnu analitičku jedinicu uzeti općinu tj. grad. Pritom je trebalo dijelom odstupiti od stvarnog prostornog obuhvata prve i druge skupine

područja budući da sve općine i gradovi na tom području ne ulaze cjelinom u ta područja. Tako su analizom obuhvaćene one općine, odnosno gradovi gdje je više od 50% stanovništva uključeno u područja posebne državne skrbi. Na kraju izvješća dat je i kratki pregled obnove, povratka stanovništva i povrata imovine, te sažetak predviđenih mjera za poboljšanje i ubrzanje poboljšanja stanja na područjima posebne državne skrbi. Također je ukazano i na redefiniranje kriterija za izdvajanje treće skupine područja posebne državne skrbi.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu i Izvješću raspravila su i radna tijela Sabora.

Odbor za zakonodavstvo nakon rasprave je podupro donošenje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga Odbor nije uputio primjedbe.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu o predloženom je tekstu raspravljao u svojstvu matičnog radnog tijela. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja obrazložio je osnovne odrednice predmetnog Izvješća pri čemu je ukazao na velike razlike u stupnju razvijenosti između područja posebne državne skrbi i ostalog dijela Hrvatske. Naglasio je da područja posebne državne skrbi zaostaju u odnosu na ostali dio Republike Hrvatske kako u demografskom, tako i u socijalno - ekonomskom pogledu. U raspravi je pojašnjeno pitanje u svezi s udjelom inozemne pomoći u financiranju obnove ratom uništenih ili oštećenih materijalnih dobara u Republici Hrvatskoj. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje zaključka kojim se prihvaća podnijeto Izvješće.

Odbor za obitelj, mladež i šport razmotrio je Izvješće kao zainteresirano radno tijelo, ocjenjujući uvodno da je dugačak rok od usvajanja zaključaka do podnošenja Izvješća opravdan, jer se težilo za izradom što kvalitetnijeg materijala za raspravu. Nakon uvodnog obrazloženja, utvrđeno je da je socijalna, gospodarska i demografska situacija na navedenim područjima daleko lošija od one u ostalim dijelovima Hrvatske, te je naglašeno da je

potrebno učiniti dodatne napore kako bi se popravila situacija. U nastavku je istaknuto da je točno da su posljedice rata na područjima posebne državne skrbi najizraženije, uz naglasak da je rat završio prije sedam godina i da su se pomaci nabolje morali osjetiti i prije. Izraženo je nezadovoljstvo zbog nedostatka statističkih podataka na nivou općina, a postavljeno je i pitanje odgovornosti za takvo stanje. U nastavku je ocijenjeno da loša demografska situacija predstavlja izravnu prijetnju budućem opstanku stanovništva na tim područjima, ali i Hrvatskoj u cjelini. Zabrinutost je izražena i zbog indeksa starosti koji govori o veoma nepovoljnoj dobnj strukturi stanovništva što je također opći problem te o visokoj stopi nezaposlenosti. Odbor se suglasio s najvećim brojem predloženih mjera zajedno s tvrdnjom predlagatelja da je potrebno osmisliti uvjete za brži gospodarski i sveukupni razvoj ovih područja, odnosno poboljšanje svekolikih uvjeta života. To bi u konačnici pridonijelo demografskom oživljavanju i gospodarskoj revitalizaciji područja posebne državne skrbi. Istaknuto je da su prosvjetni i zdravstveni radnici napuštali ta područja jer su im neredovito isplaćivani, odnosno ukinuti dodaci na plaću za rad na području posebne državne skrbi. U raspravi je predloženo Vladi da još jednom preispita mogućnost vraćanja narečenih dodataka zdravstvenim i prosvjetnim radnicima.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio donošenje zaključka kojim se prihvaća podnijeto Izvješće o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi, s prijedlogom mjera za poboljšanje i ubrzanje razvoja ovog područja. Također se Vladi obvezuje da sve primjedbe i prijedloge iznijete u raspravi razmotri i sukladno mogućnostima ugradi u predložene mjere za poboljšanje i ubrzanje razvoja područja posebne državne skrbi.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je o podnijetom Izvješću kao matično radno tijelo. U raspravi je ocijenjeno da se njime daje cjelovit pregled stanja i do sada poduzetih mjera na područjima posebne državne skrbi. Ocijenjeno je da je stanje i pored svega poduzetog nezadovoljavajuće, a kao primarni razlozi navode se ratna razaranja i teške posljedice okupiranosti. Demo-

grafska i socijalno - gospodarska situacija daleko je lošija od one u ostalim dijelovima Hrvatske. Tako je puno veći udio socijalno ugroženih skupina u ukupnom stanovništvu, nego u ostatku Hrvatske. Kao posljedica ukupne loše socijalno - ekonomske situacije je i slabi financijski kapacitet općina i gradova, koji su stoga ovisni o potporama iz državnog i županijskih proračuna. Zbog ovih je razloga upitno hoće li općine i gradovi moći sami podnijeti teret financiranja decentraliziranih funkcija. Negativni se učinci ogledaju i u sporom obnavljanju i otvaranju novih obrta i malih poduzeća, a spora je i revitalizacija poljoprivrede i pratećih djelatnosti. Nezaposlenost istovremeno predstavlja jedan od značajnijih problema, to više što je postojeća zaposlenost najvećim dijelom u javnom sektoru i u negospodarskim djelatnostima. Ocijenjeno je da su problemi područja posebne državne skrbi složeni i međusobno povezani, te i njihovo rješavanje zahtijeva povezivanje i usklađivanje aktivnosti više subjekata.

Gospodarski razvoj trebalo bi ubrzati mjerama porezne politike i povlasticama pri oporezivanju dobiti, uz poticanje zapošljavanja. Potrebno je pružiti i carinske pogodnosti te stimulirati razvoj malog i srednjeg poduzetništva i stambenog zbrinjavanja.

Da bi se ubrzala gospodarska obnova i revitalizacija ovih područja, potrebno je pratiti i dalju provedbu i učinkovitost svih poduzetih mjera, kao i sačiniti njihovu detaljnu analizu. Nakon rasprave, članovi Odbora su Hrvatskom saboru jednoglasno predložili donošenje zaključka kojim se prihvaća podnijeto Izvješće.

Odbor za useljeničtvo razmotrio je Izvješće koje je podnijela Vlada Republike Hrvatske. U kratkoj raspravi koja je uslijedila izneseno je nezadovoljstvo brzinom i veličinom obnove te ukazano na poteškoće oko hipotekarnih kredita povratnicima jer su vlasnici nekretnina koje malo vrijede. Stoga se predlaže da Vlada bude dodatni jamac hipotekarnih kredita. Nakon rasprave, Odbor je većinom glasova predložio saboru zaključak kojim se prihvaća Izvješće o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi, s Prijedlogom mjera za poboljšanje i ubrzanje razvoja ovog područja. Također se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da poboljša i ubrza razvoj područja posebne državne skrbi.

AMANDMANI

Na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi podnijeto je i više amandmana.

Klub zastupnika HSLS-a predložio je amandman na članak 4. Njime se predlaže da se u članku 5a. stavku 1. iza riječi "općine" dodaju riječi "i gradovi". U obrazloženju se navodi da bi prema utvrđenim kriterijima veći broj manjih gradova po svim pokazateljima pripadao trećoj skupini.

Amandmanom na članak 5, Klub zastupnika HSLS-a je predložio da se u stavku 3. doda alineja 3. koja glasi: "ako imaju u vlasništvu ili suvlasništvu obiteljsku kuću ili stan, ili su stekli pravni položaj zaštićenog najmoprimca na području država nastalih raspadom SFRJ, ali nisu u mogućnosti stupiti u posjed istih ili su oštećeni u tolikoj mjeri da su neuporabljivi".

U stavku 4. iza riječi "zaštićenu najamninu" stavlja se točka, a ostatak teksta se briše. U stavku 8. iza riječi "ima pravo na", dodaje se tekst "besplatan priključak na električnu i vodovodnu mrežu te na".

U stavku 9. na kraju rečenice, briše se točka i dodaje tekst "u roku od 60 dana od stupanja na snagu ovog Zakona". U stavku 10, dodaje se druga rečenica koja glasi: "Vlada Republike Hrvatske donijet će uredbu u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona".

Iza stavka 10. dodaje se novi stavak 11. koji glasi: "Posebnom uredbom Vlada Republike Hrvatske uredit će uvjete korištenja i otkupa obiteljske kuće ili stana u državnom vlasništvu od strane korisnika iz alineje 3, stavka 3. ovog članka". Predloženi stavci 11. i 12., postaju tako stavcima 12. i 13.

Amandmanom na članak 12. Klub zastupnika HSLS-a predložio je da se u članku 20b. u stavku 1. broj "60" zamjenjuje brojem "90". Obrazloženjem je navedeno da je rok od 60 dana za useljenje u novoizgrađenu kuću prekratak.

Posljednji se amandman odnosi na članak 27. Predloženo je da se ovaj članak briše, ali se njegov smisao zbog bolje preglednosti uvrštava u zakon kroz dvije nove odredbe članka 5. U jednakopravan položaj dovode se hrvatski državljani - korisnici iz Hrvatske s korisnicima iz drugih država koje su nastale raspadom SFRJ, uz napomenu da će Vlada

posebnom uredbom urediti uvjete korištenja i mogućeg otkupa stambenih objekata, kako ne bi došlo do narušavanja uvjeta na štetu korisnika iz Hrvatske.

Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** je podnio amandman na članak 2. predlažući izmjenu članka 4. Zakona, tako da se u stavku 2. iza riječi "Župa Dubrovačka", dodaju: "Pokupsko, Galovac, Josipdol, Kravarsko". U obrazloženju zastupnik navodi razmjere štete koje su navedena mjesta pretrpjela zbog ratnog djelovanja, velikog broja nezaposlenih osoba i razorene infrastrukture. U ime Kluba zastupnika HDZ-a zastupnik **Vladimir Šeks** podnio je više amandmana. Prvim je predložio da se u članku 2, stavku 1. riječi "tijekom Domovinskog rata" zamjene izrazom "tijekom oružane agresije Srbije, Crne Gore i JNA". Ocijenio je da amandman treba prihvatiti jer je sukladan povijesnoj istini. Drugim je amandmanom predložio da se u članu 2, stavku 2, brišu riječi "Jagodnjak, Negoslavci, Šodolovci", a dodaju riječi "Lišane Ostrovičke, Škabrnja, Lovinac". Trećim i četvrtim amandmanskim prijedlogom predložio je da se izbrišu nepotrebne odredbe o "odabiru pokazatelja razvijenosti i pribavljanju suglasnosti", sadržane u članku 4, stavcima 3. i 4.

Slijedećim je prijedlogom predložio da se povećaju predloženi iznosi u članku 5. stavku 8, sa "10.000 i 15.000 na 20.000 i 30.000".

Zatim je predložio da se u članku 5. stavku 9. izbriše formulacija "stječu pravo na kupnju obiteljske kuće ili stana prema kriterijima koje će uredbom propisati Vlada Republike Hrvatske", a da se navedu riječi, "stječe pravo vlasništva nad dotičnom kućom odnosno stanom". Ocjenjujući da je ukidanje poreznih i carinskih povlastica neopravdano zastupnik je predložio brisanje članaka 7 i 9. Sličan amandmanski prijedlog odnosi se i na članak 10, gdje se predlaže brisanje stavaka 2. i 3. koji se odnose na ukidanje povlastica pri kupnji i zakupu poljoprivrednog zemljišta. Podnositelj je ocijenio da ukidanje ovih povlastica nije opravdano. Ukazao je zatim i da privremeni smještaj znači nastavak nesigurnosti, te predložio da se u članku 12, stavku 1. briše riječ "privremenog" i zamijeni izrazom "trajnog".

Amandmanom pod rednim brojem XI. predlaže se da se u članku 12, novi članak 20b. stavak 2. iza riječi

"ugovora o najmu", stavi zarez i doda riječ, "ako postoje uvjeti stanovanja u kući ili stanu koji je dobio u najam". Predložio je i brisanje članaka 15. i 16, 19. i 20. te da se u članku 17. stavku 2, riječ "privremeni" zamijeni riječju "trajni".

Zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** predložila je amandman kojim predlaže da se u članku 5, stavku 2, iza druge alineje, doda nova alineja koja glasi: "dodjelom građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu i građevinskog materijala za izgradnju stambenog objekta sa više stambenih jedinica. Odluku o načinu izgradnje i financiranju ovakvih objekata donosi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo".

Drugim amandmanom zastupnica je predložila da se i članku 6. dodaje novi članak 8b. koji glasi: "Za svaki od predloženih načina stambenog zbrinjavanja potrebno je ustrojiti listu prvenstva i javno ih objaviti".

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** predložila je amandman kojim se u članku 3. mijenja članak 5. Zakona, tako da se iza riječi "Zemunik Donji" dodaje "Otok, Jarmina i Privlaka". U obrazloženju zastupnica je iznijela statističke pokazatelje koji uvjerljivo svjedoče o velikim razmjerima štete, te brojnim poginulim i ranjenim stanovnicima navedenih mjesta.

Slijedećim amandmanom zastupnica Kosor je predložila da se u čl.4 (čl.5a.) stavak 4., mijenja i glasi: iza riječi "šumarstva" dodaje se "Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo te, Državnog zavoda za statistiku provodi Hrvatski sabor". Osim toga predložila je da se u članku 12. - članak 20a. u stavku 1. alineja 1. mijenja, tako da se brišu riječi: "koja je po površini manja od potrebne stambene površine".

Zastupnik **Juraj Njavro, dr.med. (HDZ)** prvim je amandmanom predložio da se u članku 3. stavku 2 - Drugoj skupini pripadaju u cijelosti područja gradova i općina: Barilović... iza Zemunik Donji dodaju se Otok, Privlaka i Jarmina. Drugim je amandmanom predložio da se u članku 1. iza riječi "stanje okupiranosti i posljedica agresije" dodaju i riječi: "koju su izvršile srbočetničke i crnogorske paravojne postrojbe, te JNA". Ovim se dodatkom, ocijenio je zastupnik jasno utvrđuje tko je izvršio agresiju na RH tijekom Domovinskog rata.

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** podnio je pet amandmana. Prvim je predložio da se u članku 5. kojim se mijenja članak 8. briše stavak 3. u drugoj alineji koja glasi: «ako nemaju u vlasništvu ili suvlasništvu obiteljsku kuću ili stan na području država nastalih raspadom SFRJ, ili da iste nisu prodali, ili na bilo koji način otuđili nakon 8. listopada 1991. godine". Slijedećim amandmanom predložio je da se u članku 12. u dodanom novom članku 20b. u prvom stavku, izmijene riječi "u roku 60 dana", riječima "u roku od 100 dana". Zatim je predložio da amandman kojim bi se članak 27. trebao brisati, jer pravo otkupa treba dati svima budući da se ne može unedogled podnositi neizvjesnost privremenosti. Amandmanom na članak 16. zastupnik je predložio da se u stavku 2. umjesto riječi "do 30. listopada 2002." umetnu riječi "do 31. 12. 2003.". Predložio je ujedno brisanje trećega stavka. U obrazloženju je naveo da rok za ukidanje rješenja i vraćanja u posjed imovine treba produžiti jer je predloženi rok prekratak za ukidanje rješenja i vraćanje imovine vlasniku.

Posljednjim amandmanom zastupnik Kovač je predložio da se iza članka 29. umetne novi članak koji glasi: "Dinamika provedbe odredaba ovog Zakona o stambenom zbrinjavanju i povratu privremeno preuzete imovine, ovisit će o osiguranju financijskih sredstava za tu namjenu."

Amandman je predložio i zastupnik **Vinko Špičko (HSL)**, tražeći da se u članku 4. stavku 1. u alineji 3, iza riječi "granične općine", dodaju riječi: "i naselja", te da se brišu riječi, "koje su se promjenom republičke u državnu granicu suočile s dodatnim razvojnim poteškoćama".

RASPRAVA

Nakon utvrđivanja kvoruma, zastupnici su većinom glasova prihvatili prijedlog da se o predloženom zakonskom tekstu i komplementarnom Izvješću provede objedinjena rasprava. Potom je uvodno govorio predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venko Ćurlin**.

Povratak privatne imovine vlasnicima

U sažetom je izlaganju akcentirao pojedine segmente predloženog zakonskog teksta. Ocijenio je da ovi dijelovi u cjelini znatno zaostaju u gospodarskom razvoju. I demografska je situacija izrazito loša jer se radi o stanovništvu pretežno starije dobi. Naveo je zatim statističke podatke o ukupnoj obnovi stanova i objekata infrastrukture, napominjući da cijelu situaciju otežava i vrlo visoki postotak nezaposlenosti. Kada se ovi podaci usporede s ostalim regijama, postaje evidentno da se ovi problemi neće moći brzo riješiti.

Legalizaciju imovine nakon 10-godišnjeg korištenja treba provesti u skladu s utvrđenim zakonskim propisima.

Postoji i značajan problem prilikom povrata tuđe imovine koja je u određenom periodu korištena za zbrinjavanje prognanika i izbjeglica koji su došli u Republiku Hrvatsku. Odluka je Vlade da se povratak oko 9.500 objekata završi do konca ove godine, uz obvezno osiguranje alternativnog smještaja za sadašnje korisnike. Ovaj će se proces nastojati olakšati kupnjom te izgradnjom ili popravkom objekata. Dio korisnika će moći legalizirati imovinu nakon 10 godišnjeg korištenja u skladu s utvrđenim zakonskim propisima.

Opisao je zatim kriterije koji su bili uvaženi prilikom utvrđivanja treće skupine, odnosno područja posebne državne skrbi. Nakon uvodnog izlaganja u ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je predsjednica Odbora i zastupnica **Dragica Zgrebec**. Interpretirala je osnovne stavove koji su se čuli tijekom rasprave na Odboru koji je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje zaključka kojim se prihvaća podnijeto Izvješće. Kod rasprave o konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima od posebne državne skrbi, Odbor je raspolagao mišljenjem Hrvatske udruge poslodavaca. U raspravi je ocijenjeno da je temeljne odredbe i prijedloge izražene na Prijedlog zakona predlagatelj prihvatio i ugradio u tekst konačnog prijedloga zakona. Izneseno je mišljenje prema kojem bi trebalo

donijeti novi zakon o regionalnom razvoju, imajući u vidu specifične potrebe područja posebne državne skrbi. Razmatrano je i rješenje kojim se omogućava obnova objekata prognanicima s područja posebne državne skrbi koji su u međuvremenu stekli vlasništvo ili suvlasništvo nad obiteljskom kućom ili stanom na ostalom području Republike Hrvatske.

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona, proširuje se obuhvat područja posebne državne skrbi na područja koja zaostaju u gospodarskom razvoju prema četiri kriterija razvijenosti. Ukazano je, nastavila je zastupnica Zgrebec, da ovaj zakon treba korespondirati s dva novoosnovana fonda, pri čemu je potrebno pratiti usmjeravanje sredstava na ova područja. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio Saboru predložiti donošenje zakonskog prijedloga, zaključila je predsjednica Odbora.

U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, govorila je predsjednica Odbora **Snježana Biga - Friganović**.

Demografsko odumiranje područja posebne državne skrbi

Napomenula je da su članovi Odbora razmotrili oba zakonska akta i ukazali da je stanje na područjima posebne državne skrbi i pored svega poduzetog nezadovoljavajuće. Osnovni se razlozi nalaze u ratnim razaranja i teškim posljedicama okupiranosti, no prisutni su i ekonomski razlozi. Većinom glasova zastupnici su odlučili predložiti Hrvatskom saboru usvajanje predloženog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima od posebne državne skrbi, u tekstu predlagatelja.

Potrebno je pružiti sigurnost trajnog smještaja prognanim Hrvatima iz Bosne i Hercegovine.

Analizirano je i podnijeto Izvješće u kojemu se govori o teškoj socijalnoj situaciji na ovim područjima. Istaknuto je da je demografska i socijalno - gospodarska situacija na ovim područjima znatno teža i lošija nego u ostalim dijelovima Hrvatske. Probleme dodatno otežava i veliki broj

osoba koje su oslonjene na primanje socijalne pomoći, nezaposlene osobe, starije stanovništvo i veliki broj izbjeglica s neriješenim statusnim i ekonomskim pitanjima.

Negativni se učinci ogledaju i u sporog obnovi i otvaranju radnih mjesta, a postoji i nedostatak lokalnih poduzetničkih inicijativa. Kao što je iz samog Izvješća vidljivo, poduzete poticajne mjere nisu postigle željeni učinak jer su problemi duboki i međusobno povezani. Predložila je da se na ovom području omoguće poticajne porezne i carinske olakšice, te ubrza zapošljavanje i stambeno zbrinjavanje. Članovi Odbora jednoglasno su predložili donošenje zaključka kojim se prihvaća podnijeto Izvješće, zaključila je zastupnica Snježana Biga-Friganović.

U ime Odbora za useljeništvu govorio je predsjednik Odbora **Milan Kovač**, upozorivši na poteškoće koje pojedine kategorije stradalnika imaju oko trajnog stambenog zbrinjavanja. Podsjetio je i na riječi predstavnika predlagatelja koji je istaknuo da država namjerava kupiti 4.000 objekata za stambeno zbrinjavanje i da se Hrvatima u Bosni i Hercegovini pomaže obnavljanje kuća dodjelom potrebnog građevinskog materijala. Zatražio je da Vlada Republike Hrvatske izvrši snažniji pritisak na međunarodnu zajednicu kako bi se Hrvatima iz BiH olakšao povratak na svoja ognjišta. To se ne odnosi samo na povratak vlasništva i obnovu porušениh kuća nego i pružanjem odgovarajuće mogućnosti školovanja i ukupnog života. Govorio je zatim i o problemima oko hipotekarnih kredita, te na kraju predložio preciziranje odredbi sadržanih u pojedinim dijelovima predloženog zakonskog teksta. Na kraju je apelirao da se konačno i trajno riješe temeljna prava i očekivanja stradalnika koji već 10 godina žive u neizvjesnosti i privremenosti. Ukazao je ujedno da je Ministarstvu javnih radova, obnove i graditeljstva prigovoreno jer nisu konzultirani predstavnici svih naseljeničkih udruga. Podsjetio je ujedno, da je Odbor većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje predloženog zakonskog teksta.

Pojedine zakonske odredbe ne provode se na terenu

Zatim su govorili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a

prvi je riječ dobio zastupnik **Milan Đukić**. Govoreći u ime Kluba nacionalnih manjina, zastupnik je upozorio na pojedina dobra, ali i loša zakonska rješenja. Kada se govori o problemima na navedenim područjima mora se imati na umu, da sve dobre i loše odluke te rješenja ovise o stupnju političke volje izvršne, zakonodavne i sudske vlasti prema implementaciji ovoga zakona. Istovremeno treba znati donose li se pojedini zakonski akti radi pritiska međunarodne zajednice ili se Republika Hrvatska zaista određuje prema civilizacijskim i demokratskim pravnim vrijednostima. Ukazao je na pojedine kontradiktornosti, jer se donose dobri zakonski prijedlozi koji u provedbi postaju neučinkoviti, a njihova je konačna operacionalizacija krajnje neizvjesna.

Analizirao je zatim pojedine segmente predloženog zakonskog teksta i ukazao na velike probleme koje imaju vlasnici nekretnina prilikom preuzimanja vlastite imovine. Ukazao je da problem predstavlja i činjenica da nedostaju zapisnici rađeni prilikom preuzimanja imovine na korištenje. I podnijeto Izvješće o socijalnom stanju na područjima od posebne državne skrbi predstavlja listu želja kojima se traže mogućnosti ubrzanijeg razvoja i revitalizacije čitavog područja. Upozorio je da se teško može zamisliti i provesti obnova navedenog područja bez povratka domicilnog stanovništva. Svako drugo promišljanje neće dati željene rezultate, upozorio je zastupnik Đukić, dodajući da provedeno etničko naseljavanje na tim prostorima nije dalo rezultate. Ukazao je zatim da vlasnici imovine ne mogu u svoje kuće, jer sadašnji korisnici ne žele napustiti zauzete objekte. Ima i slučajeva da im je imovina obnovljena, ali ipak ne žele iseliti iz tuđih kuća. Očekujući da će Vlada u svom novom programu shvatiti bit i težinu problematike koju obrađuje ovaj zakonski prijedlog, Klub etničkih zajednica podržati će donošenje oba zakonska akta, zaključio je zastupnik Đukić.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Smatra da nisu točni navodi o tobožnjoj diskriminaciji prema građanima srpske nacionalnosti. Podsjetio je da su diskriminirani upravo hrvatski branitelji koji se često i nepravedno otpuštaju, usprkos visokim žrtvama koje su dali tijekom

Domovinskog rata, boreći se za hrvatsku državu.

Za ispravak netočnog navoda javio se i zastupnik **Ante Beljo (HDZ)**. On je podsjetio na dramatične okolnosti u kojima su Hrvati istjerani iz svojih domova nakon agresije JNA, Srbije i Crne Gore, te domaćih pobunjenika. Ocijenio je da je srpsko stanovništvo u velikom dijelu otišlo na poziv svojih lidera. Smatra da je to povijesna istina, pa ne bi trebalo miješati uzroke i posljedice.

Potrebna je i gospodarska revitalizacija

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Branislav Tušek**. Smatra da treba afirmirati sve dobre i korisne stvari koje su poduzete radi obnove i revitalizacije ovoga područja. Istovremeno međutim, treba pronaći odgovarajuća rješenja kako bi se osnažio i ubrzao razvoj na područjima od posebne državne skrbi. Prvo je govorio o Izvješću o socijalnom stanju koje bi trebalo poslužiti kao temeljac prilikom analize stanja. Upozorio je na dramatične demografske karakteristike, ukazujući da na ovim prostorima ima više umrlih nego rođenih, te da je prosječni prihod po stanovniku dvostruko niži nego u ostalim dijelovima Republike Hrvatske. Uz socijalnu podršku, mora se ubrzati gospodarska pomoć koja bi trebala maksimalno biti u funkciji razvoja. Ipak brojna otvorena pitanja traže jasne i efikasne odgovore, upozorio je zastupnik, napominjući da su u Klubu ocijenili da se moraju utvrditi jasni prioriteti u obnovi. Uz već one koji se realiziraju, valja ubrzati pitanja privatizacije i restrukturiranja. Treba ujedno ubrzati i pripremu državnih, odnosno javnih poduzeća za privatizaciju, posebice u Slavoniji i Baranji, te istovremeno snažnije poticati malo i srednje poduzetništvo, jer su upravo to izvori rasta i razvoja, ali i novog zapošljavanja.

Da bi se realizirali ovi gospodarski prioriteti, potrebno je snažnije razvijati sustav financijske stimulacije i poticaje. Postoji veliki broj neiskorištenih poslovnih prostora, a na ovom se pitanju uz državnu, snažnije mora angažirati i lokalna vlast. Potrebna su i konkretnija ulaganja u obrazovanje i znanost, te kadrovske poticaje. Određeni pomaci potrebni su i u određivanju gospodarskih prio-

riteta, jer se primjerice Slavonija mora osloniti na poljoprivrednu i drvnoprerađivačku proizvodnju. Važno je odrediti stimulatívne mjere koje će ojačati izvozníčke ambícije i potencijale.

Zastupnik Tušek zatim je govorio o određivanju kriterija pripadnosti trećoj skupini područja posebne državne skrbi. Podsjetio je ujedno i na precizno definiranje parametara za ulazak u ovu skupinu, ukazujući na već spomenuta četiri temeljna kriterija. Klub socijaldemokrata želi istovremeno ukazati na prijedlog koji govori i o posebnim kriterijima, a koji se primjenjuju na pogranične općine, suočene s dodatnim razvojnim teškoćama. Treba ujedno ukazati i na specifične probleme s kojima se susreću općine gdje je uočen visoki postotak zemljišta koje je zagađeno minsko-eksplozivnim sredstvima. U pravilu se radi o područjima koja istovremeno registriiraju visoki postotak nezaposlenih osoba, a bivša poduzeća najčešće su uništena.

Moraju se odrediti precizni kriteriji o pripadnosti trećoj skupini područja.

Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti gradovima koji su do sada bili centri s razvijenom poljoprivredno - prerađivačkom industrijom. Takvi regionalni centri bili su u Slavoniji gradovi poput Županje, Vinkovaca, Belog Manastira i Slavonskog Broda. Slična je situacija bila i u ostalim hrvatskim regijama, ocijenio je zastupnik Tušek, sugerirajući da se budući regionalni ustroj veže uz urbane centre kao nositelje gospodarskog razvoja. Na kraju je predložio da se zaokruži i pitanje oko povratka imovine vlasnicima, uz davanje poticaja i pomoći prognanicima kako bi trajno riješili svoje stambeno pitanje. Podržao je donošenje predloženog zakonskog teksta.

Ne smiju se zaboraviti krivci ove tragedije

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio zastupnik **Anto Đapić**. Kritički se osvrnuo na brojne izmjene i dopune u minulih sedam godina, ukazujući da se sve manje govori o uzrocima i posljedicama koji su doveli do stvaranja područja od posebne državne skrbi. Zamjerio je zastupniku Đukiću da je održao

pledoaje o pravičnosti, ne spominjući razloge agresije na Hrvatsku koja je dovela do smrti 10 tisuća ljudi i velikih razaranja. Time su istovremeno pokrenuti, ocijenio je zastupnik, novi valovi hrvatske ekonomske i političke emigracije, jer se ne može osigurati dostojanstvena razina života u Hrvatskoj.

Teška je i neizvjesna pozicija i onih Hrvata koji su protiv svoje volje morali otići iz Bosne i Hercegovine. Kritički se zatim osvrnuo i na poslove ekshumacije tijela poginulih hrvatskih branitelja ocjenjujući da se ne bi trebao zaboravljati i zanemarivati politički aspekt njihove žrtve u borbi za slobodnu Hrvatsku. Rezimirajući navedene slabosti rečenog zakonskog prijedloga, zastupnik Đapić je ocijenio da on ne nudi pravična rješenja, a predlagatelj je prvenstveno obuzet željom da proširi područja posebne državne skrbi. Predložena rješenja oko povrata imovine i trajnog stambenog zbrinjavanja sadašnjih korisnika, ocijenio je nejasnim i polovičnim, upozoravajući da se sve veći broj Hrvata iz tih područja odlučuje za trajno iseljavanje u prekomorske zemlje. Stotine mladih ljudi, upozorio je zastupnik, koji su iz BiH prognani, preko Knina, Donjeg Lapca, Vojnića, Krnjaka, Tušilovića, ili Okučana, u nemogućnosti osiguranja egzistencije i ostanka u tim mjestima ponovno odlaze u Ameriku, jer u matičnoj domovini nemaju uvjete za ostanak. Zbog ovih je razloga odbacio predloženi zakonski akt, napominjući da se njime posljedice rata prebacuju na najveće žrtve, a Hrvatska eksperimentira s regionalnim razvojem što je u ovim okolnostima neprihvatljivo.

Govorio je zatim i o pojedinačnim socijalnim tragedijama koja najviše pogađaju starije dijelove ove populacije, upozoravajući ujedno i na stalni porast nezaposlenih. Nije, međutim, osporio uloženi trud resornog ministarstva koje u okvirima zakonskih propisa pomaže oko smještaja i obnove domova i infrastrukture. Osudio je istovremeno svaku zloporabu pružene pomoći, tražeći rigorozne mjere protiv osoba koje ne žele napustiti tuđu imovinu, pa čak i nakon obnove ili izgradnje vlastite imovine od strane države. Ipak, ove pojedinačne zloporabe ne bi trebale dovesti u pitanje potrebnu pomoć za tisuće osoba koje u

dramatičnim i neizvjesnim prilikama trebaju i zaslužuju pomoć države.

Predloženi zakonski tekst ocijenio je preširokim, jer se pitanje nerazvijenosti povezuje s krajevima koji su pretrpjeli izuzetna razaranja tijekom rata. Ocijenio je da bi nerazvijena područja trebala biti predmetom interesa posebnog zakona. Klub zastupnika HSP-HKDU-a, nastavio je zastupnik Đapić, ocjenjuje da je potrebno donijeti jedan sveobuhvatni zakon kojim će se napraviti određena strategija gospodarskog i regionalnog razvoja Republike Hrvatske. Ta ideja ne počiva, međutim, na načelima političkog regionalizma, nego gospodarskih pokazatelja kojima bi se spriječilo stvaranje dvije Hrvatske. Ukoliko se to ne ostvari, treba očekivati nastavak iseljavanja, a prognani Hrvati iz Bosne i Hercegovine doživjet će sudbinu Kurda i živjeti izvan granica svoje matične domovine i svoje države BiH.

Trebalo bi spriječiti neprekidno iseljavanje Hrvata u prekomorske zemlje zbog socijalnih i stambenih problema.

Osvrnuo se zatim na neprihvatljive odredbe sadržane u članku 27, ocjenjujući da se time naseljenici stavljaju u najnepovoljniji stambeni položaj od 1995. godine. Time im se oduzima sigurnost trajnog rješavanja stambenog pitanja, sve dok teoretski postoji nada u mogućnost povratka. Istovremeno ne mogu ni planirati obiteljski život, jer postaju taoci jedne situacije na koju ne mogu utjecati. Zastupnik Đapić napomenuo je da podržava načelo o potrebi povrata imovine njenim vlasnicima, ali Hrvatska mora imati strategiju da kvalitetno i dostojanstveno razriješiti probleme prognanika.

Vlada nastoji pravedno riješiti pitanje smještaja

Nakon izlaganja zastupnika Đapića, za riječ se javio predstavnik predlagatelja **Venko Ćurlin** i pojasnio pojedine odredbe sadržane u već istaknutom članku 27. Ocijenio je da je osnovna intencija predlagatelja da se prognanicima i izbjeglicama osigura smještaj, a kupnja je tek drugi korak. Inače hrvatski građani imaju pravo na obnovu samo onda kada

nemaju druge imovine. Upozorio je da Hrvatska želi pomoći stradalnicima samo svojim, a ne i tuđim sredstvima. Ovim se zakonom predlaže povrat imovine njenim vlasnicima, a Hrvatska država će o svom trošku osigurati smještaj izbjeglicama.

Zastupnik **Jukić** javio se za riječ tražeći ispravak netočnog navoda. Smatra da je ispravnu interpretaciju članka 27. iznio zastupnik Đapić, a ne predstavnik predlagatelja. Konstatirao je da se u njemu navodi da prognanici mogu biti zbrinuti, dakle upotrijebljena je dvojbeno i nejasno tumačenje. Gospodin **Venko Ćurlin** precizirao je zatim ovaj dio zakonskih odredbi, napominjući da se dio prognanika zbrinjava sredstvima hrvatske države i u Bosni i Hercegovini, dakle postoji i drugi način zbrinjavanja.

Sada se za ispravak netočnog navoda javio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Smatra neprihvatljivim da se o 10-godišnjim prognanicima govori kao o osobama koje imaju povlašteni položaj. Njihova temeljna prava ne smiju ovisiti o činjenici imaju li moguću imovinu u Bosni i Hercegovini.

I zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** u ispravku navoda je ocijenio da članak 27. predloženog zakonskog teksta potiče brojne nedoumice i nejasnoće. Zapitao je ujedno tko odlučuje kada su ispunjeni uvjeti za njihov povratak. Upozorio je da se ljudima s djecom i obitelji ne može činovnički tumačiti o uvjetima koji vladaju u pojedinim dijelovima Bosne i Hercegovine, ukoliko oni ocijene da još uvijek postoje prepreke kod povratka.

Čitava Hrvatska doživjela je stagnaciju

Zatim je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin**. On je upozorio da čitavo područje Hrvatske stagnira u ekonomskom pogledu, upozoravajući da će tek 2004. godine prosječni društveni proizvod po glavi stanovnika dosegnuti one vrijednosti iz 1991. godine. Konstatirao je da je Hrvatska u ovome trenutku nerazvijena i prezadužena zemlja, čudeći se istovremeno što u takvim okolnostima vlada prava jagma za ulazak u novi sastav Vlade. Smatra da se promjene ne mogu postići preko noći. Preko noći se može samo nešto srušiti ili zapaliti, ali nikako izgraditi, upozorio je zastupnik.

Smatra da je kontraproduktivno svake godine pisati nove zakonske prijedloge koji se objektivno ne mogu realizirati. Drži ujedno da je potrebno odrediti prioritete, te prvenstveno pružiti pomoć izbjeglom stanovništvu prilikom povratka. Upozorio je da se određeni trend depopulacije javlja u većini županija, pa čak i onima koje su prije rata imale znatno veći prosjek i standard. Rat je unazadio gotovo sve krajeve, a veliki dio prognanika nikada se neće moći vratiti u svoja ranija prebivališta. Mlada generacija koja je odrasla u takvim okolnostima, često puta se ne želi vratiti u zavičaj svojih roditelja iako je to moguće ostvariti. Osim toga, pomoć treba pružiti invalidima i nemoćnim osobama, a svi ostali koji mogu raditi, trebaju se osloniti prvenstveno na vlastite mogućnosti i sposobnosti. Braniteljski status ne treba koristiti za razne pogodnosti i očekivati da Hrvatska ostatak života skrbi za osobe koje su u radnoj snazi.

Rat je doveo do zaostajanja i depopulacije u svim regijama Republike Hrvatske.

Upozorio je zatim na pojedine specifičnosti oko zapošljavanja prognanika u Istri. Napomenuo je da ove kategorije posao traže prvenstveno u državnim službama i policiji, pa se stvara nerazmjer u odnosu na domicilno stanovništvo. Ovakav trend doveo je i do određenih privilegija, te nepovjerenja u te institucije. Smatra ujedno da je prvo trebalo pristupiti obnovi gospodarstva, a tek onda izgradnji stanova i kuća za stradalo stanovništvo. Pozvao je ujedno da se potiče ideja o tome: "što mi možemo učiniti za Hrvatsku, a ne što Hrvatska može učiniti za nas". Naveo je zatim primjer iz II. svjetskoga rata kada su Nijemci popalili područje Čićarije u Istri. Ova je regija ostala pusta sve do sada i nitko se u taj kraj nije vratio. Upozorio je zatim da se prognanici iz Baranje jednostavno ne žele vratiti u svoje obnovljene kuće jer nemaju posla, a u Opatiji, Poreču i Rovinju mogu ostvariti izuzetno visoku zaradu.

Zastupnik Kajin ocijenio je da država u svojim naporima nije postigla uspjeh jer Hrvatska nije u stanju podmiriti niti vlastite potrebe za poljoprivrednim proizvodima. Potrebno je mijenjati konceptijski pristup razvoju i poticati radikalnu

decentralizaciju. Podsjetio je da je lokalna vlast u Hrvatskoj, po Ustavu iz 1974. godine raspolagala sa 60% fiskalnih prihoda. Ovakvo je stanje uspoređio sa sadašnjim prilikama, upozoravajući da gradonačelnik ili župan trenutno ne može utjecati čak niti na ponašanje matičara.

Vratio se zatim temi povratka stanovništva u ratom razorena područja. Ocijenio je da se vraćaju uglavnom starije osobe, pa treba konstatirati da se nije promijenila društvena klima. Treba ujedno težiti realizaciji jednakih socijalnih prava za pojedine kategorije, napomenuo je zastupnik predlažući da i pravoslavni svećenici uživaju ista zakonska prava kao i katolički. Ovo je pitanje ocijenio važnim jer su oni prethodnica povratka. Nije moguće da u Donjem Lapcu od svih 70 policajaca niti jedan nije Srbin, a slična je situacija i u prosvjeti. Nerazmjeri postoje i u pogledu obnova kuća, upozorio je zastupnik Kajin, navodeći konkretne brojčane pokazatelje koje je priložio kao dokaze iznijetih tvrdnji. Rezimirajući sve dosadašnje državne poticaje u tim krajevima, od poljoprivrednih poticaja do carinskih olakšica, ocijenio je da nisu postignuti zadovoljavajući rezultati. Smatra da su sve navedene mjere zakazale, ocjenjujući da je moguće očekivati pomak nabolje tek decentralizacijom odlučivanja koja bi mogla potaknuti intenzivniji razvoj. Upozorio je ujedno da treba zadržati princip solidarnosti gospodarski snažnijih regija i gradova, s onim krajevima koji su teže stradali u ratnim okolnostima. Drži također da bi država trebala pomoći onim prognanicima koji su ovih dana dobili visoke račune zbog nadoknade i korištenja tuđe imovine tijekom svojih prognaničkih dana.

Pozdravio je ocjenu predstavnika predlagatelja Venka Čurlina, koji je konstatirao da se obnova kuća pomalo približava svom kraju. Smatra da obnovu gospodarstva treba provesti snažnijim angažmanom građana, kojima država treba stvoriti povoljniji i poticajniji gospodarsko-pravni okvir za efikasniji rad. Upozorio je nakon toga, da se ne bi trebalo tolerirati praksa kojom prognanici ostaju u hotelima ili tuđim vikendicama iako im je obnovljen dom. Smatra da bi država trebala svima pružiti ista jamstva uključujući i strane državljanke, a svakako treba pomoći i trajno riješiti stambeni status prognanika iz Bosne i Hercegovine.

Ipak, pomoć zaslužuju svi građani koji imaju slične potrebe, bez obzira na njihovu nacionalnost.

Uspostaviti sistem prohodnosti među skupinama područja

Radi ispravka navoda javio se **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Reagirao je na konstataciju kako sredstvima iz proračuna nije obnovljena nijedna kuća građana nehrvatske nacionalnosti. Rojs drži da to nije točno, a među takvima kojima su obnavljane kuće je i jedan saborski zastupnik srpske nacionalnosti kojem su rođaci, prijatelji i susjedi Srbi srušili kuću 1992. godine. Kolegu Milana Đukića, prozvali su Tudmanovim Srbinom, a obnovljena mu je kuća sredstvima iz hrvatskog proračuna. "Kolega Đukiću priznajte tko vam je srušio kuću - hrvatski branitelji ili vaši rođaci koji su u to vrijeme vladali Krajinom, upitao je na kraju zastupnika Đukića. Predsjedatelj sjednice **Baltazar Jalšovec** upozorio je zastupnika Rojsa da se nije držao institucije ispravka netočnog navoda.

Svakom je čovjeku drago kada vidi crveni krov na kući na području koje je bilo u ratu razoreno, ali čini se da crveni krovovi nisu doveli do očekivanog tj. do povratka prognanika, niti su doprinijeli rješavanju ni malo lakih gospodarskih prilika, rekao je dr. sc. **Zlatko Kramarić** u ime Kluba zastupnika LS-a. Iskustva iz Osijeka pokazuju da se veliki broj ljudi zapravo ne želi vratiti na područja iz kojih su prognani i svoju kuću u Baranji ili negdje drugdje zapravo shvaća kao vikendicu. Mirna reintegracija predugo je trajala i u tom se periodu mnogo toga događalo. Mlada generacija nije imala nikakav odnos prema gruntu i kući iz koje su otišli, i željela je ostati u većim gradovima koji im pružaju puno više sadržaja nego prostori koji su ratom bili razrušeni i totalno devastirani. Pitanje ovih područja za Klub je par excellence političko pitanje. Zastupnik se ujedno pita postoji li u Hrvatskoj politička volja da se inzistira na jednom selektivnom pristupu tim područjima. Moramo, naime, shvatiti da u ovom momentu postoje područja koja su bila zahvaćena ratom i ona koja to nisu pa niti kriteriji i standardi kojima se pristupa tim područjima ne mogu biti isti. Ovim prvima valja pružiti pomoć kako bi uhvatili nužni korak sa

ostalima i pritom se ravnopravno natjecali na tržištu a država za to ima mehanizme. Vlada i Hrvatski sabor mogu, naime, predlagati i donositi zakone kojim će se kroz neke vrijeme provoditi selektivni pristup što počiva na principu solidarnosti, nastavlja zastupnik Kramarić. Drži kako naša diplomacija, napose gospodarska nije učinila dovoljno da Hrvatska izvuče određena financijska sredstva i kredite iz donatarskih konferencija i određenih sporazuma čiji smo potpisnici. U nastavku govorio je više o teškoćama istočnog dijela Hrvatske konkretizirajući sve kroz primjere vezane uz zapošljavanje, bankarstvo, prometnu povezanost s ostatkom Hrvatske itd.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Branimir Glavaš (HDZ)**. Primijetio je da zastupnik Kramarić često u izlaganju govori kako ne može pristati na ovo ili ono, međutim, njegova djela pokazuju da pristaje na sve, napose na sve što Vlada radi, a ovdje drži jedan politikantski govor radi publike i javnosti.

Glasnogovornika Kluba zastupnika HSLS-a **Želimira Janjića** ne čude izmjene ovog Zakona, već sedmi put po redu, jer su brojni problemi s kojima se suočavaju građani na područjima posebne državne skrbi. Riječ je o područjima Hrvatske koja su u svakom pogledu upuštene i najviše zahvaćena depopulacijom. Prije Domovinskog rata vukovarsko je područje npr. bilo jedno od najrazvijenijih područja Hrvatske gdje nezaposlenih gotovo da i nije bilo. Većina zaposlenih u Vupiku ili kombinatu Borovo, bili su stambeno zbrinuti, a uopće cijelo se to područje naseljavalo. Danas je situacija obrnuta, a osim ratnih razaranja ima još mnogo drugih uzroka takvog stanja. Ratne su štete u RH evidentirane na oko 196.000 stambenih jedinica, za različite modele obnove iz državnog proračuna utrošeno oko 12 milijardi kuna, što znači da međunarodne donacije i međunarodna pomoć nisu donijele tu obnovu nego uglavnom državni proračun.

Vlada je ponudila niz mjera za poboljšanje i ubrzanje razvoja područja posebne državne skrbi. Tako se, među ostalim, navode mjere porezne politike, carinske povlastice, mjere u poljoprivredi, napose za poticanje osnivanja i razvoja malog i srednjeg poduzetništva te zapošljavanja. Klub pozdravlja kao mjeru

i kreditne programe namijenjenim područjima posebne državne skrbi, ali istodobno upozorava da su oni koji na tim područjima žele ući u kreditne programe hendikepirani, posebno kada je riječ o zajmovima za koje je potrebna hipoteka. Jedna kuća na tim područjima npr. procijenit će se na 20.000 DEM dok bi istodobno na nekom drugom prostoru Hrvatske njezina vrijednost dosegla i 200 000 DEM. I nerijetko ne može se realizirati kredit jer nema hipoteke. Stoga u Klubu očekuju da će Hrvatska garancijska agencija imati razumijevanja za sve one koji se nalaze na takvim prostorima, a koji žele ući u neku vrstu posla i proizvodnje te da im budu jamstvo da će kredite vraćati.

Glede zakonskog prijedloga naglašava da je predlagatelj trebao uzeti u obzir prijedlog Kluba da se uspostavi sistem koji će omogućiti "prohodnost" između skupina područja posebne državne skrbi. Neka se mjesta, naime, nalaze u prvoj ili drugoj skupini područja posebne državne skrbi, a možda se prema kriterijima treće skupine ne bi našla niti u toj skupini područja. Nema razloga da tu ne dođe do stanovitih promjena u zakonu tj. da se ovako čvrsto ne fiksiraju prva i druga skupina područja, a promjenama bude podložna tek treća skupina ukoliko se tijekom dvogodišnjeg razdoblja konstatira izlazak iz okvira te skupine.

Klub i dalje ustrajava na prijedlogu da se razmotri mogućnost da se u trećoj skupini područja nađu i manji gradovi koji će maksimalno imati do 20-tak tisuća stanovnika. Takav je i grad Županja sa 15-tak tisuća stanovnika. Prije Domovinskog rata Županja je bila jako industrijsko mini regionalno središte s vrlo razvijenom prerađivačkom industrijom. Poslije rata došlo je do pada zaposlenih i propasti Županijske banke na koju je bilo upućeno cijelo gospodarstvo te regije. Prema svim pokazateljima ovaj bi se grad mogao naći u trećoj skupini područja posebne državne skrbi, kaže zastupnik Janjić.

U vezi s dijelom Zakona povezanim sa stambenim zbrinjavanjem na prostorima posebne državne skrbi Klub podržava Vladin prijedlog o poticanju povratka i ostanka stanovništva koje je prebivalo na područjima posebne državne skrbi prije Domovinskog rata te naseljavanju državljana RH svih djelatnosti i zanimanja koji mogu pridonijeti gospodarskom i druš-

tvenom razvoju područja posebne državne skrbi (članak 5.). Određenih nejasnoća ima glede stavka 3. alineje 2. toga članka ali Klub pokušava to otkloniti amandmanskom intervencijom.

Pomaci

Glede izdvajanja treće skupine područja posebne državne skrbi za Klub zastupnika HSS-a najprihvatljivije rješenje bilo bi kada tu budu uvrštena naselja (ne isključivo cjelovite općine) koja su u vrijeme Domovinskog rata podnosila veliki teret, ili su bila razrušena, a stanovništvo na razne načine trpjelo, rekao je **Marijan Maršić**. Potkrijepio je to primjerom Komletinaca, naselja koje je u vrijeme Domovinskog rata bilo na crti bojišnice razdjelnica okupiranog i neokupiranog područja. To je naselje po svemu trebalo biti u drugoj ako ne već u prvoj skupini područja posebne državne skrbi, a neće se naći niti u trećoj skupini zato što drugo naselje koje čini općinu Otok broji više od 5000 stanovnika. Ovakvih i sličnih primjera ima još dosta diljem Hrvatske. Zajednica povratnika Hrvatske, podsjeća Maršić, smatra kako bi ovaj zakon trebao posebno regulirati prvu i drugu skupinu područja posebne državne skrbi, a formiranje treće skupine regulirati nekim posebnim zakonom.

Razmotriti mogućnost da se u trećoj skupini područja nađu i manji gradovi s maksimalno 20-tak tisuća stanovnika.

Klub je svjestan da je članak 5. predloženog zakona uređen sukladno Zakonu o obnovi ali ipak drži da nije na zadovoljavajući način riješio sva pitanja koja tretira, posebno u stavku 3 alineji jedan i dva. Naglašava da će se kroz program stambenog zbrinjavanja koristiti principi i opseg prava iz Zakona o obnovi, te da prekoračenje prava koja su ostvarili korisnici prava na obnovu ili dodavanje nekih novih prava nije opravdano s obzirom na dosadašnje rezultate obnove. Upozorio je na proteste i prigovore zbog neučinkovitosti rada stambenih komisija čija pozicija i uloga nikada nije u potpunosti definirana. Bilo je komisija koje su svoj posao odradile korektno i ažurno, ali je bio veći broj onih koje nisu polučile očekivane

rezultate. Klub se nada da će preuzimanje poslova dosadašnjih stambenih komisija od strane Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo dati bolje rezultate i uvesti reda u ovoj problematici u interesu korisnika prava.

Problemi područja posebne državne skrbi mnogobrojni su, složeni i međusobno povezani, a njihovo rješavanje zahtijeva uključivanje većeg broja subjekata i usklađivanje njihovih aktivnosti. U nastavku govorio je o tome kako Klub zastupnika HSS-a vidi da se može poboljšati i ubrzati razvoj područja posebne državne skrbi. Kada je riječ o istočnom području Hrvatske tada u prvi plan dolazi reguliranje pitanje granica, (granica na Dunavu) gdje treba omogućiti Vukovarcima da uživaju u Vukovarskoj adi, a žiteljima Šarengrada da Šarengradsku adu koriste kao i dosad jer je ona za njih značila puno više od prostora. Nadalje, važan je i projekt obnove Vukovarske luke, pruge Osijek-Vinkovci, izgradnja mreže prometnica, razvitak poduzetništva, posebno malog i srednjeg, ali isto tako uspostave tržišnih mehanizama poput burze roba uz primjenu mjera sprječavanja nekontroliranog uvoza poljoprivrednih proizvoda i hrane, osnivanje poljoprivredne banke, razvijanje prehrambene industrije, uvođenja posebnih poreznih olakšica itd. Sve navedeno omogućilo bi prostorima koji se nalaze na područjima posebne državne skrbi, a posebno Podunavlja (Slavonije i Baranje) da se lakše uključe u gospodarsko natjecanje sa ostalim područjima Hrvatske koja nisu bila zahvaćena ratom, rekao je, među ostalim, ovaj zastupnik.

Nisu mogući veliki pomaci na području posebne državne skrbi jer tamo gospodarstvu nedostaju poduzetnici s poduzetničkim darom, energijom, vizijom i kapitalom.

Iz Izvješća o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi vidljivo je da su to definitivno najnerazvijeniji dijelovi Hrvatske, podvukla je u ime Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt**. Koliko god se nastojalo zakonskim rješenjima poboljšati stanje na područjima

posebne državne skrbi u stvarnosti tamo se nastavljaju procesi depopulacije, gospodarske devastacije i prave borbe za preživljavanje stanovnika koje jedino zanima kada će početi živjeti kao normalan svijet ili barem toliko loše koliko i ostali građani u Hrvatskoj. Veliki pomaci nisu mogući na tim područjima jer tamo gospodarstvu nedostaju poduzetnici s poduzetničkim darom, razvojnou vizijom, energijom i kapitalom. Drži kako nisu mogući veliki pomaci dok god se doista ne počnu donositi mjere kojima bi se zaustavila depopulacijska politika. To se zasigurno neće dogoditi ako Vlada npr. ne uvede naknade za roditelje i novorođenčad, a napose dječji doplatk primjeren stanju na tim područjima, podvlači ova DC-ova zastupnica. Veliki pomaci zasigurno nisu mogući u situaciji kada prosvjetni i zdravstveni radnici napuštaju ta područja jer im se neredovito isplaćuju osobni dohoci i ukinuti su im dodaci na plaću za rad na takvim područjima. Klub smatra da te dodatke valja ponovno vratiti tim ljudima. Veliki pomaci nisu mogući ako se ne obrati veća pozornost obnovi civilnog društva i povećanju kvalitete i sigurnosti javnog života jer se jedino tako mogu umanjiti napetosti koje postoje među različitim skupinama stanovništva kojima je nasilno prekinut njihov normalni životni tijek.

Na zakonski prijedlog Klub ima dosta primjedbi, i ako se zakon usvoji u predloženom obliku neće riješiti bitne probleme na terenu. Klub i dalje tvrdi da se ovim zakonskim prijedlogom puno kvalitetnije rješava sudbina povratnika u odnosu na doseljenike iz BiH. Sudbina potonjih ne rješava se na konačan i kvalitetan način. Bosanski Hrvati stavljaju se u bitno neravnopravniji položaj nego što su imali po ranije važećem zakonu, kaže zastupnica, i dodaje još da su ti ljudi mislili kako naseljavanjem tih područja stječu određeno vlasništvo, međutim, sada ga prema predloženom zakonu moraju kupiti, a nemaju od kuda jer ih 90 posto nema nikakva primanja i žive od socijalne pomoći Hrvatske.

Kao drugi razlog lošijeg položaja tih Hrvata istaknula je način rješavanja sudskih postupaka. Tužbe koje pokrene vlasnik radi zaštite prava vlasništva rješavaju se hitnim postupkom, a rješenje koje pokrene doseljeni Hrvat iz Bosne rješava se po

Zakonu o općem upravnom postupku. To Klub drži očitom nepravdom i nejednakošću građana pred zakonom te traži da se svi tako pokrenuti sudski postupci rješavaju hitnim postupkom. Trebalo bi dopuniti i članak koji govori o roku u kojem će Državno odvjetništvo podnijeti tužbu radi iseljenja protiv osobe koja bez valjane pravne osnove boravi u objektu, tako da se definira kako će se ta tužba podići pošto Državno odvjetništvo prikupi sve relevantne podatke za iseljenje.

Klub smatra da su neke odredbe ovoga Zakona u suprotnosti s Ustavom, a to se posebno očituje u članku 20b. stavak 9. gdje se kaže da će državni odvjetnik podnijeti tužbu radi naknade štete, odnosno naplate režijskih troškova. Klub drži da ovaj članak treba brisati i s tim u vezi podsjeća na odredbu članka 124. Ustava prema kojoj Državno odvjetništvo štiti imovinu RH, a ne fizičke osobe.

Što se tiče odredbe da država mora nadoknaditi pretrpljenu štetu vlasnicima, predlaže točno definiranje kolika je to zaista šteta te smatra da bi ona mogla biti u visini propisane najamnine stana sukladno općinskoj ili gradskoj odluci gdje se ta imovina nalazi. A kada se govori o osiguranju privremenog stambenog smještaja drži kako bi trebalo točno reći gdje se taj smještaj nalazi jer se čini neprihvatljivim odredba da se u izvršnom postupku određuje privremeni smještaj. Posljedica toga mogla bi, naime, biti da doseljeni Hrvati iz BiH završe u bilo kakvom smještaju, pa i u šatoru, a to je, dakako, loše, podvlači ova zastupnica.

Još više će se pogoršati ionako teško stanje na tim područjima

Područja od posebna državne skrbi su područja na kojima je nakon Drugog svjetskog rata počinjen najteži i najmasovniji zločin u svijetu uopće, ustvrdio je **Drago Krpina**. Tu je konstataciju, u svojstvu glasnogovornika Kluba zastupnika HDZ-a, dakako, potkrijepio konkretnim podacima pa tako i činjenicom da je s tog prostora velikosrpski agresor protjerao oko 600 tisuća građana i to ne samo Hrvata već i pripadnika nesrpskih nacionalnih manjina. Uz to, samo za vrijeme nazočnosti snaga UN-a na tim područjima ubijeno je blizu 700 ljudi, a gotovo sve kuće

Hrvata i pripadnika drugih nesrpskih manjina razorene, infrastruktura i poduzeća uništena, jednom riječu ostavljena opustošena i razorena zemlja.

Ako se zakon usvoji u predloženoj obliku neće riješiti bitne probleme na terenu.

Sabor je donio zakon o tim područjima u želji da se u što kraćem roku uklone stravične posljedice velikosrpske agresije. Klub drži kako danas ne možemo u cijelosti biti zadovoljni učincima tog zakona te kako je nakon promjene vlasti u Hrvatskoj prije dvije i pol godine došlo do određenog diskontinuiteta u skrbi za ta područja. Naglašava kako aktualna vlast, odnosno Vlada nije pokazala stvarnim djelima da je zaista riječ o prostorima na kojima je počinjen najmasovniji i najveći zločin od Drugog svjetskog rata. Skrb sadašnje Vlade za ta područja započela je drastičnim smanjivanjem iznosa iz državnog proračuna kao potpora proračunima općinama i gradovima na tim područjima. Nastavila se zatim izmjenama Zakona o obnovi kojima su u najvećoj mjeri potpuno izjednačene žrtve agresije i oni koji su u toj agresiji sudjelovali. Glede ukidanja prioriteta pravo na obnovu kaže kako je u posljednje dvije i pol godine iz Vladinih krugova izgovoreno više riječi o pravima onih koji su sudjelovali u agresiji nego li o pravima njihovih žrtava.

Za Izvješće o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi kaže da je objektivno, realno, vrlo iscrpno i pregledno. Već je zamjenik ministra uvodno rekao kako je stanje na tim područjima drastično lošije nego u drugim dijelovima Hrvatske, pa tako i u gospodarstvu, nezaposlenost više nego dvostruko veća u odnosu na ostatak Hrvatske, a zabrinjavaju i demografska pokazatelji, napose starosna struktura stanovništva na tim područjima. Nije se teško složiti sa svim tim ocjenama Vladina predstavnika, poručuje zastupnik Krpina, te dodaje kako je u iznesenim ocjenama u Izvješću zapravo dat presjek teškog stanja na tim područjima. Međutim, kada se Izvješće stavi u korelaciju sa predloženim izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi tada se postavlja elementarno

pitanje želi li Vlada mijenjati to drastično loše stanje na bolje ili loše stanje još produbljivati. U nastavku zastupnik je rekao kako će na cijelom nizu primjera pokazati da će predloženi zakon za posljedicu imati pogoršanje već i onako teškog stanja na tim područjima.

Klub najprije smeta što se člankom 2. Konačnog prijedloga zakona krivotvori povijesna istina gdje jasno piše da prvoj skupini (misli se na područja posebne državne skrbi) pripadaju "tijekom Domovinskog rata okupirana područja gradova i općina koja se nalaze neposredno uz državnu granicu itd.". Za Klub je naprosto nevjerojatno što predlagatelj Zakona ustrajava na toj povijesnoj krivotvorini te zastupnik pita Vladu jesu li te općine i gradovi okupirani tijekom Domovinskog rata i je li tijekom Domovinskog rata doveo do njihove okupacije ili je to učinio tijekom velikosrpske agresije. Zamislite kada bi Vlada Republike Francuske govorila o okupiranoj Francuskoj tijekom francuskog pokreta otpora. Cijeli bi se svijet smijao takvoj francuskoj Vladi, zaključio je Krpina.

Nadalje, Klub drži da će ovaj zakonski akt u cjelini uzevši dovesti do drastičnog smanjenja skrbi države za ta područja, pogoršati položaj naseljenih ali i zaposlenih ljudi, destimulirati poduzetničku aktivnost na tim područjima, ali jednako tako i obnovu poljoprivrede i napose one koji bi se eventualno u budućnosti željeli naseliti na tim područjima.

Nelogično je to što se u prvu skupinu područja državne skrbi smještaju općine i mjesta koja nisu razorena u velikosrpskoj agresiji i čija je većina žitelji sudjelovala u toj agresiji (Jagodnjak, Negotslavci, Šodolovac), a primjerice mjesta koja su stradala u toj agresiji poput Lišana Ostrovičkih, Lovinca i Škabrnje budu u drugoj skupini.

Prema predloženom zakonu kod postupka ocjenjivanja razvijenosti za one općine i gradove koji su predviđeni za treću skupinu odabir pokazatelja ovisi o dostupnosti i pouzdanosti izvora podataka. Što to znači, i kakva je to pravna definicija, pita ovaj zastupnik. Ne bi li oni koji će provoditi postupak ocjenjivanja trebali imati unificiranu metodologiju i podatke, napose pouzdane podatke na temelju kojih će provesti to ocjenjivanje, pita zastupnik Krpina? Predložena je formulacija apsolutno pravno potpuno neodrživa jednako

kao i odredba po kojoj će postupak ocjenjivanja vrijediti ako na njega suglasnost daje Ministarstvo financija.

U situaciji kada korisnik, koji ima pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom građevinskog materijala, samostalno izvodi građevinske radove, Zakonom se predviđa dodjela novčane potpore (10.000 kuna ili 15.000 kuna), uz uvjet da se takva utrošena sredstva moraju namjenski utrošiti tj. opravdati valjanim računima ovjerenim od strane Nadzorne službe Ministarstva. Kod troškova gradnje trošak rada i trošak materijala otprilike je u omjeru 50:50, a kod npr. šestog stupnja oštećenja stambenog objekta kojeg valja obnoviti iz temelja predložena svote od 15.000 kuna apsolutno je mizerna i neprihvatljiva. Stoga Klub predlaže da se predložene novčane svote u zakonu barem udvostruče.

Osvrnuo se i na rješenje po kojem nakon 10 godina neprekidnog prebivanja u obiteljskoj kući ili stanu u državnom vlasništvu, najmoprimac obiteljske kuće ili stana, stječe pravo na kupnju istih, i to prema kriterijima koje će propisati Vlada RH. Zastupnik kaže kako će to samo neposredno stimulirati odlazak ljudi koji su se doselili zadnjih godina na ta područja, a tom se odredbom neposredno potiče daljnji nastavak demografskog izumiranja tih područja.

Još bolji dokaz da zakonski prijedlog ide u suprotnom smjeru od onoga što se u Izvješću želi postići jeste odredba članka 7. da se brišu porezne povlastice pri oporezivanju dobiti i dohotka. Tako će i ono malo poduzetnika koji su upravo zbog tih poreznih povlastica otvorili firme na tim područjima i pokrenuli poduzetničku aktivnost od istoga odustati. Ista je stvar i kada je u pitanju ukidanje poreza na dohodak pa ako se usvoji predloženo zaposleni na tim područjima mogu očekivati znatno manje plaća (smanjuje se stopa neoporezivog dohotka i izjednačuje sa cijelim prostorom Hrvatske). Istina je ukidanju te povlastice korist će imati općinski i gradski proračuni na tim područjima, ali ako se već žele popraviti financijski kapaciteti tih proračuna tada to ne treba činiti tako da se zaposlenima drastično smanje plaće na tim područjima nego kroz vraćanje iznosa potpore iz državnog proračuna na razinu iz 1999. godine.

Na kraju zastupnik Krpina je rekao kako će Klub podnijeti cijeli niz

amandmana, ali da nema iluziju da će biti prihvaćeni, pa će Klub zasigurno glasovati protiv ovog zakonskog prijedloga.

Dragica Zgrebec (SDP) javila se radi ispravka netočnog navoda. Ustvrdila je kako je netočna konstatacija da se ukidaju povlastice i porez na dobit i dohodak, a napose carinske povlastice. Riječ je o tome da se samo brišu odredbe koje to reguliraju iz ovoga Zakona jer su one regulirane drugim zakonima, pojasnila je ova SDP-ova zastupnica. Povlastice na porez na dobit reguliraju se Zakonom o porezu na dobit (člankom 13.), porez na dohodak istoimenim zakonom (članak 40.), a u Zakonu o gradu Vukovaru carinske povlastice carinskim propisima. To zastupnik Krpina dobro zna jer se u objašnjenju tih odredbi ovoga zakona to točno objašnjava, zaključila je zastupnica Zgrebec.

Izbalansiranost potreba i mogućnosti

Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a, rekao je **Darko Šantić (HNS)**, daje podršku Prijedlogu zakona i Izvješću ocjenjujući da su oni odraz realne ocjene stanja na tim područjima, a podaci u tim materijalima zvone na uzbunu. Predloženi zakon i mjere za poboljšanje i ubrzanje razvoja područja posebne državne skrbi dobra su polazna osnova za poboljšanje stanja na područjima posebne državne skrbi te su izbalansirane između potreba i mogućnosti.

U nastavku osvrnuo se na područje Karlovačke županije od kuda dolazi. Podsjeća da je u vrijeme Domovinskog rata više od 50 posto prostora te županije bilo okupirano. I koliko god je ponosan na doprinos kojega je dala ta županija u Domovinskom ratu nosi, kaže, veliku gorčinu što je gotovo čitava županija ustvari jedno područje posebne državne skrbi. A da to nije isprazna konstatacija pokazuju podatak da već u prvu skupinu područja ulaze četiri grada i općine iz te županije, sedam općina i dijelom Karlovac u drugu skupinu, a kada bi se analiziralo što od ostatka te županije ulazi u treću skupinu tada bi izvan tog područja ostali vjerojatno samo gradovi Ozalj, Ogulin i Duga Resa, i to samo njihovi razvijeniji dijelovi. Stoga ova županija kao i ostala područja posebne državne skrbi opravdano očekuju od predloženog zakona i mjera poboljšanje situacije i

kvalitetnije pomake. U prostorima koji su zbog ratnih razaranja i posljedica rata devastirani, i gdje je poljoprivredna proizvodnja bila slabog intenziteta otvara se mogućnost ekološkoj proizvodnji. Zastupnik vjeruje da bi možda čitavi dijelovi općina i gradova mogli predstavljati ekološke regije i zone, a kao takve regije i zone mogli bi samostalno nastupati na tržištu

Cijeli niz primjera pokazuje da će predloženi zakon imati za posljedicu pogoršanje već ionako teškog stanja na području posebne državne skrbi.

prodajući svoje ekološke proizvode i razvijajući eko-turizam. Obecavajućim nazvao je mjere za poticanje osnivanja i razvoja malog i srednjeg poduzetništva, a jednako tako obecavajući su i kreditni programi, poticanje zapošljavanja, stambeno zbrinjavanje, razvoj prometne infrastrukture te vodoopskrbe i zaštite od voda. Sve to, međutim, ne smije ostati tek lista dobrih želja i namjera, a problemi na ovim područjima do te su mjere ozbiljni da će zasigurno provedba zakona i predloženih mjera predstavljati jedan od glavnih kriterija uspješnosti nove, stare Vlade, rekao je zastupnik Šantić. Klub prihvaća predložene kriterije za izdvajanje treće skupine područja posebne državne skrbi, ali pita je li pravedno i pravilno da samo općine u cijelosti mogu naći svoje mjesto u toj skupini područja, a ne mogu naselja unutar pojedinih gradova ili općina. S tim u vezi upozorio je na primjer Žumberka. Jedan dio Žumberka koji predstavlja istoimenu općinu po logici stvari i logici kriterija ući će u treću skupinu područja posebne državne skrbi, a onaj drugi dio Žumberka koji dijeli istu sudbinu s općinom Žumberak, i u jednako je teškom gospodarskom stanju najvjerojatnije neće ući u tu skupinu jer stjecajem okolnosti i administrativne podjele pripada Ozlju.

Usljedića je pojedinačna rasprava.

Kada se raspravlja o ovom zakonu tada se ne smije zaboraviti da se istovremeno raspravlja o ljudima i njihovim sudbinama te da ljudi nisu figure na šahovskoj ploči koje možemo micati kako nam je potrebno ili kako nam se sviđa, primijetila je **Jadranka Kosor (HDZ)**. Ovaj je zakon

već puno puta dosad mijenjan, što nije dobro jer se stječe dojam da predlagatelj zapravo i ne zna što točno zakonom želi postići ili možda zna ali ne zna kako to ostvariti.

Po sudu ove zastupnice predloženi zakonski akt pun je nedorečenosti pa ju je to ponukalo, kaže, da predloži neke amandmanske korekcije i vjeruje da će biti prihvaćeni.

Predloženi se zakon mora temeljiti na dobro pripremljenim pokazateljima o sadašnjoj situaciji na područjima posebne državne skrbi, a ona je katastrofalna npr. na području zapošljavanja. Vrlo loša demografska slika u Hrvatskoj tamo je potencirana i alarmantno raste broj socijalno ugroženih skupina. U posljednje vrijeme situacija se dodatno pogoršava jer na adrese nekadašnjih prognanika, a sada povratnika stižu rješenja o ovrsi na 100.000 i više tisuća kuna. I to se čini ljudima koji su prošli progonoštvu i koji su bili protjerani iz svojih kuća sa vrećicom u rukama ili bez nje. Ukoliko se ne prihvate amandmani Kluba zastupnika HDZ-a bit će to Zakon u koji će biti ugrađene neke nepravde, a one uvijek generiraju nova nezadovoljstva i prouzrokuju velike poteškoće. Npr. u prvoj skupini područja nalaze se neka mjesta u kojima ni crijep nije pao sa krovova, dapače iz nekih se pucalo na hrvatske gradove i sela. A u drugoj skupini područja nalazi se npr. Pakrac sa 640 milijuna DEM štete od velikosrpske agresije te Lipik sa 610 milijuna DEM štete. To je nepravda koja se mora ispraviti.

U nastavku zadržala se na odredbi koja se tiče stambenog zbrinjavanja državljana RH na područjima posebne državne skrbi. Primjećuje kako zakonodavac i dalje insistira na rješenju po kojem to pravo nemaju oni koji u vlasništvu ili suvlasništvu imaju obiteljsku kuću ili stan na području država nastalih raspadom SFRJ. Zastupnica je mišljenja da taj dio u članku 5. treba brisati iz predloženog zakona uz konstataciju kako je sigurno da ti ljudi imaju uglavnom neke nekretnine ali im je ona nedostupna i ne mogu se vratiti tamo gdje su prije živjeli. Jednako tako misli i o odredbi članka 27. predloženog zakona koji predviđa mogućnost stambenog zbrinjavanja i za korisnike koji su vlasnici ili suvlasnici obiteljske kuće ili stana, ili su zaštićeni najmoprimci nekog stambenog objekta, koji se nalazi na području neke od država nastalih

raspadom SFRJ. Takva mogućnost uključena je u ovaj Prijedlog zakona kao rješenje za slučajeve u kojima povratak obitelji (ili pojedinaca), u njihovu imovinu ili iznajmljene objekte (koja se nalazi izvan RH), nije moguće zbog nesigurnosti povratka ili zbog oštećenja objekta koji ne dopušta sigurno stanovanje. Zakonska interpretacija da se ti ljudi mogu stambeno zbrinuti uključuje i zaključak da se ne moraju zbrinuti, sve do ostvarenja uvjeta za povratak, upozorava zastupnica. No, ostvarenje uvjeta za njihov povratak može trajati pa to može biti za pet dana, pet mjeseci, a možda čak i za 50 godina, nastavlja zastupnica Kosor te dodaje kako bez ikakvih jamstava o njihovom povratku to stanje može biti trajno. Život pod uvjetima iz odredbe članka 27. nije život nego njegova imitacija pa se ta odredba mora brisati.

Reagirao je zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)**. Drži kako odredba članka 27. nije dobro shvaćena i interpretirana. Članak 27. čije brisanje zastupnica predlaže u vezi je sa člankom 5. alinejom 3. Logikom tumačenja zastupnice Kosor, građani RH koji imaju pravo na stambeno zbrinjavanje, a to su oni koji nemaju u vlasništvu ili suvlasništvu obiteljsku kuću ili stan na području RH ... , doveli bi se u neravnopravan položaj u odnosu na građane sa područja država nastalih raspadom SFRJ.

Isto tako smatra kako intencija članka 27. nije onakva kakvu je tumači zastupnica Kosor, jer državljani RH mogu biti stambeno zbrinuti tako dugo dok se ne ostvare uvjeti za njihov povratak kada i prestaje ovo njihovo pravo. Prema tome ne može se, kao što se pokušava, tumačiti da "ti ljudi mogu ali i ne moraju biti stambeno zbrinuti", zaključio je zastupnik Henezi.

Odgovarajući na repliku, zastupnica **Kosor (HDZ)** ustrajala je na svom prvotnom tumačenju odredbe članka 27, te ponovila kako u Zakonu doista piše da se ti ljudi mogu stambeno zbrinuti ali nigdje ne piše da se moraju ili da će se tako zbrinuti prema odredbama ovoga Zakona. Problem je što riječ "mogu" ostavlja u svakoj mogućoj interpretaciji, a pogotovo u pravničkoj mogućnost da se i ne moraju stambeno zbrinuti. Ova zakonska odredba mora biti sasvim jasna i precizna jer radi se o životima ljudi, kategorična je zastupnica Kosor. Dodaje još kako je iz Zakona shvatila što su to uvjeti za povratak

ljudi, ali podsjeća da prema svim konvencijama o pravima prognanika i izbjeglica povratak mora biti siguran na sigurna područja, i uz to dobrovoljan. No na temelju dosadašnjih iskustava o povratku Hrvata koji su protjerani iz svojih domova iz BiH, i iz drugih područja bivše države, ne zna se kada će se ostvariti ti uvjeti, i u tom smislu, kaže, spominjala je vremensku neizvjesnost povratka od pet dana, pet mjeseci ili 50 godina.

Provedba zakona i predloženih mjera predstavljat će jedan od glavnih kriterija uspješnosti, nove stare Vlade RH.

U nastavku govorio je **Milan Kovač (HDZ)**. Ima, kaže, dojam da predlagatelj zakona nije do kraja pročitao dokumente koje je RH potpisala skupa sa međunarodnom zajednicom te BiH i SR Jugoslavijom. Riječ je, dakako, o temeljnom sporazumu koji regulira problematiku prognanika i izbjeglica na ovom području - Daytonskom sporazumu. U nastavku zadržao se samo na dva članka Sporazuma. Ponajprije zastupnik ne vidi razlog zašto je Vlada pristala na neke rokove kada je sama svjesna da se oni neće ispoštovati, a riječ je o roku za ukidanje rješenja i vraćanje u posjed imovine njegovom vlasniku. Zakonom su, naime, propisani rokovi u kojima Ministarstvo treba donijeti rješenje o ukidanju rješenja i vraćanju u posjed imovine vlasniku koji podnese zahtjev za povrat imovine nakon stupanja na snagu ovoga zakona, a to je do 31. prosinca 2002. Vlasniku koji, pak, nije podnio zahtjev za povrat imovine, a kojem se imovina u predloženim rokovima ne vrati u posjed, država je dužna nadoknaditi zbog toga pretrpljenu štetu. U Daytonskom sporazumu nigdje se ne govori o rokovima koje treba ispoštovati glede povratka prognanika (pojedinaca i obitelji). Međutim, Republika Hrvatska preuzima sve obveze dok druge dvije strane to ne čine, a naročito to ne čini tzv. Republika Srpska odakle dolazi najviše prognanih Hrvata, i ne zadovoljavaju niti jedan kriterij iz navedenog Sporazuma glede političke stabilnosti i sigurnosti, napose materijalne. Upozorava kako puno Hrvata iz BiH koji su doselili u Hrvatsku sada odlazi u Švedsku, te na slučajeve ljudi koji se ne mogu vratiti

u svoje kuće u BiH jer im je srušena ili u njoj žive Srbi, a ovdje su istjerani iz kuće nakon što ju je vlasnik dobio natrag i zaključao pa je sada ona prazna. Zastupnik Milan Kovač je za to da se imovina vrati vlasnicima, ali dodaje kako su te kuće sada prazne i zaključane, a bosanski Hrvati odlaze u Švedsku. Kao predsjednik Odbora za iseljeništvo dobio je pismo od prognanih Hrvata iz Drvara koji su sada smješteni u Golubiću kraj Knina, i koji ga mole da im svojim utjecajem pomogne u dodjeli građevinskog zemljišta na kojem bi mogli sagraditi svoje domove kako bi živjeli dostojno kao i ostali građani RH. Toj molbi valja udovoljiti (takvih je obitelji u Golubiću 30 ili 40) jer ih je već tisuće odselilo, rekao je ovaj zastupnik.

Replicirajući **Snježana Biga-Friganović (SDP)** ustvrdila je da je pravo svakog čovjeka da potpuno slobodno odluči gdje će živjeti. Svatko bez obzira je li uselio u Hrvatsku ili je iz nje iselio mora imati slobodu izbora, ali to ne znači slobodu biranja alternativnog smještaja i izigravanje i zaobilazanje pravnog sustava naša države. To konkretno ne znači slobodu biranja jedne, dvije ili tri kuće u tuđem vlasništvu dok je istovremeno obnovljena vlastita kuća ili još gore nikada nije bila oštećena pa stoji prazna ili se iznajmljuje. Rekla je još kako je fascinirala rasprava glasnogovornika Kluba zastupnika HDZ-a. Drži, naime, da je on zlorabio saborsku govornicu da krivo informirao građana na koje se odnosi ovaj zakon tvrdeći da isti ukida brojne povlastice, a one se zapravo nalaze u drugim zakonima.

Smatrajući da je povrijeđen članak 213. stavak 5. Poslovnika riječ je zatražio **Drago Krpina (HDZ)**, ali ga je predsjedatelj sjednice **Baltazar Jalšovec** upozorio da se pozvao na krivi članak (govori o stegovnim mjerama), i da zlorabi institut povrede Poslovnika. Zastupnik **Krpina**, međutim, objasnio je da se javio za riječ držeći da je prekršena baš ta odredba Poslovnika i da bi predsjedatelj sjednice zbog toga zastupnici trebao izreći stegovnu mjeru, opomenu. Razlog - zastupnica je zlorabila institut replike jer je replicirajući zastupniku Kovaču replicirala i glasnogovorniku Kluba zastupnika HDZ-a, dakle, njemu osobno koji je govorio sat i pol vremena prije toga.

Predsjedatelj sjednice gospodin **Jalšovec** samo je odgovorio kako se zastupnica u replici mogla osvrnuti

na čitavu raspravu. **Milan Kovač (HDZ)** ustvrdio je, pak, kako je zastupnica Biga-Friganović svojim tumačenjem i istupom dezinformirala hrvatsku javnost. One koji su zlorabili Zakon valja sankcionirati, kaže zastupnik Kovač ali podsjeća također kako valja riješiti problem 99 posto osoba koje su ugrožene.

U kraćoj raspravi **Ante Beljo (HDZ)** upozorio je na usku povezanost članaka 5. i 27. zakonskog prijedloga. Kada se govori o prognanim, izbjeglim i protjeranim onda su uvjeti pod kojima su ti ljudi napustili svoje domove sasvim različiti baš kao što su različiti i uvjeti povratka. Kada se govori o povratku onda se u predloženom zakonu kaže "kada se stvore uvjeti" ali pritom nije definirano što čini ti stvoreni uvjeti kao mogućnost normalnog povratka niti tko treba odlučiti da li su ti uvjeti zadovoljavajući za povratak i normalan život.

U Republici Hrvatskoj postoji mogućnost povratka imovine i prognanih i protjeranih ljudi, ali takvi uvjeti ne postoje u BiH. Zastupnik naglašava kako primjerice u tzv. Republici Srpskoj ne postoje niti minimalni uvjeti za povratak Hrvata, te da tamo vladaju rasistički zakoni. Jednako tako nema nikakve mogućnosti povratka Hrvata u SR Jugoslaviju i Crnu Goru. Prema predloženom zakonu Hrvati protjerani sa tih područja sve dok tamo imaju imovinu ne mogu dobiti bilo kakve beneficije koje im pripadaju kao državljanima RH pa otuda pitanje ne omogućava li Hrvatska ovakvim zakonom ostvarenje potpunog etničkog čišćenja na tim područjima. Dodaje kako su protjerani ljudi iz Dervente, Kotor Varoša, Doboja, Sombora ili Subotice tamo ostavili velike kuće i imanja, a sada ih moraju prodati u bescjenje da bi u Hrvatskoj mogli preživjeti. Stoga alineje u članku 5. koje se odnose na ove slučajeve, a napose članak 27. valja brisati sve dok se oni detaljno ne preciziraju. Na kraju je protjeranim Hrvatima preporučio da zadrže imanja i kuće u svom vlasništvu jer kad tada moći će se stvoriti uvjeti za njihov povratak.

Drago Krpina (HDZ) smatra da je zastupnik Beljo u cijelosti u pravu kada kaže da predloženi zakon sadrži diskriminirajuće odredbe kada su u pitanju protjerani Hrvati iz BiH naseljeni sada na područjima posebne državne skrbi. Istup zastupnice Bige-

Friganović ocijenio je potpuno netočnim te podsjetio da je istupajući u ime Kluba zastupnika svoje stranke nedvosmisleno konkretnim primjerima pokazao da će se prihvaćanjem ovog zakona pogoršati položaj ljudi na područjima posebne državne skrbi.

Stjepan Henezi (SDP) replicirao je na izlaganje zastupnika Belje. Svi se slažu, kaže ovaj zastupnik da pravo na stambeno zbrinjavanje mogu ostvariti osobe ili članovi njezinog domaćinstva ako nemaju u vlasništvu ili suvlasništvu obiteljsku kuću ili stan na području RH, no kada se radi o osobama koje imaju stan ili kuću na području npr. BiH drugačije tvrde pa idu i dalje i traže brisanje članka 27. po kojem prestaje pravo korištenja stana ili kuće po osnovi ovoga zakona. Predloženi zakon u člancima 5. i 27. nikome tko živi na području RH i koristi pravo po osnovi ovog Zakona ne spori da to pravo i koristi tako dugo dok mu nije dostupna njegova kuća ili stan na području BiH nego tek ako mu je ta imovina dostupna, a on je ne želi koristiti. Tada takva osoba ne može imati veće pravo od bilo koga drugog na području RH, zaključio je Henezi.

Odgovarajući na repliku **Anto Beljo (HDZ)** upozorio je da na području RH vrijede hrvatski zakoni koje smo u stanju kontrolirati. No, treba razgovarati sa hrvatskim prognanicima protjeranim iz Vojvodine, a takvih je 40.000 ali i iz tzv. Republike Srpske (250.000) i pitati ih kakvi su uvjeti povratka na ta područja gdje nemaju pravo na svoj jezik i škole, svoju policijsku službu i vojsku. Uz to, zanima ga tko je taj koji će definirati kada su uvjeti za povratak zadovoljeni.

Prognanik odlučuje kada je situacija zrela za povratak i čitavo vrijeme može dodijeljen mu stambeni objekt u Hrvatskoj koristiti, te ga nitko ne tjera iz Hrvatske, odgovorio je zamjenik ministra **Venko Ćurlin**. Za predloženi je zakon rekao da osigurava sigurnost tim ljudima koji sada koriste tuđu imovinu obzirom na mogućnost sudova da po privatnoj tužbi donesu presudu.

Reagirajući zastupnik **Beljo** je rekao kako je netočna konstatacija da svaki prognanik može ostatu u kući u kojoj je zbrinut te dodao kako ih se prisiljava da u bescjene prodaju svoju imovinu u tzv. Republici Srpskoj ili u Vojvodini kako bi kupio imovinu u Hrvatskoj.

Prijeti novi egzodus

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) prigovorila je najprije što nisu pobrojane općine koje pripadaju trećoj skupini, podsjetivši prethodno kako je u ranijoj raspravi o tome gotovo svaki zastupnik predlagao jednu općinu, selo ili dio Hrvatske. Ona se, pak, pita, rekla je, što će biti od njezine Imotske krajine koja je u sve težoj situaciji, a dala je 135 hrvatskih sinova na oltar domovine i pogranično je područje iz kojega se ljudi iseljavaju iz dana u dan, ne samo u Split i Makarsku nego u Novi Zeland.

Zastupnica je zatim zastupnike upozнала sa stavom Upravnog odbora Zajednice udruga naseljenika Hrvatske. Razočarala su ih pojedina rješenja jer su očekivali bitnije pomake te konačna rješenja. Ovaj je prijedlog, po njihovoj ocjeni, nešto određeniji od prethodnog ali "zbunjuju detalji". Još se, naime, spominju privremena stambena rješenja (kolektivni smještaj), a uopće nisu ponudeni rokovi trajnog stambenog zbrinjavanja, kao za povrat imovine vlasnicima. Iz nejasnih kriterija jasno je, stoji u mišljenju predlagatelju, da velik dio prognaničke populacije neće moći ostvariti trajno zbrinjavanje pa se pribijavaju novog egzodusa.

Ne promijeni li se zakon u skladu s amandmanima dogodit će se ono što ne želimo - da se stvori novo iseljeničvo, koje se već stvara - rekla je zastupnica Babić, dometnuvši kako treća emigracija nije nikome dobrodošla, pogotovo ne državi s ovakvom demografskom slikom.

Ustrojiti i javno objaviti liste prioriteta, po kojima bi svatko znao na koji će način i kada biti riješen.

Dubravka Horvat (SDP) najprije je ustvrdila kako za rješavanje ovog problema nije dovoljno samo donošenje zakona već da to iziskuje, uz znatna sredstva, i funkcioniranje pravne države te krajnje odgovoran i pošten pristup svih zainteresiranih sudionika koji sudjeluju u njegovu rješavanju.

Zastupnica je zatim pojasnila (kolegici Babić) kako će predložena treća skupina područja posebne državne skrbi obuhvatiti ona čije zaustavljanje u razvoju nije uvjetovano ratnim razaranjima nego će se temeljiti na zakonom propisanim

kriterijima i mehanizmima. Svake će se godine obavljati analiza i procjena stanja pa stoga u ovom prijedlogu i nisu mogla biti pobrojana.

U nastavku izlaganja zastupnica je obrazložila svoje amandmane. Na kraju je, s obzirom na predviđeno ukidanje stambene komisije do kraja godine, još upitala što će se dogoditi s onima koji još nisu riješeni po ovom zakonu ili će se ukazati potreba rješavanja njihova problema, te predložila da se ustroje i javno objave liste prioriteta, po kojima bi svatko znao na koji će način i kada biti riješen.

Koncentrirati se na rješavanje problema prve dvije skupine

Željka Malevića (SDP) začudilo je izlaganje predstavnika Kluba zastupnika HDZ-a koji je, kako reče, sve što je iz ovog zakona pomicano u druge protumačeno kao ukidanje beneficija. Vjeruje, dometnuo je, kako je to stoga što nije pročitao zakon, a ne zato što je bio zločest.

Zastupnik je rekao da bi se država trebala skoncentrirati na rješavanje problema prve dvije grupe, na zonu reintegracije, nekad okupirana područja odnosno dijelove Hrvatske pod neposrednim djelovanjem neprijatelja, dok bi pitanje treće kategorije trebalo rješavati drugim zakonom. Pritom je naglasio da se u istu ravan nikako ne mogu dovesti dijelovi RH tradicionalno izloženi depopulaciji, jer su ceste prošle drugim smjerovima, s demografski i gospodarski potpuno devastiranim područjima koja su bila okupirana.

Rekavši da je u obnovi načinjeno mnogo, izjavio je da je neke stvari trebalo raditi drugačije. Primjerice, posve je neprihvatljivo da se Grad Vukovar obnavlja bez urbanističkog plana. Za zaostajanje područja od posebne državne skrbi ključan je, po njegovoj ocjeni, i psihološki element (pomanjkanje inicijativa, programa i, nerijetko, volje) - koji nije ni u jednoj kalkulaciji i ne može se izraziti statistički.

Replicirajući prethodniku, **Želimir Janjić (HSL)** rekao je da se spomenici kulture u Vukovaru obnavljaju uz suglasnost Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku te da nije baš sve tako neorganizirano. Priča o urbanističkom planu stoji, ali to je nešto sasvim drugo, dometnuo je.

Odgovarajući na repliku, **Željko Malević** je pojasnio kako je rekao da se grad mora obnavljati kao urbanistička cjelina.

Anto Đapić (HSP) podupro je većinu izlaganja, javivši se radi ispravka u svezi s napomenom kako su hrvatski prognanici iz BiH smješteni u tuđe kuće. Ne radi se, rekao je, o privatnim srpskim kućama nego o državnom vlasništvu.

Mr.sc. **Zdravka Bušić** obrazložila je što bi, po njenoj ocjeni, poboljšalo situaciju na područjima posebne državne skrbi, barem kad je riječ o sigurnosti ljudi koji tamo žive. Ponaprije, smatra da bi pravo na otkup trebao imati najomprimac u obiteljskoj kući ili stanu na kojem je temeljem zakona prestalo stanarsko pravo nakon proteka pet godina neprestanog korištenja. Trebalo bi, nadalje: prolongirati rok vraćanja privatne imovine do konca 2003. godine; korisnika privatne imovine ili stana u državnom vlasništvu - koji posjeduje rješenje temeljem Zakona o privatnom korištenju i preuzimanju određene imovine, a izdan mu je nalog za iseljenje od strane nadležnog tijela u upravnom postupku ili sudu - izjednačiti s ostalim korisnicima prava na stambeno zbrinjavanje; osigurati poticajna sredstva obiteljima koje prihvaćaju model stambenog zbrinjavanja kroz građevinsko zemljište i materijal.

Zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, **Venko Ćurlin** rekao je da otkup stana nije predmet ovog zakona, jer je otkup završen. Ovdje je predviđen otkup državnih stanova. Za veliki dio stanova koji su nekad korišteni temeljem stanarskog prava ne zna se pripadaju li tvrtkama koje su nekad bili vlasnici ili državi pa se to raščistićava.

Kad je riječ o planiranju roka povratka imovine, u ovom trenutku raspisuje se natječaj za otkup 4000 objekata putem Agencije za promet nekretnina. U obradi je otprilike 1500-2000 parcela.

Izjednačavanje korisnika prava kuća koje se koriste bez rješenje i onih s rješenjem nije u ovoj domeni i to, mislim, neće biti moguće riješiti na predložen način - rekao je zamjenik ministra, dometnuvši da će se svaki slučaj morati rješavati pojedinačno, tako da to nije moguće riješiti zakonski.

On je zatim ukazao na veliki nesporazum, rekavši kako nije moguće zakonom ograničiti nečija

vlasnička prava. Ne može se donijeti zakon i reći da se nekome imovina neće vratiti još 2-3 godine. Ovo je obvezujući rok za državu - da osigura sredstva, a onaj tko je vlasnik imovine može tražiti povrat imovine ovog trenutka, i zato imamo sudske sporove - objasnio je Venko Ćurlin.

Juraj Njavro (HDZ), dr.med. najprije se osvrnuo na neke "netočnosti". Postoji plan obnove Vukovara. Središnji dio grada, koji je bio razoren u cijelosti, obnavlja se vrlo teško, jer je riječ o baroknom dijelu. Obnovljeni su najvitalniji dijelovi grada (pošta, zdravstvo, školstvo i kultura). Dvorac grofa Eltza odavno se obnavlja, obnavljaju se crkva i Hrvatski dom.

Obnavljaju se i dijelovi izvan središta. Rekavši da je većina stambenih objekata "obična konfekcija", zastupnik je uz napomenu kako je razumljivo da Vlada nema više novca rješavati to drugačije, napomenuo da se u to uklapaju i neka "videnja ranijih, tzv. socrealističkih izgradnji, ali da ljudi i to prihvaćaju želeći se vratiti u svoje domove.

Juraj Njavro je zatim - kao odgovor zastupniku Kajinu na tvrdnju da se iz Istre ne vraćaju prognanici i izbjeglice iako su im obnovljene kuće u Baranji, Slavoniji ili hrvatskom dijelu Srijema - upitao tko će se vratiti tamo gdje nema što raditi i gdje ga čeka nerazvijeno gospodarstvo, velika nezaposlenost. A i ono malo njih, dometnuo je, koji se zaposle u državnim službama vrlo brzo otpuste da bi primili neke koji stanuju u Srbiji a dolaze raditi u Hrvatsku (rezultat toga je i protest hrvatskih policajaca, koji još traje).

Iz izlaganja zastupnika još izdvojamo objašnjenje kako se izbjeglicama iz BiH ovim mjerama daje prigoda ili da ostanu - što je njihovo pravo i po Daytonskom sporazumu - ili da im se omoguću pristojan boravak do trenutka kad se mogu vratiti u svoja prebivališta.

Replicirajući, **Željko Malević** je ponovio kako je činjenica da grad Vukovar nema prostorni plan, da nema generalni urbanistički plan. Nemaju ga doduše, mnoge jedinica lokalne samouprave, ali Vukovar je jedna specifična jedinica u čiju obnovu Hrvatska ulaze te bi bilo sasvim zgodno da se to čini po detaljno razrađenom planu. A i sama politika obnove išla je od samog početka krivo - nastojali smo brzo vratiti ljude pa smo pravili prebivališta prije nego kuće i nisu

obnavljani gospodarski subjekti koji bi mogli te ljude zaposliti - rekao je zastupnik.

Odgovarajući na repliku, **Juraj Njavro**, dr. med. (HDZ) je izjavio da Vukovar ima urbanistički plan grada, što se (Malević) može uvjeriti kod gradonačelnika Štengla, a potrebno je određeno vrijeme i mnogo drugih okolnosti da bi sve bilo kako bi svi željeli.

Branislav Tušek (SDP) je rekao da su prvi put ove godine, zajednički, Fond za razvoj i obnovu Grada Vukovara, Gradsko poglavarstvo i Gradsko vijeće Grada Vukovara te Savjet za obnovu Grada Vukovara donijeli zajednički program obnove i razvoja Grada Vukovara. Upoznao je zastupnike, s obzirom na to da s tim u svezi, kako reče, ima nedoumica i nedovoljnih informacija, da se ukupno u obnovu ulaže 135 milijuna kuna u obnovu i razvoj (ulaganje u ratom oštećene građevine, izgradnja gospodarske zone te završetak obnove 25 objekata javne namjene, u obnovu i razvoj gospodarske zone, poduzetnički centar, razvoj malog i srednjeg poduzetništva u komunalnu infrastrukturu i programe i planove prema samoj odluci Grada Vukovara.

Usljedila je replika dr. **Juraja Njavre** u kojoj je on nabrajao što se sve ne završava, na što je mr. **Mato Arlović** zahvalio zastupnicima na "kreativnom korištenju instituta replike".

Što je s onima koji su kupili gradilišta izvan područja posebne državne skrbi?

Nakon ocjene da je Konačni prijedlog bitno kvalitetnije štivo od Prijedloga, **Krešo Kovačićek** (SDP) je predlagatelju zamjerio što ga nije parlamentu ranije uputio jer će oni koji će dobiti građevinsko zemljište i građevinski materijal biti u "cajtnotu" zbog vremenskih (ne)prilika. Zakonskim se prijedlogom ispravlja, rekao je nepravda prema gradovima i općinama koji nisu u cijelosti bili uključeni u područje posebne državne skrbi prve i druge skupine, iako su bili okupirani veći dio vremena agresije ili su bili crta razdvajanja (naselja grada Petrinje, Mošćenica, Brest i Mokvica te Nebojan opravdano su ušli u drugu skupinu).

Rekavši da je osnovni cilj zakona naseljavanje i zadržavanje na područjima posebne državne skrbi što većeg

broja stanovnika, zastupnik je skrenuo pažnju na to da je on u većini gradova prepolovljen te da to područje resursi ne čine atraktivnim. Nekad su bili primamljivi stanovi i kuće u državnom vlasništvu, a sad ih je sve manje, a radnih mjesta je manje nego u drugim dijelovima Hrvatske.

Kako je naglasio, građani čak ne žele ni putovati kroz taj prostor, iako je alternativan put za odlazak na more. Plaše se, naime, što će biti ostanu li u kvaru na nenastanjenom prostoru, nepokrivenom mrežom pomoćnih službi, ugostiteljskih objekata te uz to bez struje i kontaminiranom minama.

Zastupnik je izrazio zadovoljstvo što je predlagatelj prihvatio njegovu inicijativu iz prvog čitanja - da se omogući otkup obiteljskih kuća ili stanova u državnom vlasništvu i prije isteka roka od 10 godina. Šteta je, rekao je, što se zakon ograničava u pogledu naseljavanja i zbrinjavanja naseljenika samo na područje posebne državne skrbi. Neki su, naime, sami kupili gradilišta izvan područja posebne državne skrbi i prema ovom zakonu nemaju pravo na dodjelu građevinskog zemljišta.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje da je u Konačnom prijedlogu ispuštena mogućnost organiziranog smještaja, na inzistiranje udruga useljenika i saborskih zastupnika (prvo čitanje), premda još uvijek velik broj useljenika nemaju materijalne mogućnosti plaćanja režijskih troškova što će morati podmirivati trajnim zbrinjavanjem; izraženo žaljenje što je Vlada odustala od svog amandmana u jednom od čitanja prijedloga zakona o područjima od posebne državne skrbi koji je predlagao davanje prioriteta u izvođenju radova na područjima od posebne državne skrbi upravo firmama s tog područja (što bi bio prilog zapošljavanju tamošnjeg stanovništva).

Jednostrana pravda

Ustvrdivši da ovaj zakonski prijedlog u skladu s obvezom Vlade RH i Predsjednika, koji su se obvezali međunarodnoj zajednici da će do konca godine omogućiti - po hitnom postupku - da svi koji imaju stanove ili kuće koje su u privatnom vlasništvu, a koji ih ne koriste, da ostvare svoja vlasnička i posjednička prava, **Vladimir Šeks** je izjavio da je ipak u

pitanju etičnost i pravedna funkcija zakona.

Činjenica je da su se u dijelovima imovine građana hrvatske i srpske nacionalnosti i njihovog privatnog vlasništva našli poglavito Hrvati iz određenih dijelova BiH koji su prognani, protjerani te dobili na privremeno korištenje vlasništvo u kućama hrvatskih građana srpske nacionalnosti koji su napustili prostore u kojima su živjeli, a time i svoje privatno vlasništvo.

Nije pravično ograničavati pravo stambenog zbrinjavanja samo u slučaju da osoba ima riješeno stambeno pitanje na prostoru ex-Jugoslavije. Što ako netko ima kuću ili stan u Austriji ili Italiji?

Hrvatska se, rekao je zastupnik, s pravom obvezuje da će omogućiti ljudima ulazak u posjed i korištenje njihovoga privatnog vlasništva, ali nema istodobnog procesa, koji će natjerati vlasti u Republici Srpskoj i drugdje da omoguće ulazak u posjed i korištenje imovine protjeranih Hrvata.

On je, nadalje, upitao je li pravično, člankom 5, ograničavati pravo stambenog zbrinjavanja samo u slučaju da osoba ima riješeno stambeno pitanje na prostoru ex-Jugoslavije (vlasništvo ili suvlasništvo obiteljske kuće ili stan na području Hrvatske ili na području država nastalih raspadom SFRJ ili koje nisu prodali, otudili nakon 8. listopada 1991). Što ako ima u Austriji ili Italiji, upitao je, rekavši da bi bilo konzekventnije da je rješenje usklađeno s člankom 8a. kojim je predviđena dodjela građevinskog materijala samo ako netko nije vlasnik obiteljske kuće, stana (neovisno o tome gdje su).

Vladimir Šeks još je: predložio da se predvidi zaštitna klauzula za slučaj privremenog zbrinjavanja u manjem prostoru (da se ne dodijeli prostor krajnje neprimjeren potrebama obitelji); dubioznom je ocijenio odredbu iz članka 20b (iseljenje u roku 60 dana od zadnje isporuke građevinskog materijala); zatražio terminološke izmjene u članku 5.

Na kraju je izvijestio zastupnike da zastupnici HDZ-a neće moći glasovati za zakonski prijedlog jer drže da će proizvesti nepravdna rješenja za dio hrvatskih građana.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) predložio je da zakonski prijedlog ide u treće čitanje te da se održi sastanak sa svim udrugama prognanih i izbjeglih (i Hrvata iz BiH) te da se zakon donese konsenzusom da se ne bi za koji mjesec opet mijenjao.

Pročitao je zatim zastupnicima nekoliko primjedbi Zajednice udruga naseljenika Hrvatske. Predložili su preformulaciju stavka 2. članka 5 ("davanjem u najam obiteljske kuće u državnom vlasništvu ili stana na kojemu je temeljem zakona prestalo stanarsko pravo". Takvom bi se formulacijom, smatraju, osigurala pravna sigurnost za sve one koji su temeljem spomenutih zakona dobili rješenje o korištenju stanova od nadležnog ministarstva odnosno drugih tijela jer bi se na svim stanicama kojima je država raspolagala po prestanku stanarskog prava moglo steći pravo otkupa.

Brisanje treće alineje istog članka predloženo je uz upozorenje kako bi temelj te odredbe zadirao u pravo građana u drugim državama. Tu su, među ostalim, još prijedlozi: da najmoprimac odnosno korisnik može kupiti obiteljsku kuću ili stan na kojemu je temeljem zakona prestalo stanarsko pravo nakon petogodišnjeg neprekidnog prebivanja, prema kriterijima iz stavka 9. tog članka članka 10; da se zakonom odredi ovlašteno tijelo kojemu će se podnositi zahtjev za otkup; da se produži rok za ukidanje rješenja i vraćanje u posjed imovine vlasniku najranije do travnja 2004, kako se ne bi ponovo stvarali logori za ljude koji se seljakaju već 12 godina; da se produže rokovi za iseljenje te precizira kako će se dinamika provedbe odredaba ovog zakona ovisiti o osiguranju financijskih sredstava.

Zastupnik je podržao rješenje o otkupu kuća preko APN-a, uz ocjenu da je tu više mogla napraviti i prijašnja Vlada te podsjećanje kako su se 1995/1996. mogla otkupiti cijela imanja od hrvatskih državljana srpske nacionalnosti koji su odselili i prodali ih za 20-30 tisuća maraka, a danas ta ista imanja moramo plaćati po deseterostruko većim cijenama - naglasio je Rojs.

Rekavši kako nema ništa protiv toga da se privatna imovina vrati svima koji se nisu ogriješili o zakon Republike Hrvatske, on je zatim podsjetio (citatom) na riječi bivšeg predsjednika, dr. Franje Tuđmana povodom probijanja tunela Sveti Rok,

kako je nad Hrvatima iz BiH izvršen zločin te kako im jamči da ih nikada nitko neće protjerati iz Republike Hrvatske jer je ovo njihova domovina. To nije, naglasio je, obrativši se zamjeniku ministra, samo osjećaj političkog terora već zločin.

Ljubo Česić-Rojs rekao je da u skladu s time i on osobno i dobar dio branitelja koji su bili skupa (hrvatskih snaga - pripadnika Hrvatske vojske i Hrvatskog vijeća obrane) jamče tim ljudima da ih nitko nikada neće iseliti. Ako treba stat ćemo ispred tih ljudi, ali nećemo dozvoliti da ih se šuta na tako gnjusna način

Poznato je kakvu su sudbinu doživljavali Hrvati koji su se vraćali u Banja Luku, Travnik, Derventu - "preko noći su im siječene glave i sve ostalo" - rekao je zastupnik, naglasivši kako se svakome onome iz BiH tko želi ostati u Hrvatskoj mora jamčiti sigurnost.

Neprihvatljivo

Stanko Zrilić (HSLHS) rekao je da je u ovakvom obliku zakonski prijedlog neprihvatljiv. Hrvatska država je mnogo napravila na ovim područjima (škole, cesta, struja, infrastruktura), ali da je ipak riječ o četvrtini teritorija, "crne rupe", koji se ne razvija odnosno koji stagnira.

Ne može se nekome beskonačno produžavati status privremenog rješenja.

Tužno je, ustvrdio je, nekome sa 12, 10, 9, 5 godina u izbjeglištvu tvrditi da će imati neka prava. Sva njihova prava su pogažena, kao i njihovo ljudsko dostojanstvo. Ne može se nekome beskonačno produžavati status privremenog rješenja. A iz članka 27. može se, po njegovim riječima, iščitati da će netko i nakon 10 ili 20 godina biti privremeno smješten. Status privremenosti treba jednom za svagda riješiti, rekao je zastupnik, naglasivši da je hrvatski nacionalni strateški, demografski i svaki drugi interes da prognanici već sada mogu otkupiti stanove u Kninu, Obrovcu, Gračacu.

Iz izlaganja još izdvajamo: ukazivanje na to kako su u Hrvatsku sa svih strana dolazili ljudi čiji su članovi obitelji bili ubijeni, dok su ih opet kad su se pokušali vratiti u Republiku Srpsku dočekale nagazne mine, prebijeni i ubijeni; upozorenje

kako od Karlovca do Benkovca ljudi nemaju sredstava ni da spoje struju ni vodu niti kupe traktor "ma zvali se oni Srbi, Hrvati, Česi. Blagodat je Božja, kako reče, da žele tamo živjeti i hrvatska je država dužna svima osigurati da se nastane jednom zasvagda, trajno, "da puste svoje korijenje".

Zastupnik je još ukazao na postojanje emocionalnog problema. Istjera li se nekoga iz privatne imovine i stavi ga se u lošiju poziciju on se sutra s povratnikom srpske nacionalnosti neće gledati lijepo.

Na objašnjenja koja su se mogla čuti - kako nema novca komentirajući zastupnika je bio - a u brodogradnju je u tri godine strajbano pet milijardi kuna, a u Riječkoj banci je opljačkano par stotina milijuna dolara. Za sve se, kako reče, nađe novac te stotinu i jedno opravdanje, samo ne za Hrvate.

Posebno je težak položaj prognanika iz BiH

Riječ je zatim dobio zastupnik mr.sc. Miroslav Rožić (HSP) koji je istaknuo da bi ovim zakonom trebalo rješavati političke, socijalne i humanitarne probleme koje je gotovo nemoguće razdvojiti. Upozorio je zatim na težak društveni položaj prognanika i slabe strane međunarodnih ugovora kojima se jamči povratak ovih ljudi u svoje domove. Osobito je složen položaj izbjeglih Hrvata iz Bosne i Hercegovine, drži zastupnik, napominjući da je iseljavanje započelo još u prvim danima rata. Stanje neizvjesnosti neprekidno se produžuje, tako da se veliki dio ovih ljudi, najčešće mlade dobi, odlučuje za trajno iseljavanje iz Hrvatske u treće zemlje. Istaknuo je da ih najteže pogađa neizvjesnost oko stambenog pitanja, a mogućnosti obnove ili zamjene neprekidno se kompliciraju novim obvezama ili se odugovlači u postupku. Smatra da se rješavanje njihovog stambenog pitanja ne bi trebalo vezivati uz imovinu koju su imali u Bosni i Hercegovini do koje ne mogu doći ili je uništena tijekom rata.

Niti jedna varijanta zbrinjavanja koja ne bude prepoznatljiva, trajna i dobro namjerna, neće od useljenika biti prihvaćena, a to znači da smo iznevjerili njihovo povjerenje, zaključio je zastupnik.

Zastupnik Vlado Jukić (HSP) ocijenio je da sadašnja Vlada nakon

izborne pobjede nije uspjela kapitalizirati svoje navodno dobre odnose s međunarodnom zajednicom i time utjecati na rješavanje statusa prognanika i izbjeglica u BiH i pitanja njihove imovine. Ovi se problemi u posljednjih nekoliko godina nisu maknuli od početka, osim deklarativne podrške i to je najveća zamjerka sadašnjoj Vladi. Odgovornost dijele i oni koji su donijeli Zakon o oprostima i govorili o velikoj donatorskoj konferenciji na kojoj će biti osigurana potrebna sredstva za obnovu i povratak. Naglasio je da su valovi izbjeglica samo posljedica velikosrpske agresije koja je glavni krivac za nastalu situaciju. Smatra da se potencijali obnove razvodnjavaju uvođenjem pojma nerazvijenih krajeva i time se zapravo gubi svrha postojećih rješenja. Kategorizacija i razdvajanje pojedinih općina koje su jednako stradale nije logična, upozorio je zastupnik, navodeći podatke za susjedna naselja Trpinju i Bogdanovce. Navodeći teške stambene prilike u kojima žive stradalnici, zastupnik je predložio da država pruži jamstvo protiv deložacija, sve dok se ne osigura prihvatljiva stambena alternativa. Podsjetio je na podnijete amandmane i ocijenio da će glasovati za predloženi zakonski tekst ukoliko se iznijeti prijedlozi usvoje od podnositelja zakonskog prijedloga.

Ima slučajeva dvostrukog korištenja imovine

U ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina govorio je zastupnik **Milan Đukić**. Osvrnuo se na zakonski prijedlog sadržan u članku 24. koji govori o načinu povrata privatne imovine i useljavanja u obnovljenu

Država treba osigurati prihvatljivu stambenu alternativu i pružiti jamstvo protiv deložacija.

kuću. Potvrdio je da je država ta koja treba vratiti privatnu imovinu, a ne komisija. Govorio je zatim o slučajevima dvostrukog korištenja imovine od pojedinaca, navodeći da su svi slučajevi nepravilnosti iz Donjeg Lapca upućeni nadležnim uredima i gospodinu Lovri Pejkoviću. Apelirao je zatim da se stvori određena ravnoteža prilikom obnove cestovne infrastrukture, ukazujući istovre-

meno na neasfaltiranu dionicu na području Ličko-senjske županije.

Zatim je govorio o uništavanju imovine tijekom ratnih sukoba. Obraćajući se zastupniku **Ljubi Česiću-Rojsu**, napomenuo je da su mu imovinu palile obje zaraćene strane, a obnovu je morao obaviti bez pomoći, uzimajući bankarske kredite.

Ispravak netočnog navoda zatražio je zastupnik **Vlado Jukić**, navodeći da je prethodni izlagatelj govorio o osobama koje imaju imovinu u "drugim republikama". Podsjetio ga je da više nema Jugoslavije, pa ni drugih republika.

Zastupnik **Želimir Janjić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSLS-a. Analizirao je odredbe sadržane u člancima: 5, 12, 15. i 20. predloženog zakonskog teksta, tražeći da se preciziraju i pojasne pojedina predložena rješenja. Ukazao je na rješenja predložena amandmanima Kluba zastupnika HSLS-a, te podržao uvođenje treće skupine. Napomenuo je da se brojem općine interesiraju kada će zakon stupiti na snagu, računajući na snažniju podršku državnih sredstava u revitalizaciji svojih područja. Ukoliko predlagatelj prihvati amandmane koje je podnio Klub, podržat će zakonski prijedlog. Ukoliko se to ne dogodi onda će zastupnici Kluba zastupniak HSLS-a biti suzdržani, zaključio je zastupnik Janjić.

Postupno se gubi prvobitni smisao i namjena Zakona

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić**. Podsjetio je na prvobitne razloge donošenja ovih zakonskih propisa, navodeći da se time željelo "pomoći žrtvama koje su stradale zbog velikosrpske agresije i rušilačkog pohoda jugoslavenske armije". Od te namjere, do danas, zakon je mijenjan čak sedam puta, pa već ta činjenica govori da Zakon nije bio uspješan. Predloženi zakonski tekst mogao bi se primijeniti gotovo na područje čitave države pa je tako izgubio prvotni smisao i namjenu. Umjesto kažnjavanja krivaca i pomoći žrtvama agresije, slušamo interpretaciju "gradanske države, a zastupnik Đukić govori primjerice i u ime stradalih Mađara iz Laslova ili Ernestinova". Smatra da se predloženim mjerama ne rješavaju temeljni problemi i očekivanja stradalnika, pa

Klub ne može podržati zakon u kojemu se izjednačavaju bogata srpska mjesta poput Bobote, Vere i Trpinje, s Bogdanovcima i Čelijama koji su sravnjeni sa zemljom, ocijenio je zastupnik.

Umjesto kažnjavanja krivaca za agresiju, izjednačavaju se bogata sela sa stradalnicima iz potpuno razorenih naselja.

Na kraju je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio zastupnik dr.sc. **Jure Radić**. Ukazao je na razmjere uništenja u onim selima i gradovima koji su bili žrtvom agresije. Ocijenio je ujedno da će za potpunu obnovu života u pojedinim naseljima trebati nekoliko desetljeća. I on je ocijenio da je zakonski tekst nakon sedam izmjena i dopuna nepravedan i nehuman, te samo parcijalno rješava nastale probleme. Sada se pokušava riješiti i pitanje gospodarskog zaostajanja brdsko-planinskih ili otočnih područja. Ocijenio je da bi se nastali problemi gospodarske stagnacije bolje riješili jednim cjelovitim zakonskim propisom. Zamjerio je što se njime omogućuju određene olakšice i u onim selima iz kojih nije bilo prognanika i u koja nije pala niti jedna granata, poput Bršadina. Ratni stradalnici i prognanici zaslužuju da im se pruži trajna i definitivna pomoć oko otkupa ili izgradnje stambenog problema, jer će se u protivnom nastaviti iseljavanje u Kanadu i Australiju.

Zaključnu je riječ dao predstavnik predlagatelja, **Venko Čurlin** odbijajući kritike da je predloženi tekst nepravedan i nehuman. Naprotiv, njime se pokušavaju ispraviti nepravde prema ljudima koji su smješteni u tuđe objekte. Država im jamči smještaj u objektima u kojima je vlasnik. Pomaže se i oko akcije gradnje, kupnje ili davanja objekata na korištenje, napomenuo je predstavnik predlagatelja. Upozorio je ujedno da treba pružiti potporu i oko sve većega problema zbog visoke nezaposlenosti. Sve to ukazuje da je Vlada bila prisiljena preuzeti rješenja i probleme koji nisu jučer nastali, a za realizaciju svih problema potrebna su i značajna sredstva iz državnog proračuna. Temeljem ovoga zakona niti jedan Hrvat koji je morao izbjeci iz Bosne i Hercegovine, a kojemu je hrvatska država ponudila privremeni smještaj, neće završiti na ulici.

Ispravak netočnog navoda zatražio je zastupnik Jure Radić, koji je precizirao da je nepravda ukoliko selo koje nije stradalo, ima prioritet veće vrijednosti, od sela u kojima je sve bilo srušeno. Što se tiče stambenog problema, treba težiti konačnim, a ne privremenim rješenjima, upozorio je zastupnik Radić, a nakon toga predsjedatelj je zaključio raspravu.

U nastavku rada, predsjedatelj je pozvao zamjenika ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venka Ćurlina** da se očituje o podnijetim amandmanima. Budući da su svi amandmani obrazloženi u uvodnom dijelu teksta podsjetit ćemo ovom prilikom samo na njihov osnovni smisao.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Nije prihvaćen prvi amandman kojega je prema tabelarnom pregledu podnio zastupnik **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ), a koji se odnosi na prijedlog izmjene članka 1. predloženog zakonskog teksta. Predlagatelj je ocijenio da je tekst u Zakonu dovoljno jasan i ne treba ga dopunjavati, a podnositelj je povukao prijedlog, ali u korist slijedećeg amandmana kojega je podnio Klub zastupnika HDZ-a.

Ni taj amandman nije prihvaćen iz istog obrazloženja. Podnositelj, zastupnik Šeks je upozorio da treba precizno navesti odgovorne za agresiju na Hrvatsku, tražeći glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

Vlada nije prihvatila ni amandman kojega je samostalno podnio zastupnik Šeks predlažući dopune u članku 2. odnosno uvrštenje "Pokupskog, Galovca, Josipdola i Kravarskog" u navedeni članak. Vlada nije prihvatila prijedlog, navodeći da su područja prve i druge skupine definirana kao područja okupiranosti i nema mogućnosti da se to širi. Zastupnik Šeks dodatno je obrazložio i predstavio podnijeti prijedlog, pa se pristupilo glasovanju. Prijedlog, međutim, nije dobio potrebnu većinu glasova zastupnika.

Vlada zatim nije prihvatila ni prijedlog da se u članku 2, stavku 2. brišu riječi "Jagodnjak, Negoslavci, Šodolovci", a da se dodaju riječi "Lišane Ostrovičke", Škabrnja, Lovinac", navodeći obrazloženje kao i za prethodni amandman. Zastupnik Šeks upozorio je da su predložena

naselja teško stradala u ratu pa su mu neshvatljivi razlozi odbijanja. Budući da je Vlada ostala kod iznijetog stava, pristupilo se glasovanju. Amandman nije prošao.

Nije prihvaćen ni slijedeći amandman zastupnika **Jurja Njavre** koji je predložio da se drugoj skupini priključe i naselja "Otok, Privlaka i Jarmina". Zastupnik je ukazao na razmjere ratnih šteta u navedenim mjestima, ali amandman nije prošao. Time je ujedno odbijen i slijedeći amandman kojega je podnijela zastupnica **Jadranka Kosor**, navodeći istovjetni sadržaj.

Vlada nije prihvatila ni amandman zastupnika **Vinka Špička (HSLŠ)** na članak i stavak 4. zbog njegove neostvarivosti, odnosno, jer nema podataka o predloženim naseljima kojima bi se mogla vrednovati pripadnost trećoj skupini naselja. Pristupilo se glasovanju - amandman nije prihvaćen.

Predstavnik predlagatelja nije prihvatio ni slijedeći amandman kojega je podnio Klub zastupnika HSLŠ-a, a koji se također odnosi na članak 4, stavak 5a. Obrazlažući neprihvatanje, predstavnik Vlade je napomenuo da gradovi kao urbane cjeline ne bi trebali biti područje treće skupine, jer se radi o vitalnijim dijelovima komunalnog sustava. Amandman nije prihvaćen, a prethodno je u ime podnositelja zastupnik Janjić ukazao na činjenicu da su i drugi zastupnici ukazivali na opravdanost podnijetog amandmana.

Vlada je prihvatila amandman pod rednim brojem 9. kojega je podnio Klub zastupnika HDZ-a, a kojim se predlaže da se u članku 4. stavku 3. izbriše rečenica "odabir pokazatelja u razvijenosti ovisi o dostupnosti i pouzdanosti izvora podataka".

Nije prihvaćen amandman kojega je podnijela zastupnica **Jadranka Kosor**, a kojim se predlaže izmjena u članku 4. /članak 5a/ stavak 4. Zastupnica je sugerirala da se iza riječi "šumarstva" dodaju riječi "Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo te Državnog zavoda za statistiku provodi Hrvatski sabor". Gospodin **Venko Ćurlin** je odbijanje obrazložio činjenicom da su elementi za vrednovanje treće skupine precizno definirani.

Negativno se očitovao i o sudbini slijedećeg amandmana kojega je također uputio Klub zastupnika najbrojnije oporbene stranke, a kojim se predlažu već opisane izmjene u

članku i stavku 4. Amandman nije prihvaćen.

Prihvaćen je zatim amandman **Dubravke Horvat (SDP)** koja je predložila dodavanje nove alineje koja se odnosi na dodjelu građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu, kao i građevinskog materijala, a koje se odnosi na članak 5. stavak 2. iza druge alineje.

Nije prihvaćen amandman zastupnika **Milana Kovača (HDZ)** koji je predložio izmjene u članku 5. u smislu dodatnih jamstava i osiguranje prava na stambeno zbrinjavanje i pomoć države prognanicima. Podnositelj amandmana nije bio zadovoljan obrazloženjem, a predstavnik Vlade zatim je napomenuo da ovaj članak zajedno sa člankom 27. osigurava siguran smještaj svim korisnicima tuđe imovine koja se mora vratiti. Jedina je razlika u tome kada će se i na koji način rečena imovina otkupiti. Pristupilo se glasovanju - amandman nije prihvaćen. Nije zatim prihvaćen ni amandman koji se odnosi na članak 5, a kojim se predlažu dopune u stavcima 3, 4, 8, 9. i 10. U ime podnositelja amandmana, odnosno Kluba zastupnika HSLŠ-a govorio je zastupnik **Želimir Janjić** koji je obrazložio podnijete prijedloge i zatražio glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HDZ-a, kojim se predlaže da se u članku 5, stavku 8. brojke "10.000 i 15.000" zamijene brojkama "20.000 i 30.000". Zastupnik Šeks je ocijenio iznose koje je podnijela Vlada, prenisakim za obnovu stambenih objekata, pa se pristupilo glasovanju. Amandman nije prošao.

Ni slijedeći amandman istog podnositelja, a koji se odnosi na izmjene i dopune članka 5. stavka 9. o stjecanju vlasništva nad kućom ili stanom, nije prihvaćen. Vlada je ostala na stanovištu da se objekti mogu kupiti po određenim kriterijima, a ne može se govoriti o njihovom stjecanju bez ikakve naknade. Amandman nije prihvaćen.

Slijedeći amandman kojega je potpisala zastupnica **Dubravka Horvat** Vlada je prihvatila, ali uz tekstualnu izmjenu. Tako je ovaj amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku.

Nisu, međutim, prihvaćena slijedeća tri amandmana Kluba zastupnika HDZ-a kojim se predlože brisanje članka 7. i 9. te brisanje

stavaka 2. i 3. u članku 10. Nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja, o podnijetim se amandmanima pojedinačno glasovalo. Nisu prihvaćeni.

Predstavnik Vlade Republike Hrvatske nije zatim prihvatio ni argumentaciju koju je oko amandmana na izmjene članka 12 - članak 20a. podnijela zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Zastupnica je obrazložila smisao amandmana navodeći da bi se time izašlo ususret prilikom zbrinjavanja brojnih obitelji u stan ili kuću. Amandman nije prihvaćen.

Zatim se pristupilo očitovanju o amandmanu Kluba zastupnika HDZ-a. Podnositelj amandmana je predložio izmjene na isti članak, sugerirajući da se riječ "privremenog" briše i zamijeni izrazom "trajnog". Predstavnik Vlade nije prihvatio amandman navodeći da će privremeni smještaj u nekim situacijama biti jedini izlaz. Zastupnik Vladimr Šeks ponovio je da bi trebalo trajno rješavati ove probleme, tim više ako je vlasnik stana ili kuće država. Pristupilo se glasovanju - amandman nije prošao.

U slijedeća dva amandmana predlagale su se izmjene u članku 12, u dodatnom članku 20b. Predstavnik predlagatelja predložio je podnositelju, zastupniku Kovaču da odustane od formulacije "u roku od 100 dana", jer Vlada je prihvatila prijedlog Kluba zastupnika HSLs-a, odnosno formulaciju iz slijedećeg amandmana, u kojoj se predlaže "rok od 90 dana". Zastupnik Kovač se suglasio i povukao svoj amandman, pa je tako prihvaćen amandman HSLs-a pod rednim brojem 24.

Slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a, koji se odnosi na isti članak, predstavnik predlagatelja nije prihvatio. Podnositelj je predložio izmjenu u stavku 2. tako da se iza riječi "ugovora o najmu" stavi zarez i dodaju riječi "ako postoje uvjeti stanovanja u kući ili u stanu koji je dobio u najam". Amandman nije prihvaćen. Nisu prihvaćena ni slijedeća dva amandmana istoga podnositelja, kojim je sugerirano da se brišu članci 15. i 16.

Nisu zatim prihvaćeni ni novi rokovi oko povratka imovine, koje je svojim slijedećim amandmana na članak 16. predložio zastupnik **Milan Kovač (HDZ)**. Podnositelj je ponovio argumentaciju ocjenjujući da su svi svjesni činjenice da se do navedenog roka neće moći vratiti imovina. Gospodin Čurlin je u dodatnom pojašnjenju istaknuo da je Vlada svjesna nepovoljnih sudskih presuda koje tjeraju ljude na ulicu. Također je svjesna da što prije treba riješiti povrat imovine pa je dala rok do kojega namjerava to obaviti, dajući obećanje da nikoga neće ostaviti na ulici. U dodatnom javljanju zastupnik Kovač je upozorio da nadležne sudske vlasti u Srbiji ili u Bosni i Hercegovini nisu donijeli niti jednu presudu da se prognanim Hrvatima isplati naknada za korištenje njihove imovine, koju su pod pritiskom i zbog progona morali napustiti. Vlada je ipak ostala kod iznijetog obrazloženja, a amandman nije prihvaćen.

Vlada nije prihvatila niti slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a, koji se odnosi na izmjene u članku 17. Podnositelj je predložio da se u stavku 2. riječ "privremeni", zamijeni izrazom "trajni".

Predstavnik Vlade nije prihvatio ovaj prijedlog, a zastupnik Šeks je zatražio glasovanje. Amandman nije prošao. Klub zastupnika HDZ-a podnio je i slijedeća dva amandmana, predlažući brisanje članaka 19. i 20. Amandmani nisu prihvaćeni, a predstavnik predlagatelja prethodno je upozorio da su rečeni članci usuglašeni s Državnim odvjetništvom. Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** i Klub zastupnika HSLs-a zasebno su podnijeli istovjetne amandmane u kojima su predložili brisanje članka 27. predloženog zakonskog teksta.

Predstavnik predlagatelja nije prihvatio amandman navodeći da se radi o ključnom članku koji omogućava da se zbrinu prognanici iz Bosne i Hercegovine, kada se odluče za povratak. Pristupilo se glasovanju - amandman nije prihvaćen.

Posljednji amandman podnio je zastupnik Milan Kovač, predlažući da se iza članka 29. doda novi članak koji glasi: "Dinamika provedbe odredaba ovog zakona o stambenom zbrinjavanju i povratu privremeno preuzete imovine, ovisit će o osiguravanju financijskih sredstava za tu namjenu". Ovaj prijedlog nije prihvaćen, a navedeno je da će dinamika uvijek ovisiti o sredstvima i kreditnim pogodnostima međunarodne zajednice. Zastupnik Kovač predložio je ipak da se prihvati ovaj prijedlog, tražeći usklađivanje vremenskih rokova i raspoloživih sredstava. Amandman nije prihvaćen, a nakon toga je zaključena rasprava te se pristupilo glasovanju.

Većinom glasova (69 "za", 15 "protiv" i 3 "suzdržana"), zastupnici su donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Glasovalo se zatim i o podnijetom Izvješću.

Predsjedatelj je predložio zaključak kojim se prihvaća Izvješće o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi s Prijedlogom mjera za poboljšanje i ubrzanje razvoja ovoga područja. Osim toga, obvezuje se Vladu Republike Hrvatske da sve primjedbe i prijedloge iznijete u raspravi razmotri i sukladno mogućnostima ugradi u predložene mjere za poboljšanje i ubrzanje razvoja područja posebne državne skrbi. Zastupnici Hrvatskog sabora, većinom su glasova (70 "za" 14 "protiv" i 2 "suzdržana") donijeli predloženi zaključak.

Sukladno prijedlogu Odbora za useljništvo predložen je i zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje da poboljša i ubrza razvoj područja posebne državne skrbi. Ovaj zaključak zastupnici su donijeli jednoglasno.

V.Ž; J.Š; J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O STRATEŠKIM ROBNIM ZALIHAMA

Hrvatski sabor je jednoglasno donio **Zakon o strateškim robnim zaliham**. Njime se uređuju uvjeti za stvaranje, financiranje, uporabu i korištenje te obnavljanje strateških robnih zaliha, osiguravanje prostora za njihov smještaj i čuvanje, te prava i dužnosti državnih i drugih tijela u upravljanju robnim zaliham.

O Prijedlogu zakona pisali smo u IHS-u, broj 330 na strani 40 pod naslovom: "Osiguranje opskrbe u izvanrednim okolnostima". U nastavku ćemo stoga prikazati samo razlike koje donosi drugo čitanje.

Temeljna razlika odnosi se na sastav članova Savjeta za robne zalihe i nadležnost za njihovo imenovanje. Savjet bi tako imao tri člana iz redova zastupnika i dva stručnjaka iz podru-

čja gospodarstva, dok bi ga osnivao Hrvatski sabor.

Donošenje ovog Zakona poduprli su odbori za zakonodavstvo i za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Amandman je podnio mr.sc. **Zorko Vidiček (SDP)** predloživši da se nomotehnički uredi tekst u članku 12.

Za raspravu se javio jedino u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Velimir Pleša (HDZ)**. Napomenuo je da njegov Klub podupire ovakav koncept jer je, kaže, primjeren vremenu u kojem živimo. Smatra da će se njime uspjeti izbjeći barem dio ružnih slika vezanih uz nedopustiv pristup robnim rezervama od pojedinaca vrlo često pokrenutih određenim političkim sponzorima. Zamjerku je uputio glede izdvajanja Ravnateljstva za robne

zalihe iz Ministarstva gospodarstva i neposredno ga činiti odgovornim Vladi. Drži dalje da se na popisu roba koje mogu činiti strateške robne zalihe nalazi premalo hrane, a previše ostalih proizvoda poput lima i plastičnih masa. Što se tiče ljudi zaposlenih u Ravnateljstvu rekao je kako oni do sada nisu bili izravno bilancirani u Proračunu. Predložio je potom preciznije definiranje članka 27. koji govori o kaznenim odredbama. Vjerujući da će se u konačnom tekstu ovog Zakona ispraviti ukazane nelogičnosti zaključio je da će Klub zastupnika HDZ-a dati svoj glas za njegovo donošenje.

Zastupnici su tada većinom glasova prihvatili podneseni amandman, a zatim jednoglasno donijeli Zakon.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O JAMSTVU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ZA FINANCIRANJE IZGRADNJE AUTOCESTE ZAGREB-RIJEKA

Hrvatski sabor je jednoglasno donio predloženi **Zakon kojim se potvrđuje Ugovor s Europskom investicijskom bankom vrijedan 60 milijuna eura za izgradnju autoceste Zagreb-Rijeka**. Time se u potpunosti zatvara financijska konstrukcija izgradnje navedene autoceste.

O PRIJEDLOGU

Zakonom se potvrđuje Ugovor o jamstvu za zajam EIB-a društvu Autocesta Rijeka-Zagreb d.d. u iznosu od 60 milijuna eura namijenjen projektu financiranja izgradnje autoceste Rijeka-Zagreb. Zajmom EIB-a u potpunosti se zatvara financijska

konstrukcija izgradnje navedene autoceste u planiranim rokovima. Povlačenje tog kredita je u maksimalno deset obroka, s rokom otplate 20 godina uz pet i pol godina počeka. Zajam bi se otplaćivao u polugodišnjim obrocima sličnih konstantnih iznosa koji će obuhvatiti i glavnice i kamatu u određenom postotku. Kamatna stopa fiksira se za svaku tranšu pojedinačno na datum obavijesti o povlačenju koju šalje EIB prije samog povlačenja, a maksimalni iznos kamate neće biti veći od referentne stope EURIBOR uvećane za 0,40 posto. Što se zatezne kamate tiče primijenit će se veći iznos od: redovna kamatna stopa plus 2,5 posto ili EURIBOR plus 2 posto. Neće biti redovnih troškova uobičajenih za

ostale kredite. Postojat će samo izvanredne naknade i to naknada za odgađanje isplate 1 posto godišnje na iznos odgođene isplate, naknada za poništenje dijela zajma, ako to poništenje traži zajmoprimac, jednokratno po stopi jednakoj polovici kamatne stope koja bi se primjenjivala na tu tranšu. Završetak projekta je do 2004. godine, a korištenje zajma do 30. lipnja 2005.

RADNA TIJELA

Odbori za zakonodavstvo te za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložili su Hrvatskom saboru da donese ovaj Zakon. Odbor za

zakonodavstvo je podnio i amandman kojim se u članku 4. nomotehnički uređuje tekst.

RASPRAVA

Uvodno su u ime Odbora za zakonodavstvo i Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorili predsjednici tih odbora **Josip Leko** i **Dragica Zgrebec** iznijevši stav da predloženi Zakon bude denesen.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je mr.sc. **Zlatko Mateša (HDZ)**. Naglasio je da se tu radi o stvarno dobrom ugovoru s Europskom investicijskom bankom te da će njegov Klub svakako podržati donošenje ovog Zakona. Predložio je da, sada kada je zatvorena financijska konstrukcija izgradnje te autoceste, zastupnici dobiju izvješće o tome koje će se dionice i kojim tempom graditi, zamolivši da taj cestovni pravac postane prava autocesta, a ne polu-autocesta.

Klub zastupnika SDP-a s velikim zadovoljstvom podržat će ovaj Zakon jer se tu radi o najpovoljnijem kreditu koji je dobiven za izgradnju autoceste Zagreb-Rijeka, rekao je u ime Kluba **Vladimir Šepčić (SDP)**. Složio se s time da bi to trebala biti u potpunosti autocesta jer vjeruje da će se na taj način otvoriti mogućnosti za brži gospodarski razvoj luke Rijeka te bolji protok turista.

Ova tema pokazuje da Hrvatski sabor oko strateških pitanja može biti jedinstven, rekao je u ime Kluba

zastupnika HSLŠ-a mr.sc. **Željko Glavan (HSLŠ)**. Složio se s prijedlogom da se uskoro krene u izgradnju potpune autoceste od Rijeke do Zagreba, naglasivši na kraju izlaganja da u potpunosti podržava donošenje predloženog Zakona.

Jasno je da valja podržati cestovne programe u Hrvatskoj, pa tako i izgradnju autoceste Zagreb-Rijeka jer o njoj ovisi luka Rijeka, Grad Rijeka pa i Primorsko-goranska županija, naglasio je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Smatra da bi svakako trebalo nastaviti s radom i ostale kapitalne infrastrukturne projekte u Hrvatskoj, posebno istaknuvši Istarski ipilon. Drži dalje kako je ovaj Ugovor povoljan s više aspekata ponajviše zbog kamata te ga IDS u potpunosti podržava, zaključio je.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ante Markov (HSS)** iskazao je zadovoljstvo što može reći kako je ovo do sada definitivno najkvalitetniji financijski aranžman ikada potpisan u pogledu izgradnje cestovne infrastrukture. Pohvalio je sve one koji su djelovali na njegovoj realizaciji te vjeruje da će se uskoro u istu poziciju dovesti i drugi cestovni pravci u Republici Hrvatskoj.

I Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a u cijelosti podržava Prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje izgradnje autoceste Zagreb-Rijeka, rekao je u ime Kluba **Darko Šantić (HNS)**. Konstatirao je da je način financiranja više nego povoljan, sredstva su povoljno

osigurana, a kamata je najniža od do sada svih ugovorenih zajmova. Izrazio je potom zadovoljstvo time što je konačno na raspravi prijedlog kojeg će svi zastupnici podržati.

I Klub zastupnika DC-a podržat će ovaj Zakon, iako on predstavlja povećanje ukupnog duga države, istaknuo je u ime Kluba dr.sc. **Mate Granić (DC)**. Smatra da bi bilo dobro od Vlade dobiti projekciju što se sve u jednom srednjoročnom razdoblju misli napraviti glede cestovne infrastrukture. Također je iskazao želju da se konsenzus postigne i glede gradnje autoceste Zagreb-Split i Istarske ipsilona.

Dr.sc. **Jure Radić (HDZ)** je naglasio kako je ovo tema koju zdušno podržava dodavši kako unatoč prevelikom zaduženju države smatra da ovakva zaduženja uvijek imaju opravdanja i treba ih što svrsishodnije urediti. Založio se potom za dvije stvari. Prvo je da se cijela dionica Zagreb-Rijeka napravi kao potpuna autocesta, dok je drugo izgradnja čvorišta Bosiljevo do slijedećeg ljeta. Čvorište će, kaže, staviti u punu funkciju dionicu ceste Bosiljevo-Josipdol te će se na taj način izbjeći svi čepovi u Karlovcu i prije doći do Dalmacije.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje i jednoglasno prihvatili amandman Odbora za zakonodavstvo te potom također jednoglasno donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje izgradnje autoceste Zagreb-Rijeka.

M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O METEOROLOŠKOJ I HIDROLOŠKOJ DJELATNOSTI

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio ovaj zakonski prijedlog u njegovom prvom čitanju. Temeljni i sustavni Zakon koji uređuje obavljanje meteorološke i hidrološke djelatnosti u RH potrebno je donijeti ponajviše zbog prilagodavanja obveznim normativima WMO-a (World Meteorological Organisation).

Zakonom se uređuju meteorološki i hidrološki poslovi od interesa za Republiku Hrvatsku, metodološka i

organizacijska osnova meteorološkog i hidrološkog motrenja, prikupljanja, istraživanja, kontrole i obrade podataka, objavljivanja i čuvanja meteoroloških i hidroloških podataka i proizvoda. Zakon dalje donosi donošenje propisa za provedbu ovog zakona te nadzor nad njegovom primjenom.

Donošenjem Zakona također se propisuju međusobni odnosi zainteresiranih subjekata u procesu

funkcioniranja, sadržaji, postupci, načini obavljanja, nadzor, zaštita, međunarodna suradnja, financiranje svekolike djelatnosti i službe te predvidivi učinci, međudjelovanje i posljedice uslijed takvog djelovanja. Također se izvršava obveza i potiče daljnji razvoj u procesu stabilizacije i pridruživanja Republike hrvatske Europskoj uniji kao i globalno na razini članstva u WTO.

Odbor za zakonodavstvo podupire prihvaćanje ovog Zakona.

Uvodno je govorio zamjenik ministra znanosti i tehnologije dr.sc. **Zdenko Franić**. Napomenuo je da se ovime prvi put predlaže zakon jedne čitave djelatnosti. To je, kaže, potrebno stoga kako bi se osiguralo tehnološko jedinstvo razvoja hidrometeorološke službe, njezin sadržaj, prava, odgovornosti i obveze kao i prilagodavanje obveznim normativima Svjetske meteorološke organizacije u skladu s najnovijim znanstvenim spoznajama i pravilima struke.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Dubravka Horvat (SDP)** rekavši da će njen Klub podržati ovaj Zakon. Smatra potrebnim donošenje ovog Zakona budući da su još uvijek na snazi odredbe starog Zakona o hidrometeorološkoj službi iz 1978. godine, a od tada, kaže, sigurno je napravljen bitan iskorak u djelu istraživačke hidrometeorološke djelatnosti i službe. Osvrnula se na odredbu koja govori o tome da Državni hidrometeorološki zavod pored obveze da djeluje po danim obvezama ima pravo nastupanja i na meteorološkom i hidrološkom tržištu u Hrvatskoj.

Čini joj se kako svi relevantni uvjeti kojima bi se regulirao taj dio Zakona nisu propisani nego su ostavljeni na propisivanje ravnatelju Zavoda, a da u isto vrijeme ne postoji niti jedna viša nezavisna kontrolna instanca, zaključila je zastupnica. Naglasila je da Zavod kao sudionik na tržištu, kao konkurent svim drugim tvrtkama, ima pravo propisivanja inspekcije i na taj način upravljanja nad svojom konkurencijom. Napomenula je potom da se Klub zastupnika SDP-a s ostalim dijelovima Zakona slaže te da će ga svakako prihvatiti.

M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI OD BUKE

Predloženi Zakon Hrvatski sabor je prihvatio jednoglasno. Cilj Zakona je određivanje mjera zaštite od buke te nadzor nad provedbom tih mjera radi sprječavanja ili smanjivanja i otklanjanja opasnosti za zdravlje ljudi.

Zakonom čije se donošenje predlaže želi se postići najveća moguća zaštita zdravlja od štetnog djelovanja buke. Zakonom se želi postaviti jasan pravi okvir i definirati adekvatna infrastruktura za kontinuiranu i učinkovitu provedbu svih mjera zaštite sukladno međunarodnim standardima i preporukama. To je moguće postići pravovremenim otkrivanjem izvora buke, sustavnim kontinuiranim mjerenjem buke te nadzorom nad svim djelatnostima s izvorima buke koji se koriste u medicini, gospodarstvu, znanstvenim i drugim istraživanjima ili su u općoj uporabi.

Zakonom se dalje utvrđuju subjekti koji su dužni provoditi mjere za zaštitu od buke posebno preventive. Što se preventive tiče, određuju se dvije skupine mjera za zaštitu od buke. Jednoj grupi je cilj preventivno djelovanje na sprječavanju nastajanja prekomjerne buke, prilikom lociranja i gradnje objekata, odabira opreme, sredstava rada i uređaja te izvedba odgovarajuće zvučne izolacije građevina. Druga grupa mjera predstavlja akustična mjerenja za stalnu provjeru i nadzor stanja buke. Zakon

određuje i nadzor nad primjenom ovog zakona i podzakonskih propisa donesenih temeljem ovog Zakona.

Odbori za zakonodavstvo te za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predložili su Hrvatskom saboru da prihvati ovaj Zakon.

Uvodno je zastupnike s predloženim Zakonom upoznao ministar zdravstva dr.sc. **Andro Vlahušić**. Rekao je kako zakon donosi preventivni karakter mjera za zaštitu od buke te da je jedinstveno obuhvatio svu problematiku zaštite od buke. Dodao je da je predviđeno i donošenje nekoliko pravilnika koji će detaljnije obrazložiti ovaj Zakon.

Stav Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo o tome kako bi ovaj Zakon trebalo prihvatiti iznijela je potom predsjednica Odbora **Snježana Biga-Friganović**.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Jadranka Reihl-Kir (SDP)** je rekla da je ovo mali zakon ali vrlo značajan za sve nas. Naglasila je da on sadrži preventivne i prekršajne mjere, odnosno suvremen pristup prevenciji i zaštiti od buke. Dodala je kako su analize provedene u Europskoj uniji pokazale da je bukom ugroženo zdravlje polovice njenog stanovništva. Zaključila je potom da je Zakon obuhvatio cjelovito područje i Klub zastupnika SDP-a glasovat će za njega.

Iako ovaj zakon ima nekih nedorečenosti podržat ćemo ga u prvom čitanju, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Stjepan Dehin (HSS)**. Nije se složio s konstatacijom da će za njegovu provedbu trebati dodatna sredstva iz Proračuna. Potom je ukazao na štetnost buke, koja je, kaže, izvor mnogih bolesti, a ponajviše slabljenje vida. Tu se osvrnuo na zaštitu od buke u zračnim lukama, kao što je postavljanje monitora koji mjere buku i prate da ona ne bude veća od 82 decibela. Mi to, konstatirao je, u Hrvatskoj nemamo te se nada da će predloženi Zakon doraditi te nedorečenosti u potpunosti. Doraditi bi trebalo i članak 2. koji govori o štetnosti buke, na način da se u njemu točno navede što šteti i koliko, istaknuo je. Pozdravio je prijedlog da županije, gradovi i općine izrade kartu buke na svom teritoriju. Zaključio je da će Klub zastupnika HSS-a podržati ovaj Zakon u prvom čitanju, ali da će do drugog čitanja podnijeti amandmane u svrhu boljeg i kvalitetnijeg zakona koji je stvarno dobrodošao i koji će pridonijeti boljem zdravlju i zaštiti našeg stanovništva.

Na kraju rasprave je ministar zdravstva dr.sc. **Andro Vlahušić** zahvalio svima na raspravi kako se nada korisnim sugestijama.

M.S.

GODIŠNJE FINANCIJSKO IZVJEŠĆE HRVATSKE NARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVITAK (HBOR) ZA 2001. GODINU

Efikasno obavljanje zakonom utvrđenih zadaća

Prihvativši Izvješće nakon kraće rasprave, Hrvatski sabor je zadužio HBOR da u roku tri mjeseca izradi Plan reprograma kreditnih obveza obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

O IZVJEŠĆU

Umjesto prikaza Godišnjeg izvješća HBOR-a evo što je o tome uvodno u raspravi izdvojio predsjednik uprave Hrvatske banke za obnovu i razvoj, **Anton Kovačev**.

Najprije je podsjetio da HBOR ove godine slavi desetogodišnjicu rada te da su njegovi strateški ciljevi potpora obnovi i razvitku hrvatskog gospodarstva i regionalno usmjeravanje sredstava radi uravnoteženja razvitka svih hrvatskih krajeva, posebno područja od posebne državne skrbi i otoka.

Glavni pravci rada su obnova ratom porušenog gospodarstva i razvojni programi u tzv. velikom gospodarstvu, potpora i poticaji obrtništvu, obnovi i razvitku poduzetništvu, obnovi i razvitku infrastrukture te poticanje izvoza kroz kreditiranje izvoza i osiguranje izvoza od političkih i komercijalnih rizika.

Naglasivši kako je HBOR od rejting agencija dobio najveći mogući kreditni rejting, kakav ima i hrvatska država, Anton Kovačev je zastupnike izvijestio da su u 2001. započeli sljedeći novi poslovi: prvenstveno kreditni programi kreditiranja izvoza odnosno program kreditiranja dobavljača - hrvatskih izvoznika koji izvoze svoje proizvode i usluge u inozemstvo; program izravnog kreditiranja poduzetnika, malih poduzetničkih početnika, program izravnog kreditiranja turizma, financijsko

restrukturiranje jedinica lokalne samouprave i jedan nekreditni program (ulaganje u temeljni kapital trgovačkih društava, malih i srednjih poduzeća).

Lani su snižene kamatne stope - najveća sa 9,5 posto na 7,5 posto, a za sve kreditne programe izvoznika je na razini 5,5 posto.

U roku tri mjeseca HBOR treba izraditi Plan reprograma kreditnih obveza obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Tijekom 2001. potpisani su sporazumi za poticanje izvoza s Argentinom, Slovenijom i Makedonijom, a ove su godine potpisani sa Slovačkom, SAD-om, Italijom, Mađarskom, Egipitom, Bosnom i Hercegovinom.

Prije financijskih pokazatelja, predsjednik Uprave HBOR-a napomenuo je da su Financijsko izvješće potvrdili nadzorni odbor nezavisne inozemne revizije i Vlada RH.

Na kraju 2001. ukupna bilančna suma iznosila je 6,845 milijardi kuna ili 22 posto više nego 2000. godine, dok je ukupni kapital iznosio 3,412 milijardi kuna.

Ukupan prihod je bio oko 509 milijuna kuna, ukupan rashod 459,5 milijuna kuna, a iskazana dobit 49,7 milijuna kuna.

Ukupan opseg odobrenih kredita i garancija iznosio je 5,3 milijardi kuna ili 29 posto više nego prethodne godine. Odobreni krediti iznosili su 2,6 milijardi kuna (62,5 posto više nego 2000. godine), a odobrene garancije iznosile su 2,7 milijardi kuna.

Na kraju izlaganja, Anton Kovačev rekao je da je HBOR uvažio primjedbe Hrvatskog sabora odnosno odbora za financije i državni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu pa su značajno povećani izravni krediti

krajnjim korisnicima. Bilo je, naime, dosta primjedbi na neposlovnost poslovnih banaka, odnosno nesuradnju na kreditima HBOR-a. Zato su se u ovoj godini dva kreditna programa počela realizirati kao izravni kreditni programi, bez posredstva poslovnih banaka - smanjene su kamatne stope te time smanjena dobit u odnosu na prethodnu godinu i data je veća pozornost početnicima (organizirani su i seminari za njih).

RADNA TIJELA

Podrška

Odbor za financije i državni proračun podržao je Izvješće HBOR-a bez posebnih zahtjeva. U raspravi je, vezano uz bilancu HBOR-a, ukazano na nekoliko indikativnih podataka iz aktive i pasive bilance. Istaknuto je kako su ukupni krediti bankama i ostalim korisnicima porasli za 24,5 posto u odnosu na 2000. godinu te da čine 82,4 posto ukupne aktive, pri čemu je u ukupnoj strukturi aktive povećan udio kredita ostalim korisnicima u odnosu na kredite bankama. Navedena promjena u strukturi ukupne aktive odraz je financiranja brodogradilišta i hrvatskih brodara, realizacije Programa organizirane obnove, kreditiranja izvoza kapitalnih dobara te restrukturiranja gospodarskih subjekata koji su realizirani bez posredstva poslovnih banaka. Istaknut je i podatak o ukupnim obvezama koje čine 50,2 posto neto pasive i koje su porasle u odnosu na početak godine za 43,4 posto, s tim da se u odnosu na 2000. godinu najveći porast (34 posto) odnosi na obveze po kreditima i izdanim dugoročnim vrijednosnim

papirima koje čine 39,4 posto pasive. Uzevši u obzir ove podatke iz aktivne i pasivne bilance te podataka o značajnom povećanju (za 34 posto) u odnosu na 2000. godinu troškova rezerviranja za moguće gubitke po plasmanima ocijenjeno je kako se povećava rizičnost poslovanja HBOR-a. U tom je kontekstu postavljeno i pitanje u kojoj mjeri ovakav način financiranja brodogradilišta i hrvatskih brodara dovodi HBOR u zonu rizičnog poslovanja.

Izraženo je mišljenje kako su glavne poslovne aktivnosti HBOR-a, koje sežu od poticanja izvoza, financiranja infrastrukturnih projekata i razvoja gospodarskih djelatnosti do poticanja malog i srednjeg poduzetništva te financiranja velikih sustava poput brodogradilišta, PIK-ova i sl. uvelike nesrodne. U tom je smislu ocijenjeno ako je potrebno HBOR profilirati na način da financiranje velikih privrednih subjekata koji čine kritične točke našeg gospodarstva preuzme posebna državna agencija, dok bi se HBOR usmjerio preventivno prema poticanju izvoza, financiranju infrastrukturnih objekata i sl.

Vezano uz suradnju s poslovnim bankama istaknuto je da još uvijek od strane zainteresiranih subjekata dolaze prigovori na neaktivnost i nezainteresiranost poslovnih banaka u realizaciji HBR-ovih programa kreditiranja.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu razmotrio je i podržao Izvješće kao zainteresirano radno tijelo. Pozitivnim je ocijenjeno povećanje ukupnog iznosa odobrenih kredita u 2001. godini, koji je iznosio 2,6 mlrd kuna, ili 62,5 posto više nego prethodne godine. S tim u svezi naglašeno je kako je na povećanje ukupnog iznosa odobrenih kredita u velikoj mjeri utjecalo snižavanje kamatnih stopa. U raspravi su izdvojeni neki brojevi pokazatelji o radu HBOR-a.

Od odobrenih kredita 72 posto su sredstva za obnovu i razvitak gospodarskih subjekata, pri čemu su najzastupljeniji krediti odobreni po Programu organizirane obnove (1 mlrd kuna kredita). Slijede krediti odobreni za poticanje izvoza (21 posto odobrenih kredita), dok su preostali odobreni radi potpore turizmu, obnovi i razvitku infrastrukture te za kreditiranje poticanja malog i srednjeg poduzetništva.

U 2001. odobreno je 2,7 mlrd kuna garancija ili 8 posto više nego prethodne godine, najveći dio hrvatskim brodogradilištima.

U raspravi je ocijenjeno da HBOR efikasno obavlja zakonom utvrđene zadaće te da je potrebno daljnje kadrovsko i organizacijsko jačanje te institucije radi realizacije novih programa koje provodi.

Uvođenje novih programa kreditiranja za poticanje izvoza, programa ulaganja sredstava Hrvatske banke za obnovu i razvitak u temeljni kapital trgovačkih društava s ciljem povećanja proizvodnje, modernizacije i povećanja zaposlenosti odvija se, prema ocjeni članova Odbora, izuzetno pozitivno.

U ovom radnom tijelu čulo se još mišljenje kako kamatne stope za izvoznike još nisu stimulativne, unatoč njihovom značajnom smanjenju.

MISLJENJE VLADE

Vlada RH nije imala primjedbi na Godišnje financijsko izvješće HBOR-a.

RASPRAVA

O Godišnjim financijskim izvješćima HBOR-a uvodno je izlagao **Anton Kovačev** (odjeljak o Izvješću).

Jačati organizacijski i kadrovski

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je mr.sc. **Zlatko Mateša**. Najprije je pozitivnim ocijenio činjenicu što se HBOR, iako nije banka u formalno-pravnom smislu, ponaša kao banka, što je takvo njeno ukupno poslovanje te što prezentira izvješća po pravilima koja vrijede i za bankarski sustav. Značaj ove institucije još je veći u uvjetima visoke koncentracije i privatizacije bankarskog sustava - rekao je zastupnik.

Zastupnik je u ime svog kluba izrazio zadovoljstvo što su i Nadzorni odbor i Uprava banke prepoznali značaj HBOR-a kao čvorišta, institucije, financijskog sustava i kao veliku mogućnost da se kroz razne programe HBOR-a potiče razvoj gospodarstva. Po tvrdnji ovog kluba, bez HBOR-a hrvatski turizam ne bi postojao.

Oni podržavaju financiranje domaćeg natjecatelja pri projektu Zagrebačkog tramvaja (bez HBOR-a domaće tvrtke ne bi dobile ovaj posao vrijedan gotovo 120 milijuna eura).

Kao HBOR trebalo bi osposobiti i Hrvatsku garancijsku agenciju, rekao je **Zlatko Mateša**. Iz njegova izlaganja još izdvajamo ocjenu kako HBOR treba jačati organizacijski i kadrovski, da se ne ide na stvaranje nekih novih institucija kad je već ovdje dokazana infrastruktura, sa čvrstom jezgrom sposobnih ljudi.

Tonči Tadić podržao je Izvješća u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**, posebno ukazavši na prošlogodišnju dobit HBOR-a, na to da posluje učinkovito i transparentno, što mu je donijelo vrlo visok kreditni rejting, bolji od kreditnog rejtinga Hrvatske.

Zastupnik je posebno pozdravio što ta institucija kontinuirano potiče turizam, uz upit Kovačevu da pojasni što je s ovogodišnjom pripremom sezone. HSP veću aktivnost očekuje u obnovi hotela jer upravo tu, nerijetko, Slovenci sa svojim tvrtkama i kreditima plasiranim preko slovenske banke ulaze u poslove obnove hrvatskih hotela i njihovu modernizaciju. A Hrvatska je malo, ili ništa, investirala u povećanje razine usluge u hrvatskom turizmu. Upravo tu, kako reče, može uskočiti HBOR.

Predstavnik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a još je: rekao da je HBOR najiskusniji u poslovima kreditiranja obrta, dok bi se Ministarstvo obrta umjesto tim poslom trebalo pozabaviti stvaranjem povoljnijeg poslovnog okruženja za obrt malog i srednjeg poduzetništva; podsjetio na tvrdnje HSP-a kako je s obzirom na postojanje HBOR-a nema smisla osnivati fondove za razvoj jer to samo zamagljuje sliku i otežava posao HBOR-u koji se tu pokazao najučinkovitijom ustanovom; ustvrdio da očekuju povećani angažman HBOR-a kad je riječ o uvjetima (ne koncentrirati se toliko na smanjenje kamata) dobivanja kredita za male poduzetnike, obiteljska gospodarstva, napose na područjima posebne državne skrbi; pohvalio što je dio HBOR-ovih kredita okrenut ulaganju u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša.

Preispitati strukturu troškova

U ime **Kluba zastupnika SDP-a**, **Branislav Tušek** najprije se osvrnuo na nedostatke Izvješća, a zatim i na pozitivne trendove.

Ponajprije je upozorio da bi trebalo preispitati strukturu troškova s obzirom na povećane troškove osoblja, kao i 2000. godine, te rast troškova administracije (za 30 posto) u odnosu

na 2000. i 1999. godinu. S tim u svezi je i upit - što se krije pod "ostalim troškovima" u stavci "ostali rashodi" u iznosu 1,114 milijuna kuna.

Drugo je upozorenje da nema preciznijih informacija o tome: koliko je usmjereno sredstava u hrvatske regije (da se vidi koliko se i na koji način pomaže ravnomjerniji razvitak); kojim je regijama data najveća potpora; koliko je odobreno za razvoj gospodarskih djelatnosti odnosno koja je njihova struktura, a koliko - programu organizirane obnove i njenu kreditiranju ili, pak, koliko je usmjereno u poticanje izvoza (kojim se gospodarskim subjektima daje prednost); što se zbiva na planu razvitka infrastrukture i usmjeravanja sredstava u infrastrukturu i financiranje infrastrukturnih projekata u općinama i gradovima (što je izuzetno važno za lokalnu samoupravu).

Trebalo bi odgovoriti i kakvo je stanje na planu poticanja malog i srednjeg poduzetništva (koji su problemi u direktnom kreditiranju), rekao je zastupnik.

Iz pohvala ovog kluba na račun Izvješća izdajamo: ukazivanje na značajan iskorak u usmjeravanju sredstava prema poticanju malog i srednjeg poduzetništva (zahvaljujući sveukupnoj politici Vlade u nešto manje od dvije godine zaposleno je novih 27 tisuća ljudi kod obrtnika); ocijenjeno da su posebice dobri trendovi kad je riječ o financiranju lokalnih programa ili infrastrukturnih projekata - u Slavoniji i Baranju. Pozitivno je ocijenjeno i financiranje područja posebne državne skrbi, a i usmjeravanje sredstava u turizam, brodogradnju, razvitak otoka, poljoprivrede, izvoza.

Reprogramirati kreditne obveze obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima

Drago Krpina (HDZ) pridružio se ocjenama kolega kako je osnivanje HBOR-a bilo potpuno opravdano te da je on opravdao svoje postojanje. Ta će institucija, dometnuo je, sve više

dobivati na značaju u uvjetima kad su stranci postali vlasnici goleme većine bankarskog sustava i kada on više ne može biti na raspolaganju gospodarskoj politici Hrvatske u mjeri u kojoj bi bilo poželjno da bude u vodenju makroekonomske politike u cjelini.

Nakon pohvala respektabilnoj svoti kojom je HBOR raspolagao u 2001. godini (5,3 milijarde kuna), zastupnik je rekao da se nameće ozbiljno pitanje - koji su učinci 2,6 milijardi kuna kredita u smislu otvaranja novih radnih mjesta (nezaposlenost je, naime, rasla, a još bi i više da ta sredstva to nisu kočila). Po ocjeni zastupnika, razlozi tome vjerojatno su u korisnicima - pitanje je u kojoj su mjeri svrhovito i učinkovito raspolagali sredstvima.

Drago Krpina je, nadalje: upozorio da su unatoč kreditiranju izvoza trendovi i dalje negativni; upozorio što iz aktivnosti HBOR-a pomalo iščezava poljoprivreda; ustvrdio da bi bilo svrhovitije da su sredstva namijenjena osnivanju fonda za regionalni razvoj i fonda za zapošljavanje usmjerena prema HBOR-u, koji već ima kadrovsku strukturu, iskustvo; upitao tko je korisnik kredita za program organizirane obnove (nije dobra praksa ako je država - Ministarstvo obnove, javnih radova i graditeljstva); ustvrdio da postoje jednako ozbiljno, ako ne i veći, razlozi za reprogram kreditnih obveza obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (inače će propasti).

U ime HBOR-a

Komentirajući primjedbe iz rasprave, predsjednik Uprave HBOR-a **Anton Kovačev** je rekao:

(Tadiću) da je ove godine otvorena kreditna linija izravnog kreditiranja turizma, ali da sredstva nisu korištena u velikoj mjeri, kao prethodnih godina, i to prvenstveno stoga što je već dosta toga stavljeno u funkciju (ne samo zapušteni kapaciteti već i oni na kojima je bilo ratnih šteta). Što se tiče slovenskog kreditiranja, sve što nude Slovenci nudimo i mi na isti način, s

tim da je kamatna stopa za izvoznike povoljnija (5,5 posto godišnje).

- (Tušek) da je točno kako su troškovi osoblja veći nego lani. HBOR se trudio da sredstva ne budu prevelika, ali stimulativna, ali unatoč tome devet djelatnika je otišlo zbog povoljnijih ponuda u drugim bankama. Ukupni troškovi poslovanja HBOR-a su, inače, 2 posto niži nego 2000. godine. Podaci o usmjeravanju sredstava po regijama mogu se dati u sljedećem izvješću. Sada su plasmani većinom u županijama koje su na područjima posebne državne skrbi. Veći udio imaju primorske županije zbog velikog plasmana u turizam i brodogradnju. Što se tiče infrastrukture, u 2001. je donesen poseban Program financijskog restrukturiranja jedinica lokalne uprave i samouprave.

- (Krpini) da je zahvaljujući programima poticanja obrtništva, malog poduzetništva, odobreno oko 24.600 novih radnih mjesta te da je teško reći koliko bi ih bilo ugašeno da HBOR-ove kreditne linije nisu pomogle da se neka trgovačka društva, prvenstveno industrijska, održe. Nema posebnih programa za poljoprivrednike, prema njima se ide kroz opće programe odnosno plasmane potpore malom i srednjem poduzetništvu, ali će se razmotriti mogućnost donošenja odluke o reprogramu za sva poljoprivredna obiteljska gospodarstva. Što se tiče fondova, Kovačev je izrazio nadu da preklapanja neće biti te izvijestio zastupnika kako su fondovi poslali HBOR-u svoj prijedlog svog programa rada. HBOR će nastojati da fondovi daju poticajna sredstva, posebno za područja od posebne državne skrbi te za otoke i raseljena područja i bespovratna, napose na područjima od posebne državne skrbi.

Hrvatski sabor jednoglasno je prihvatio Godišnje financijsko izvješće HBOR-a za obnovu i razvitak. Na prijedlog Drage Krpine HBOR je zadužen (110 glasova "za", 2 "protiv" i 3 "suzdržano") da u roku tri mjeseca izradi Plan reprograma kreditnih obveza obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

J.R.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU AGENCIJE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

Agencija učinkovita i korisna

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio Izvješće Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Izvješće se sastoji od uvodnog razmatranja koje govori općenito o tržišnom natjecanju u Hrvatskoj, od pregleda i analize rada Agencije tijekom 2001. godine te informacija o radu Savjeta za zaštitu tržišnog natjecanja, o aktivnom promicanju prava i politike konkurencije, o odborima za suradnju, sudjelovanja stručnjaka Agencije u koordinacijama i radnim skupinama i međunarodnoj suradnji Agencije.

O IZVJEŠĆU

U prikazu Izvješća poslužili smo se uvodnim izlaganjem ravnatelja Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja **Hrvoja Momčinovića**.

Tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja u čiji djelokrug spadaju ocjene sporazuma između poduzetnika, sprječavanje i otklanjanje zloraba vladajućeg ili monopolističkog položaja i kontrola koncentracije poduzeća. Agencija je u proteklom razdoblju raspolagala s 4 milijuna 944 tisuće kuna, a upravne pristojbe koje je prihodovala svojim poslovanjem Proračunu su za 183 tisuće kuna više. Ukupno je bilo 364 predmeta, a u izvještajnom razdoblju riješeno ih je 289 odnosno 83 posto, što je vrlo visok postotak učinkovitosti. Po zahtjevu gospodarstvenika pokrenuto je 149 postupaka, dok je ostatak pokrenut po službenoj dužnosti. Napomenuto je kako je u proteklih pet godina pred Upravnim sudom pokrenuto 39 upravnih sporova, a Upravni sud je donio presudu u 17 predmeta. Agencija se također bavila vrlo važnim poslom kao što je izrada Nacrta prijedloga novog zakona o zaštiti konkurencije. Kao jedna od značajki rada Agencije istaknuto je i sudjelovanje u tom radu Savjeta za zaštitu tržišnog natjecanja. Članovi tog savjeta su ugledni znanstvenici i praktičari koji se bave pravom tržišnog natjecanja. Agencija

nastoji aktivno promicati prava i politiku konkurencije, na način da provodi edukaciju gospodarstvenika izdavanjem vlastitog službenog

Agencija se mora izdašno financirati jer u protivnom je ona samo privid borbe protiv monopola.

glasnika. Stručnjaci Agencije sudjeluju u koordinacijama i radnim skupinama, a vrlo je značajan dio aktivnosti posvećen poslovima iz djelokuga međunarodne suradnje.

RADNA TIJELA

Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložili su Hrvatskom saboru da prihvati Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja.

RASPRAVA

Uvodno je, kako smo već napomenuli, govorio ravnatelja Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja **Hrvoja Momčinović**, iznijevši glavne karakteristike rada Agencije u proteklom razdoblju. Potom su govorili predstavnici klubova zastupnika.

Tržište i slobodno tržišno natjecanje osnova su gospodarstva svake moderno uređene države, rekao je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Tonči Žuvela (SDP)**. Zamjerio je što u ovom Izvješću nema dijela koji bi govorio o financijskom poslovanju Agencije. Dalje je naglasio kako važnim drži suradnju Agencije s drugim subjektima RH koji imaju odgovornost za zaštitu tržišnog natjecanja. Ta suradnja je poželjna i njena kvaliteta nas svakako može zadovoljiti, zaključio je zastupnik. Zanimljivim je nazvao podatak da je od ukupnog broja predmeta riješeno njih 81,22 posto što, kaže, ukazuje na ažurnost i efikasnost

Agencije. Međutim, osvrnuo se na podatak da je u 2001. godini 149 postupaka pokrenuto na zahtjev, a samo po službenoj dužnosti 38, te pita je li Izvještaj zaista potvrda efikasnosti i kvalitetnog djelovanja Agencije? Naglasio je da Klub zastupnika SDP-a posebno zabrinjava to što su izrečene samo četiri kazne od svih riješenih slučajeva, a u 30 slučajeva došlo je do zastare. Mišljenja je da Agencija mora biti nezavisni arbitar i pravi autoritet u svom krugu djelovanja. Napomenuo je kako je za zaključiti da se bilježi pad broja otvorenih predmeta i postupaka pred Agencijom, da se bilježi porast broja pokrenutih postupaka po službenoj dužnosti, da se povećava broj izdanih mišljenja na zakone i druge odluke, da Agencija zadržava visoku stručnost i ažurnost u radu, da surađuje sa srodnim institucijama i tijelima te da vodi intenzivnu međunarodnu suradnju. Drži dalje da bi Agencija trebala pobliže objasniti kako se troši njen proračun. Na kraju je samo dodao da će Klub zastupnika SDP-a podržati ovaj Izvještaj.

Ova Agencija svakako mora postojati

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** je rekao kako Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja ima temeljnu ulogu borbe protiv monopolnog položaja na tržištu. Smatra da takva agencija svakako mora postojati da bi tržište imalo svoju ulogu u jednoj državi. Nevjerojatnim je nazvao podatak da je Agencija i nakon sedam godina djelovanja ovako slabo financirana, a slijedom toga i slabo ekipirana. Konstatirao je kako se svakako treba izdašno financirati, jer u protivnom ona ne treba i daje samo privid borbe protiv monopola u Hrvatskoj. Osvrnuo se tu na slučaj Billa Gatesa i njegovog Microsofta koji je završio na Vrhovnom sudu SAD-a zbog mogućeg monopola te rekao da nam upravo takva agencija treba. Ukazao je tada na neke evi-

dentne primjere monopola u Hrvatskoj kao što je kupovina HT-a od Deutsche Telekom, širenje shopping centara po Hrvatskoj, stanje u tiskovnim medijima glede Europa press holdinga te koncentracija na bankovnom tržištu. Ako se takvo stanje nastavi Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja doista nema smisla postojati, drži zastupnik. Smatra da je potrebno konačno pristupiti izmjeni zakonske regulative na tom polju naglasivši da ako to nije Vlada sposobna, izradit će im HSP.

Dario Vukić (HDZ) je u ime Kluba zastupnika HDZ-a iskazao stav kako se iz Izvješća vidi da je, unatoč tome što je Agencija politički neovisna i odgovara Hrvatskom saboru, ovisna od Vlade i to u dijelu kada se radi o financiranju iz državnog proračuna. Posebno ga zabrinjava pad broja zaposlenih, budući da je broj zaposlenih jedan od limitirajućih faktora koji

proizlaze iz proračunskih sredstava. Konstatirao je da su odstupanja prošlih godina glede načina pokretanja postupka golema te zamolio komentar oko najveće efikasnosti rada Agencije u 1999. godini. Ukazao je i na veći broj sjednica Agencije što, kaže, ukazuje na to da Savjet radi efikasnije što je vrlo sramežljivo, smatra napomenuto u Izvješću. Mišljenja je dalje kako su članovi Savjeta, s obzirom na to da su izuzetno visoki stručnjaci premalo plaćeni za svoj rad budući da dobiju 250 EUR-a na dan. Iskazao je potom stav da bi mišljenje Agencije za zaštitu tržišnog poslovanja trebalo biti mnogo češće upućeno prilikom donošenja mnogih zakona. U prilog efikasnosti rada Agencije naveo je i podatak da se Agencija susrela od osnivanja s 1.400 predmeta. Dodao je da ga buni podatak kako je Agencija podnijela 36 zahtjeva za pokretanje prekršajnih

postupaka protiv poduzetnika te pita moraju li sve fizičke i pravne osobe na koje se odnosi izdano mišljenje Agencije poštovati tu preporuku.

Osvrnuo se tada na odnos pridruženja Hrvatske Europskoj uniji i zaštiti potrošača te također pitao gdje je prava mjera na zaštiti hrvatskog potrošača ali i građanina i tko će o njima voditi računa, jer, smatra, kako smo mnogo godina prije nego što uopće možemo biti zemlja kandidat za članstvo u Europskoj uniji započeli ubijati svoje gospodarstvo time što prihvaćamo sve što nam ta Europska unije nameće.

Time je rasprava zaključena i zastupnici su prešli na glasovanje.

Hrvatski sabor je jednoglasno donio zaključak kojim prihvaća Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja.

M.S.

NAKNADNO GLASOVANJE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVIMA PROGNIKA I IZBJEGLICA

Refundirat će se troškovi po pravomoćnim presudama

Hrvatski sabor odbio je, u skladu s razlozima navedenim u mišljenju Vlade RH, Konačni prijedlog zakona o pravima prognanika i izbjeglica što

Odbijen Konačni prijedlog Klub zastupnika HDZ-a, a prihvaćen s tim u svezi korigirani prijedlog zaključaka klubova zastupnika.

ga je podnio Klub zastupnika HDZ-a. Njime je, podsjetimo, zatražena obustava parničnih postupaka u tijeku, prekidanje izvršnih u tijeku po parnicama i pravomoćnim sudskim odlukama, prekidanje ovršnih te da

Vlada refundira troškove naknade prognanicima i izbjeglicama za korištenje tuđeg vlasništva. O tome se raspravljalo na 21. sjednici. Raspravu o tome prikazali smo u broju 332 našeg lista od 16. svibnja 2002. godine na str. 49 pod naslovom "Pravo vlasnika i potrebe izbjeglica".

Na istu temu se ipak raspravljalo jer je pet klubova zastupnika podnijelo prijedlog zaključaka s tim u svezi. Parlament je, u skladu s mišljenjem Vlade, zaključio da prognanici i izbjeglice trebaju biti oslobođeni plaćanja najamnine za korištenje nekretnine u vlasništvu trećih osoba ako ispunjavaju jedan od četiri uvjeta: da su u statusu prognanika i izbjeglica sukladno Zakonu o statusu prognanika i izbjeglica; da

su predmetnu nekretninu (kuću ili stan) koristili na temelju akata mjerodavnog tijela (vojne komisije, civilne stambene komisije ili drugoga odgovarajućeg tijela); da su je koristili u svrhu smještaja svoje obitelji; da im u razdoblju njena korištenja nije bio osiguran drugi nužni smještaj, sukladno Zakonu o statusu prognanika i izbjeglica.

Vlada je dobila obvezu da se refundira iznos troškova po donesenim pravomoćnim presudama prognanicima i izbjeglicama o plaćanju najamnine.

Prijedlog zaključaka klubova

Klubovi zastupnika: SDP-a; nezavisnih liberala; HSS-a; HNS-a,

PGS-a i SBHS-a i LS-a predložili su Hrvatskom saboru ponajprije da zatraži da sva tijela državne vlasti dosljedno provode Zakon o statusu prognanika i izbjeglica, sukladno vjerodostojnom tumačenju članka 14. Zakona o statusu prognanika i izbjeglica. Od parlamenta je, nadalje, zatraženo da se suglasi da, po donesenim pravomoćnim presudama kojima je presuđeno prognanicima i izbjeglicama plaćanje najamnine po tužbama vlasnika u čijim su kućama i stanovima bili smješteni, Vlada refundira iznos troškova i najamnine. Uvjeti su: da je riječ o osobama u statusu prognanika i izbjeglica sukladno Zakonu o statusu prognanika i izbjeglica; da su predmetnu nekretninu (kuću ili stan koristili na temelju akta mjerodavnog tijela (vojne komisije, civilne stambene komisije ili drugoga odgovarajućeg tijela); da su nekretninu koristili u svrhu smještaja svoje obitelji te da im u razdoblju korištenja nekretnine nije bio osiguran drugi nužni smještaj, sukladno Zakonu.

Prijedlog Vlade RH

U mišljenju Vlade o Prijedlogu zaključaka klubova, uz već uvedno spomenuto, stoji da bi predloženo osiguranje nadoknade troškova najamnine prognanicima i izbjeglicama bilo u skladu s Vjerodostojnim tumačenjem članka 14. Zakona o statusu prognanika i izbjeglica kojeg je dao Hrvatski sabor. Prema tom tumačenju, u slučajevima kad se radi o korištenju kuće ili stana u vlasništvu treće osobe od strane prognanika i izbjeglica primjenjuju se pravila o vlasničkim odnosima pa se prognanici i izbjeglice smatraju poštenim, zakonitim i istinitim posjednicima te zato nisu bili dužni davati naknadu za korištenje predmetnih nekretnina (kuće ili stana) ili uporabu stvari u vlasništvu treće osobe i jer su isti bili korisnici na temelju valjane pravne osnove.

U tu svrhu, također, Vlada će putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave od nadležnih sudova prikupiti podatke o broju do sada donesenih pravomoćnih presuda kojima je presuđeno prognanicima i izbjeglicama plaćanje najamnine po tužbama vlasnika u čijim su kućama i stanovima bili smješteni te podatke o utvrđenim iznosima najamnine i kamata.

Po utvrđivanju točnog iznosa troškova i najamnine, Vlada RH će donijeti odluku o plaćanju odnosno refundaciji tog iznosa prognanicima, na teret sredstava Državnog proračuna RH - stoji na kraju Izvješća Vlade.

RASPRAVA

Konačni prijedlog HDZ-a odbijen je, većinom glasova (57 "za", 18 "protiv" i 20 "suzdržano"). Za riječ se javio samo **Vladimir Šeks (HDZ)**, koji je zatražio da se raspravi o prijedlogu zaključaka klubova, što je i učinjeno.

Platiti, a ne refundirati

Zastupnik je podsjetio na smisao prijedloga što ga je podnio Klub zastupnika HDZ-a. Zahtijevalo se da se obustave parnični postupci koji su u tijeku, izvršni postupci u tijeku po parnicama i po pravomoćnim odlukama sudova, a kojima se prognanici

Vlada dobila obvezu da refundira iznose troškova po donesenim pravomoćnim presudama o plaćanju najamnine pod uvjetom da su prognanici i izbjeglice nekretninu koristili na temelju akta mjerodavnog organa, da su je koristili za smještaj svoje obitelji te da im u tom razdoblju nije bio osiguran drugi nužni smještaj.

nicima presuđivalo da plaćaju naknade za korištenje nekretnina i pokretnina po različitim pravnim osnovama. Unatoč Vjerodostojnom tumačenju Hrvatskog sabora, prema kojem je sudbena vlast imala Zakon interpretirati tako da su prognanici koji se na temelju zakonitih rješenja u posjedu i korištenju tuđe imovine imaju smatrati poštenim i savjesnim posjednicima, prognanici su ipak bili presuđivani da plaćaju naknade.

Zastupnik je izrazio žaljenje što je odbijen Prijedlog zakona jer se to moglo riješiti prekidanjem postupaka, s tim da se uredbom Vlade donese precizna odluka o refundaciji troškova, pri čemu se ne bi vodili parnični postupci i ovrha.

Usvajanje prijedloga klubova značilo bi, upozorio je obvezivanje Vlade da - ako se steknu četiri navedena uvjeta - refundira iznose troškova i najamnina. Praktična situacija je, međutim, takva da postoji niz pravomoćnih i izvršnih presuda i izvršenja u tijeku. Neki prognanici moraju platiti visoke iznose - neki primjerice i oko 200 tisuća kuna, o čemu je bio i prilog na HTV-u, napomenuo je.

Usvoji li se predloženo od klubova išlo bi se u ovrhu od skromnih mirovina ili primanja prognanika, a tek daleko u budućnosti oni bi mogli zahtijevati da im Vlada refundira troškove. To će rezultirati vrlo napetim, eksplozivnim i teškim situacijama jedne vrlo osjetljive populacije koja je bez svoje odgovornosti i krivnje dovedena u situaciju da dobiva rješenja od vojnih komisija, civilnih stambenih komisija izvršnih vijeća ili općina i gradova, upozorio je zastupnik.

Vladimir Šeks je ukazao na ozbiljno upozorenje Zajednice prognanika Hrvatske da ovaj problem može eskalirati do razmjera koji mogu završiti tragičnim posljedicama.

Iz tog razloga Klub zastupnika bit će suzdržan, a neće biti protiv zato što prijedlog vladajuće petorke sadrži u sebi i dio zahtjeva koje, u materijalnom smislu, sadržava i prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a.

Ispravljajući Vladimira Šeksa, mr.sc. **Pavle Kalinić (SDP)** upozorio ga je da ne specificira broj zastupnika Koalicije s obzirom da je to u ovom trenutku teško utvrditi.

U ime **Kluba zastupnika HSLs-a** izlagao je **Željko Glavan**. I on je upozorio da prijedlog zaključaka nije podnijela petorka već nekoliko stranaka. Upozorio je zatim da se obično akti na glasovanje stavljaju onim redom kojim su pristigli i apelirao da se najprije glasuje o prijedlogu zaključaka HSLs-a, koji je - podsjetio je - uputio zaključke još 13. lipnja pa povukao. Bitna je razlika što je u njihovu zaključku predložen rok od trideset dana u kojem bi Vlada trebala obaviti usklađivanje. Bitno je to zato što će već ovaj mjesec biti prva ovrha, odnosno skidanje dijela mirovine kao posljedica sudske odluke.

Zašto bi sudovi sad uvažavali Vjerodostojno tumačenje?

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**, mr.sc. **Miroslav Rožić**

je iznio kronologiju problema. Podsjetio je da je 15. prosinca 1998. glatko odbijen Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o statusu prognanika i izbjeglica što ga je podnio ovaj klub. Bio je, napomenuo je, praktički isti onome što ga je podnio Klub zastupnika HDZ-a. Hrvatski sabor je 12. ožujka 1999. dao Vjerodostojno tumačenje, u skladu sa stavom radnog tijela koje je prosudilo da se dvojbena pitanja mogu riješiti vjerodostojnim tumačenjem, a ne izmjenom Zakona.

Sudove, međutim, nije zanimalo tumačenje da kao poštenu zakoniti i istiniti posjednici tuđe stvari u smislu članka 166. stavka 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima nisu dužni dati naknadu za korištenje odnosno uporabu stvari u vlasništvu treće osobe te da su tužbeni zahtjevi za plaćanje najamnine protivni toj odredbi. Presuđivali su, naime, da se najamnine moraju plaćati.

Na tragu tog vjerodostojnog tumačenja i klubovi predlažu sličan zaključak kojim se zahtijeva da sva tijela državne vlasti dosljedno provode Vjerodostojno tumačenje, ali nameće se upit - rekao je zastupnik - zašto bi to sudovi sada uvažili. Klub zastupnika HSP-HKDU procjenjuje da

predloženo ne bi izazvalo nikakve stvarne pravne posljedice.

Klub smatra da treba predvidjeti kako Vlada plaća a ne refundira troškove, jer golema većina onih koji

Ako se ubuduće ne bude primjenjivalo odnosno poštovalo Vjerodostojno tumačenje, tada presude neće biti na teret prognanika i izbjeglica, već na teret Državnog proračuna.

to moraju platiti nemaju niti za život, a kamoli za naknadu.

Klubovi prihvaćaju promjenu u tekstu Prijedloga zaključaka

Potpredsjednik Hrvatskog sabora, mr.sc. **Mato Arlović**, rekao je da su u pravu kolege koji se pozivaju na Vjerodostojno tumačenje te izvijestio zastupnike kako predlagatelji zaključaka (klubovi) prihvaćaju promjenu u tekstu 2. točke tako da glasi: Hrvatski sabor "obvezuje" Vladu RH (umjesto "suglasan je"), da po donesenim pravomoćnim presudama, kojima je presuđeno prognanicima i izbjeglicama plaćanje najamnine po tužbama vlasnika u čijim su kućama i

stanovima bili smješteni, refundira iznos troškova i najamnina (pod odgovarajućim uvjetima).

Mr. Arlović je objasnio da se ne može naznačiti da se "plaća i refundira" iz prostog razloga što postoje pravomoćne presude. Ako se, pak, ubuduće primjenjuje odnosno poštuje Vjerodostojno tumačenje tada takve presude neće biti na teret prognanika i izbjeglica nego će se tražiti naknada iz Državnog proračuna (kao što je trebalo raditi i dosad).

Potpredsjednik Hrvatskog sabora predložio je da se zaključci donesu konsenzusom jer je to, naglasio je, u interesu prognanika i izbjeglica.

S obzirom na to da je utvrđena obveza Vlade da refundira troškove, Klub zastupnika HDZ-a će glasovati za prijedlog zaključaka - izvijestio je zastupnik **Vladimir Šeks**.

Podsjetimo, od prisutnih zastupnika za odbijanje Konačnog prijedloga bilo je 57, 18 je bilo "protiv", a 20 "suzdržano". Predloženi zaključci klubova izglasani su većinom glasova - 86 zastupnika bilo je "za", a 2 "suzdržano".

J.R.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CESTOGRADNJA

Izgradnja autoceste Zagreb-Split

Na zastupničko pitanje dr.sc. **Ivice Kostovića (HDZ)** u vezi s **izgradnjom autoceste Zagreb-Split kroz dolinu Gacke odgovorilo je Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo.**

"Postupak procjene utjecaja na okoliš za zahvata Autocesta Zagreb-Bosiljevo-Sv. Rok.-Split, proveden je u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša ("NN" brojevi 82/94. i 128/99.) i

Pravilnikom o procjeni utjecaja na okoliš ("NN" broj 59/00.), a temeljem Studija o utjecaju na okoliš (SUO) izrađenih za pojedine dionice. SUO ocjenjuje Stalna komisija za ocjenu studija o utjecaju na okoliš magistralnih cesta i autocesta s pratećim objektima u Republici Hrvatskoj.

Prve varijante dionice Žuta Lokva-Otočac Komisija je dobila na ocjenu krajem 1999. godine. Tijekom ocjene tih varijanti Komisija nije smatrala prihvatljivim neke dijelove dionica autoceste (blizina izvora Gacke kod Sica, arheološko nalazište Japoda kod

Prozora) te zatražila da se razrade i neke druge varijante koje trasu autoceste vode preko Žute Lokve, a koje varijante su bile predložene u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Početkom 2001. g. Komisija je dobila na ocjenu dvije varijante "A" i "B" autoceste u tim koridorima koje su bile predložene i tadašnjim prijedlogom Prostornog plana Ličko-senjske županije. U međuvremenu Ličko-senjska županija je u prijedlog županijskog plana uvrstila i treći koridor (Varijanta "E") inzistirajući

na njemu kao jedino prihvatljivom rješenju.

Komisija je 8. studenog 2001. g. dovršila svoj rad, ocijenivši da je za prolaz trase dionicom tunel Mala Kapela-Žuta Lokva-Otočac s motrišta zaštite okoliša najprihvatljivije rješenje Varijanta "E", dionice III B0 u kombinaciji s Varijantom 2 dionice III A3.

Komisija je, nadalje, ocijenila da su i varijante "A" i "B", makar nepovoljnije, također prihvatljive za okoliš uz provedbu odgovarajućih mjera zaštite okoliša.

Investitor (Hrvatske autoceste) podnio je zahtjev za lokacijsku dozvolu za modificiranu varijantu "B". Odstupanja koridora trase od onog razmatranog Studijom o utjecaju na okoliš investitor je obradio Elaboratom zaštite okoliša kao sastavnim dijelom Stručne podloge za ishodenje lokacijske dozvole. Elaborat zaštite okoliša Autocesta Zagreb-Bosiljevo-Sv. Rok-Split, dionica: Žuta Lokva-Otočac izradio je u prosincu 2001. godine IGH d.d. Zagreb, J. Rakuše 1, kojem je Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja izdalo suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša. Elaborat je dostavljen kao dio Stručne podloge za ishodenje lokacijske dozvole građevine: Autocesta Zagreb-Bosiljevo-Sv. Rok-Split, dionica: Žuta Lokva-Otočac.

U svezi postupaka prema Zakonu o prostornom uređenju navodi se kako slijedi: Za autocestu Zagreb-Bosiljevo-SV. Rok-Split, dionicu Žuta Lokva-Otočac (modificirana varijanta "B") Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja izdalo je lokacijsku dozvolu. Navedena lokacijska dozvola je temeljem odredbe članka 34. Zakona o prostornom uređenju ("NN" brojevi 30/94, 68/98, 61/00 i 32/02) izdana sukladno dokumentima prostornog uređenja te posebnim zakonima i propisima donesenim na osnovi tih zakona. U postupku su bila uključena nadležna tijela državne uprave, odnosno pravne osobe s javnim ovlastima određene posebnim zakonima te jedinice regionalne i lokalne samouprave. Lokacijskom dozvolom je sukladno odredbi čl.36 Zakona o prostornom uređenju, između ostalog, kroz mjere zaštite okoliša i program praćenja stanja okoliša utvrđen način sprječavanja nepovoljnog utjecaja na okoliš.

Donošenje Prostornog plana Ličko-senjske županije je u tijeku.

Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja izdalo je suglasnost na Konačni prijedlog tog Plana, kojim je iz lokacijske dozvole preuzeta modificirana varijanta "B" predmetne dionice autoceste. Očekuje se da Županijska skupština Ličko-senjske županije uskoro donese ovaj plan" - stoji u odgovoru.

IZVOZ - UVOZ

Uvoz suhomesnatih proizvoda

Na zastupničko pitanje **Hrvoja Vojvode o zabrani uvoza suhomesnatih proizvoda**, odgovorilo je **Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva** u kojem se kaže da je kao resorno ministarstvo zakonom dužno štiti domaću proizvodnju i domaćeg proizvođača od neloyalne konkurencije i prekomjernog uvoza u RH proizvoda neprovjerene i upitne kakvoće, te voditi brigu o zaštiti zdravlja potrošača u odnosu na pojedine opasne zarazne i druge bolesti s kojima su Europa i svijet u posljednje vrijeme suočeni.

Stoga, bez obzira na članstvo u WTO-u, Republika Hrvatska kao potpisnica i SPS sporazuma WTO-a, ima pravo i obvezu pojačano provoditi kontrolu kakvoće i zdravstvene ispravnosti uvezenih proizvoda.

RH jedna je od rijetkih zemalja slobodnih od goveda spongiformne encefalopatije (bolesti "kravljeg ludila") te je u skladu sa svojim pozitivnim zakonskim propisima donijela Naredbu o zabrani uvoza goveda, govedeg mesa i proizvoda od mesa iz svih zemalja s pojavom spomenute bolesti.

Pošto smo redovitim laboratorijskim i inspekcijskim kontrolama u značajnom broju uvezenih uzoraka, utvrdili prisustvo mesa goveda (o čemu izvještavamo i sredstva javnog priopćavanja), unatoč istaknute deklaracije i certifikata zemlje izvoznice, kojim se potvrđuje da uvezeni proizvodi ne sadrže tkivo goveda, privremeno smo obustavili izdavanje rješenja o veterinarsko-sanitarnim uvjetima za suhomesnate proizvode podrijetlom iz pojedinih zemalja (Austrija, Italija, Slovenija).

Nakon što smo o utvrđenim nedostacima izvijestili nadležna tijela zemalja izvoznica iz kojih su neispravni proizvodi potjecali, u zakonskom smo roku izdali rješenja njihovim podnositeljima.

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva i nadalje će u suradnji s Ministarstvom zdravstva i Državnim inspektoratom nastaviti s pojačanom kontrolom svih prehrambenih proizvoda koji se uvoze u RH, osobito kada se za to steknu uvjeti i postavi opravdana sumnja na njihovu kakvoću i zdravstvenu ispravnost.

MEĐUDRŽAVNI UGOVORI

Novi Stand-by aranžman s MMF-om

Pitanje **Ante Belje (HDZ)** se odnosilo na **pripreme mogućeg novog Stand-by aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom**.

U odgovoru **Ministarstva financija** piše:

"Nakon odgovora koji je na samoj sjednici Hrvatskog sabora dao Damir Kuštrak, zamjenik ministra financija moguće je navesti slijedeće važne dodatne momente:

Ovaj dokument bit će razmatran na sjednici Izvršnog odbora MMF-a 5. kolovoza 2002. godine zajedno s nekoliko radnih materijala u svezi sa srednjoročnom projekcijom gospodarskog razvitka te fiskalnog i monetarnog područja. To će Misija MMF-a koristiti kao osnovu za pripreme mogućeg novog Stand-by aranžmana i razgovore u Zagrebu početkom listopada 2002. godine. Ovaj dokument s priložima bit će također dostupan jer će biti objavljen na internet stranici Hrvatske narodne banke odmah nakon sjednice Izvršnog odbora MMF-a.

U međuvremenu hrvatska strana pripremit će svoje potrebne materijale uključujući podatke o tekućim kretanjima i srednjoročnim projekcijama. Očekuje se da će razgovori s Misijom MMF-a koja će doći u Zagreb početkom listopada 2002. g. biti uspješni i da će doći do usuglašavanja novog Stand-by aranžmana s MMF-om.

Svi dokumenti u svezi s odnosom RH i MMF-a se objavljuju i dostupni su na internet stranici HNB-a. O daljem tijeku priprema i rezultatima pregovora s Misijom MMF-a o mogućem novom Stand-by aranžmanu Vlada će na vrijeme obavijestiti i konzultirati se s Hrvatskim saborom, prije svega putem nadležnih odbora".

PRAVOSUĐE

Izbor kandidata za upravitelja kaznionice

Na postavljeno pitanje zastupnice **Marije Bajt (HDZ)** upućeno u "Aktualnom prijepodnevu" zamjeniku ministricе pravosuda, uprave i lokalne samouprave mr.sc. Miljenku Kovaču o izboru kandidata za upravitelja kaznionice, **Ministarstvo pravosuda, uprave i lokalne samouprave** dalo je dopunski pismeni odgovor.

"Iako obrazlažući svoje pitanje ne navodite imena osoba o kojima govorite, razvidno je da gospodu Ranku Farkaš, koja je izabrana na položaj upraviteljice Kaznionice u Požegi temeljem objavljenog natječaja, uspoređujete s gospodinom mr.sc. Mariom Včelikom koji je poslove upravitelja Kaznionice u Požegi obavljao do 19. veljače 2002. godine, kada je s tog položaja razriješen, te je s istim datumom udaljen iz službe do okončanja stegovnog postupka.

Pri donošenju odluke o izboru kandidata na položaje upravitelja kaznionica i zatvor, pa tako i na položaj upravitelja Kaznionice u Požegi, bilo je potrebno voditi računa o činjenici ispunjava li određeni kandidat uvjete naveden u natječaju, ali i o tipu kaznionice, odnosno zatvora o kojem se u svakom pojedinom slučaju radi, dakle o velikom broju najrazličitijih čimbenika relevantnih za izvršavanje kazne zatvora što i jest osnovna svrha postojanja i rada kaznionica i zatvora.

U postupku razmatranja pristiglih ponuda na natječaj utvrđeno je kako je kandidat Mario Včelik priložio potvrdu kojom dokazuje status hrvatskog branitelja u Domovinskom ratu. S druge strane osobe sa statusom hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, da bi ostvarile pravo na prednost po osnovi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji temeljem odredbe članka 38. navedenog Zakona moraju biti nezaposlene.

Budući da je Mario Včelik još uvijek državni službenik Kaznionice u Požegi, iako je razriješen s položaja upravitelja Kaznionice, te je istodobno privremeno udaljen iz službe do okončanja stegovnog postupka, to znači da nije nezaposlen, pa niti ne

ostvaruje prava na koja se poziva temeljem navedenog Zakona.

Osim toga, u Kaznionici u Požegi izvršava se kazna zatvora prema punoljetnim muškim i ženskim osobama, kao i kazna maloljetničkog zatvora prema maloljetnim osuđenima i osuđenicama. Kazna zatvora se i prema punoljetnim muškim i ženskim osobama, kao i prema maloljetnicima izvršava i u zatvorenim i u poluotvorenim uvjetima, što zahtijeva visoki stupanj stručnosti, iskustva i predanosti poslu u kojem prevladavaju socijalni elementi i elementi osobnosti zatvorenika.

M.M.

PRIVATIZACIJA

Procjena građevinskog zemljišta

Zastupnik dr.sc. **Petar Turčinović (IDS)** zatražio je da se razjasni status neprocijenjenog građevinskog zemljišta u turističkim naseljima. Budući da je i zastupnik **Damir Kajin (IDS)** uputio istovjetno pitanje, **Ministarstvo gospodarstva** uputilo je istovjetan odgovor obojici zastupnika.

"Temeljem zaključka sa sastanka Ministarstva turizma od 12. 05. 1992. godine održanog na temu utvrđivanja statusa i procjene vrijednosti građevinskog zemljišta u pretvorbi turističkih poduzeća, a koji su se temeljili na osnovnim načelima politike koncesije u turizmu Hrvatske, kao dijela cjelovite strategije razvoja pretvorbe i privatizacije turističkog sektora, veliki broj turističkih poduzeća prilikom pretvorbe u procjenu nije uključio građevinsko zemljište u turističkim naseljima i auto - kampovima.

Prema nepotpunim podacima Sektora za gospodarenje HFP u auto - kampovima i turističkim naseljima ostalo je neprocijenjeno oko 18.410.187 m², zemljište kod dvadesetak turističkih društava za koje je prema dostupnim podacima uvidom u elaborat navedeno utvrđeno.

U skladu s osnovnim načelima politike koncesije u turizmu, utvrđena je obveza Vlade Republike Hrvatske i resornog ministarstva, izmijeniti odnosno dograditi zakonsku regulativu, a u cilju provođenja navedenih zaključaka. Do danas pozitivnim zakonskim propisima nije posebno regulirano postupanje HFP glede navedenih nekretnina. Stoga se

HFP prema navedenom zemljištu odnosi kao i prema svakoj drugoj neprocijenjenoj imovini u postupku pretvorbe, primjenjujući odredbe čl. 47. Zakona o privatizaciji koja glasi: "Dionice, udjeli, stvari i prava koji nisu procijenjeni u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe ne temelju Zakona o pretvorbi, prenose se Fondu, ako ne postoje razlozi za obnovu postupka, odnosno ako prijenos ne utječe na postojeću tehnološku cjelinu".

Kod HFP su u tijeku obnove postupka za 23 društva. Kako ne postoje utvrđeni rokovi, a odredbe Zakona o privatizaciji ne utvrđuju obvezu uprave turističkih društava da dostave potrebnu dokumentaciju, većina tih postupaka je još uvijek u tijeku.

Fond nema saznanja na kojem neprocijenjenom zemljištu je izvršen upis prava vlasništva dok takve podatke ne dobije od drugih tijela državne uprave ili fizičkih ili pravnih osoba. Kada sazna za takve upise Fond pokreće postupak radi utvrđenja vlasništva ili donosi rješenje o prijenosu sukladno čl. 47. Zakona o privatizaciji. Sudovi za sada različito postupaju u postupcima koji su u tijeku.

Općinski sud u Bujama u postupku upisa vlasništva u zemljišne knjige upisuje vlasništvo na neprocijenjenim nekretninama, ako utvrdi da nekretnina sa procijenjenom nekretninom čine jedinstvo ili tehnološku cjelinu bez obzira da li je zemljište procijenjeno ili ne u postupku pretvorbe.

U tijeku 2001. godine prišlo se izradi novoga Prijedloga Zakona o privatizaciji koji je odredbama članaka 26, 27, 28. i 29. pokušao otkloniti navedene nedorečenosti važećeg čl. 47. Zakona o privatizaciji. No, predloženi zakonski tekst je povučen iz procedure. I dalje su nerazriješene nedoumice, kao što je pitanje eventualne tehnološke cjeline čl. 47. Zakona o privatizaciji uspostava pravnog jedinstva (čl. 366.-373. Zakona o vlasništvu), te primjena čl. 43. Zakona o prostornom uređenju (utvrđenje zemljišta potrebnog za redovnu uporabu zgrade), a sve to u vrijeme kada je društvo u režimu Zakona o trgovačkim društvima, privatizirano sa poznatim vlasnicima i utvrđenom vlasničkom strukturom i stečenim vlasničkim pravima na dionicama, koja štiti Ustav Republike Hrvatske.

Pored nedorečene odredbe Fond je u proteklom razdoblju ukazivao i na nedostatnost informacija o neprocijenjenom zemljištu.

Naime, Fond kroz Elaborat o pretvorbi može utvrditi samo koje zemljište je procijenjeno, a tek uvidom u zemljišne knjige može se utvrditi na kojim z.k. česticama je upisano pravo vlasništva pretvorenog društvenog poduzeća. Ukazujemo na činjenicu da je pretvorba velikog broja društvenih poduzeća završena u 1992. i 1993. godini, a da je tek 1996. godine člankom 42. Zakona o privatizaciji utvrđena obveza Fonda da izdaje rješenja kojima se utvrđuju nekretnine koje nisu procijenjene u vrijednosti društvenog kapitala u postupku pretvorbe. Rješenje se izdaje za potrebe upisa nekretnina u zemljišne knjige, odnosno polaganja u knjigu isprava.

Do 1996. godine veliki broj društava je temeljem statusne promjene uz priloženo rješenje o pretvorbi, te rješenje o upisu u registar Trgovačkog suda, izvršilo upis vlasništva u zemljišnim knjigama. Sud nije prethodno provjerio je li zemljište procijenjeno u postupku pretvorbe ili nije. Budući takva rješenja o upisu vlasništva nisu dostavljana Fondu, protiv takvog upisa Fond nije mogao podnijeti tužbu niti pokrenuti postupke ni poslije 1996. godine kada je stupio na snagu Zakon o privatizaciji (čl. 47. koji regulira postupanje Fonda glede neprocijenjenih nekretnina).

O upisu vlasništva na neprocijenjenim nekretninama Fond dobije podatke najčešće od Financijske policije, Državnog odvjetništva i Državne revizije, te nakon prikupljenih podataka neprocijenjene nekretnine prenosi u korist Fonda. U postupcima prijenosa vlasništva na neprocijenjene nekretnine u korist Fonda, najčešći su sporovi oko utvrđivanja tehnološke cjeline.

Naime, stav većine društava je da Fond takve nekretnine koje čine tehnološku cjelinu ne može prenijeti u svoje vlasništvo, te da su stekli vlasništvo istih bez obzira što nisu procijenjene u postupku pretvorbe. Ove stavove zastupaju i neki sudovi (Općinski sud na Trku u presudi P-566/00-9 od 27. travnja 2001. godine).

Upravni sud naprotiv smatra da bi neprocijenjene nekretnine u vlasništvu društva značilo stjecanje nepripadajuće imovinske koristi od strane članova društva, a na štetu

proračuna Republike Hrvatske kojemu pripadaju ostvarena sredstva privatizacije. (Odlukom Upravnog suda Republike Hrvatske Us - 3463/2000 - 13., od 23. siječnja 2002. godine za HTP "Zlatni otok" d.d. Krk).

Kod Općinskog suda u Rovinju u tijeku je postupak radi upisa vlasništva HFP-a i Republike Hrvatske na neprocijenjenom zemljištu "Jadran-turist" d.d. Rovinj. U navedenom postupku traži se poništenje upisa vlasništva neprocijenjenih nekretnina za oko 500 zemljišno knjižnih čestica građevinskog, šumskog i poljoprivrednog zemljišta te pomorskog dobra, na kojem su upisani vlasnici društva "Jadransturist" d.d. Rovinj i "Jadrantrgovina" d.d. Rovinj.

Fond se u pokrenutim parnicama pojavljuje u svojstvu stranke - tužitelja ili umješaka jer je određen broj parnica u tijeku po tužbama RH zastupane po Državnom odvjetništvu RH, kada se radi o upisu vlasništva na poljoprivrednom i šumskom zemljištu koje graniči sa građevinskim zemljištem ili pomorskim dobrom.

Nijedan od predmetnih postupaka nije pravomoćno okončan te ne postoji veći broj pravomoćnih odluka sudova koje bi činile sudsku praksu i služile kao smjernica za postupanje HFP - a u primjeni nedorečenog čl. 47. Zakona o privatizaciji.

Fond nije pokrenuo više postupaka, izbjegavajući tako dugotrajno parničenje uz neizvjestan uspjeh što nužno prouzročuje troškove postupka na teret poreznih obveznika, uz očekivanje da će nova zakonska regulativa otkloniti nedorečene odredbe članka 47. Zakona o privatizaciji", navodi se u odgovoru Ministarstva gospodarstva.

V.Ž.

PROGNANICI

Briga za Hrvate izvan domovine

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**, postavila je, u skladu s člankom 180. Poslovnika Hrvatskoga sabora, slijedeće zastupničko pitanje:

"Zašto Hrvati u Kninu ne dobivaju, iako su hrvatski državljani, osobne iskaznice, dobivaju odbijenicu na zahtjev, a izdaje im se hrvatska putovnica i ti ljudi iseljavaju u treće zemlje?"

Uz to, takve hrvatske dokumente koje hrvatski državljani iz Bosne i Hercegovine dobiva jer je on i

hrvatski i bosanskohercegovački državljanin ima šansu otići u treće zemlje, a uz osobnu iskaznicu koju on ne može dobiti u Kninu primoran je iseljavati se iz Republike Hrvatske.

Na navedeno zastupničko pitanje, **Vlada Republike Hrvatske** daje sljedeći odgovor:

"Nakon deložacija u Bosni i Hercegovini, u ožujku ove godine, u Kninu je u izbjegličkom naselju Golubić, organizirano smještena 91 deložirana osoba iz Drvara (22 obitelji), dok je 77 osoba smješteno kod prijatelja ili rodbine na istom području. U naselju Pisarovini, u blizini Zagreba, organizirano je smješteno 46 osoba (17 obitelji). novopristiglim izbjeglim osobama osigurava se trenutno humanitarno zbrinjavanje, odnosno osim smještaja, zdravstvena zaštita i nastavak školovanja djece kojih je značajan broj među izbjeglicama.

Smještaj za druge eventualne izbjegle osobe iz Drvara koje nakon deložacije u Bosni i Hercegovini mogu zatražiti smještaj u Republici Hrvatskoj može se organizirati u nekoliko prognaničkih - izbjegličkih naselja u drugim područjima hrvatske (Pisarovina, Karlovac, Sisak, Slavonija). obitelji koje su se u međuvremenu javile Regionalnom uredu za prognanike, povratnike i izbjeglice u Kninu popisane su, te su se potom vratile u Drvar, do dana najavljenog za deložaciju.

Za Hrvate iz Bosne i Hercegovine također je organizirana mogućnost pribavljanja hrvatskih dokumenata, ako u skladu s pozitivnim hrvatskim propisima imaju na to pravo. Sukladno odredbama Zakona o prebivalištu i boravištu građana (narodne novine, broj 53/91) svaki hrvatski državljanin koji se nalazi na teritoriju Republike Hrvatske ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, a može imati i boravište. Prebivalište je mjesto u kojem se građanin naselio s namjerom da u njemu stalno živi. Boravište građana može biti uobičajeno i privremeno. Uobičajeno boravište je mjesto u kojem građanin trajnije boravi, bez namjere da se u tom mjestu naseli. Privremeno boravište je mjesto u kojem se građanin zadržava do 30 dana.

Trenutno se ne mogu predvidjeti daljnja događanja u Bosni i Hercegovini općina (Drvar, Grahovo) vezano za deložacije i hoće li se nastaviti trend dolaska deložiranih obitelji iz navedenih područja Bosne i

Hercegovine prema Kninu, Gračacu i Benkovcu. Iako njihova imovina, u srednjoj Bosni i Republici Srpskoj nije obnovljena, kod deložacija u Bosni i Hercegovini ne osigurava im se alternativni smještaj.

Interes Vlade republike Hrvatske je zaustaviti trend dolaska izbjeglica i daljnje prelijevanje problema iz Bosne i Hercegovine u Republiku Hrvatsku. Postoji opasnost da se velik dio obitelji pokuša smjestiti u praznu tuđu privatnu imovinu, u vrijeme kada Vlada Republike Hrvatske ulaže napore i sredstva za povratak Hrvata u Bosnu i Hercegovinu, te u vrijeme pražnjenja zauzete privatne imovine u Republici Hrvatskoj. Posjeduju se i podaci da se dio obitelji privremeno već i smjestio u navedenu imovinu. Problem je inicijalno započeo prošlog ljeta kada se 12 izbjegličkih obitelji deložiranih iz Drvara protupravno uselio u državnu (APN) imovinu u Donjem Srbu. Hrvatska ima čvrsto vezane rokove za povrat imovine i ne vi mogla još dodatno stambeno zbrinjavati nove izbjeglice, no želi pomoći ljudima koji dolaze iz Bosne i Hercegovine. Primjerice, samo u Kninu treba se stambeno zbrinuti oko 1000 obitelji kojima se prioritetno, zbog potrebe povrata imovine, treba osigurati smještaj, te su mogućnosti u pogledu dodatnog stambenog zbrinjavanja u Hrvatskoj vrlo ograničene. pokrenuta je i inicijativa za direktnu pomoć hrvatske vlade u zbrinjavanju već deložiranih izbjeglica i onih koji tek očekuju deložaciju, a kroz potporu u građev-

vinskom materijalu za obnovu oštećenih i razorenih kuća tih obitelji u Bosni i Hercegovini kao i za izgradnju alternativnog smještaja na području Drvara. U Kninu su nedavno boravili ministar vanjskih poslova, Tonino Picula i pomoćnik ministra ja javne radove, obnovu i graditeljstvo, Lovre Pejković, te su razgovarali s gradskim vlastima Knina i predstavnicima međunarodnih organizacija u Republici Hrvatskoj (OESS i UNHCR), a ujedno su posjetili i izbjegle osobe u Golubiću.

Ministar za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine Kresimir Zubak smatra da događanja u Drvaru izravno štete uspostavljenoj koncepciji povratka izbjeglica i raseljenih osoba u Bosni i Hercegovini. Vlasti Bosne i Hercegovine mogu jedino pružiti pomoć povratku Hrvata iz Drvara u ranija mjesta prebivališta. Predsjednik Hercegbosanske županije podržava proces povratka Hrvata u svoja prijeratna mjesta boravka, ali također smatra da treba poštovati volju 780 obitelji koje su se izjasnile da žele ostati u Drvaru, a to im, kako smatra, omogućava i članak 1. stavak 4. Aneksa Daytonskog sporazuma. Međutim, Hercegbosanska županija nije u mogućnosti osigurati sredstva za stambeno zbrinjavanje Hrvata u Drvaru, iako su županijske vlasti započele izgradnju 64 stambene jedinice namijenjene alternativnom smještaju, ali zbog nedostatka sredstava projekt se nalazi u početnoj fazi realizacije - stoji u opširnom odgovoru Vlade.

ZDRAVSTVO

Zamjena tehnološki zastarjelog postrojenja

Odgovor na zastupničko pitanje **Velimira Pleše (HDZ)**, o **ulaganjima u Opću bolnicu Čakovec** dalo je **Ministarstvo zdravstva** u kojem stoji da većih investicijskih ulaganja u Opću bolnicu Čakovec iz sredstava državnog proračuna u zadnjih deset godina nije bilo. Brigu u tom smislu vodila je Županija i uprava Bolnice uz toleranciju i veliko razumijevanje za potrebe ratom oštećenih zdravstvenih ustanova.

Danas Ministarstvo zdravstva podržava inicijativu Županije i Bolnice u smislu iznalaženja rješenja na planu razvoja i određivanja optimalnog funkcionalnog rješenja za Opću bolnicu Čakovec, a sve u cilju poboljšanja uvjeta i podizanja razine pružanja zdravstvene zaštite stanovnicima Medimurske županije.

Hrvatski sabor u okviru proračuna za 2002. godinu odobrio je inicijalna sredstva za izgradnju spojnog objekta polikliničko-stacionarnog paviljona i na taj način kroz sufinanciranje podržao Županiju u projektiranju i izgradnji navedenog objekta, a o veličini ulaganja iz sredstava Proračuna u konačnici odluku može donijeti samo Hrvatski sabor.

M.M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarljija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora